

ФРЕДЕРИК
БЕГБЕДЕР

ФРЕДЕРИК

БЕГБЕДЕР

ІДЕАЛЬ

або

**На поміч,
пардон**

ІДЕАЛЬ, або На поміч, пардон

ФРЕДЕРИК
БЕГБЕДЕР

**ІДЕАЛЬ,
АБО НА ПОМІЧ,
ПАРДОН**

КМБУКС
видавнича група

УДК 821.133–311.6

Б 37

AU SECOURS PARDON

Frédéric Beigbeder

З французької переклав Леонід Кононович

Усі права застережені. Жодну частину цієї публікації не можна відтворювати, зберігати в системі пошуку інформації чи передавати в будь-якій формі в будь-який спосіб — електронний, механічний, ксерокопіювання або інший спосіб — без попереднього письмового дозволу власника.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced or stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means, whether electronic, mechanical, photocopying, recording or other kind, without the prior permission in writing of the owners.

Бегбедер Ф.

Б 37 *Ідеаль, або На поміч, пардон / Фредерик Бегбедер ; Пер. з фр. Леоніда Кононовича. — К. : Видавнича група КМ-БУКС, 2018. — 256 с.*

ISBN 978-617-7535-89-7

Вийшовши з в'язниці, сорокарічний герой роману «99 франків» Октав Паранго не може більше жити у Франції, тож коли йому пропонують стати агентом з пошуку моделей для компанії «Л'Ідеаль», радо їде в Росію. Де ще знайти таке розгульне життя, як не там? І все було б добре, якби не втрутилося несподіване, неможливе кохання до 14-річної Лени Дойчевої, здатної водночас і занепасти Октавові життя, і порятувати душу.

УДК 821.133–311.6

ISBN 978-617-7535-89-7

© Éditions Grasset & Fasquelle, 2007

© Леонід Кононович, переклад, 2018

© ТОВ «Видавнича група КМ-БУКС», 2018

Фредерик Бегбедер

з Академії

Піренейської словесності

**Ідеаль,
або На поміч,
пардон**

Хлої Бербедер

*У мене тільки одна мета: здобути волю.
Задля неї я жертвую всім. Але частенько
я думаю про те, що принесе мені свобода...
Що я робитиму сам у незнайомій юрмі?*

Достоевський, лист до брата,
16 серпня 1839 року

ЧАСТИНА ПЕРША

ЗИМА (ZIMA)

*Я всякчас кажу, що дверей нема і що все ж
таки треба стукати в ці неіснуючі двері.*

Лев Шестов, розвиваючи думку
Габрієля Марселя

1

Коли мені виповнилося сорок років, я остаточно зсунувся з глузду. Доти я намагався вдавати нормального. Проте справжній безум настає тоді, коли вже припиняєш грати комедію на людях. Це трапилося після мого другого розлучення. В мене лишилося трохи грошенят, і я вирішив покинути рідні краї. Кохав я, то покохаю і ще, проте сподівався, що обійдуся без кохання, цього «кумедного почуття, що супроводжується непристойними порухами тіла», як сказав про нього Теофіл Готьє. Крім того, я перестав уживати важкі наркотики, то чому кохання має бути винятком? Уперше від мого народження жив я сам, тож вирішив цим скористатися. Певне, тоді я скидався на мою безхребетну епоху. Авжеж, я визнавав, що нудно-таки жити без хребта. Хтозна, як викручувалися інші безхребетні. Я виростав у неповній родині, а потім і свою родину знищив. Не було в мене ні батьківщини, ні коріння, ні якихось інших прив'язаностей, крім хіба що забутого дитинства, чії світлини видавалися страшенно облудними, та ще переносного комп'ютера з вай-фаєм, що надавав мені ілюзію зв'язку з рештою всесвіту. Я взяв забуття за вершину

свободи; це досить поширена недуга нашої доби, гадаю, ми ще повернемося до неї. Я мандрував без багажу і винаймав мебльовані кімнати. Гадаєте, це недобре — мешкати в оселях, які сам не вмешлював? Я не згоден. Найгірше гаяти час у крамницях, не знаючи, який стілець придбати. Авта мене теж не цікавлять. Люди, що наввипередки хизуються своїми лайбами, викликають у мене жалість; просто жах, стільки часу марнують вони на перелік автомобільних марок. Я читав дешеві книжки, підкреслюючи деякі місця кульковою ручкою, а потім і те, і те викидав у смітницю (і книжку, і ручку). Зберігати все намагався я лише в пам'яті; мені здавалося, наче мене обтяжують речі, та думки були не менш для мене обтяжливі, причому вони посідали ще більше місця в моїй голові. У бляшаному меблевому складі в паризькому передмісті вкривалися курявою мої давні телевізори в картонних коробках. У мене була чималенька бібліотека, розпорошена по різних конторах передмістя Одеон, де я колись недовго працював на ниві видання сучасної літератури. Я викреслював у щоденнику кожен день, що минув, наче ото в'язень, який ставить карби на стіні своєї камери. Французьких часописів я не читав, тож усі новини сягали мене з запізненням на тиждень. «Ох, та невже? Едді Берклі віддав Богу душу?» Я тижнями не вилазив з хати, спілкуючись із білим світом через аптекарські сторінки в мережі або через спанкінгові сайти. 2005 року я й крихти в рот не брав. Мені здавалося, наче я позбувся минулого, як ото жінку кидають — боягузливо, навіть не глянувши у вічі. Я уявляв себе громадянином світу. Європа

мені здавалася старим монументом, який можна оглядати без гіда, керуючись тільки наказами панії з чорної скриньки джі-пі-ес-навігатора: «За п'ятсот метрів приготуйтеся звернути праворуч». Я писав поштові листівки й не відсилав їх. Вони накопичувалися в коробці з-під черевиків разом з тими, що повернулися мені зі штемпелем: «Адресат за вказаною адресою вибув». Я намагався не хнюпити носа, але як хочеш, то воно ніколи не щастить. Хтозна, чому я розповідаю вам про це. Як по правді, я хочу розповісти, як мені стало зрозуміло, чому смуток необхідний.

2

Те, що я роблю, важко назвати професією: шукач талантів, ох і тріскуча фраза! Мені заплатили, щоб я знайшов найвродливішу дівчину на світі, й у Росії в мене виникли труднощі з вибором. Часом у мене було таке враження, наче я паразит якийсь, перемитник або сутенер — такий собі стерв'ятник, що жере тільки свіже м'ясиво, капітан Ахав, що його білий кит зветься Мар'яна, Люба чи Варвара. Моя фахова будучина залежала від кількох вимірів: обсягу грудей, вигину дупці або від лукавого профілю. З примхливого носика, чуттевих вуст і опуклого чола я навчився впізнавати лялечку, що дримає у шовковистому коконі. Я суворо стежив за співвідношенням довжини шиї і відстані між очима, вивчав прегарну суперечність тугих юних груденят із цнотливістю міжключичної западинки. Краса — це математичне рівняння: наприклад, відстань між основою носа і підборіддям має дорівнювати проміжку між верхом чола і віями. Існують правила, яких треба дотримуватися, зокрема «золоте число» (1,61803399), що становить результат поділу висоти Хеопсової піраміди на половину її основи. Ви повинні отримати це число, поділивши ваш

зріст на відстань від ступні до пупа, а також маєте здобути його, якщо поділите відстань від ступні до пупа на відстань від ступні до маківки. Якщо ж це не так, то джиганню ви не підлягаєте.

Дні мої точилися просто: спав я довго, насилу прокидаючись о другій половині дня, потім були кастинги і фотосесії, а ввечері роздавання візитних карток. За приклад для наслідування узяв я собі Домініка Галла, француза, котрий уславився тим, що у 1987 році відкрив Клавдію Шиффер, це сталося на дискотеці в Дюссельдорфі. Я здивався з ним на острові Сен-Бартелемі, де він оселився, вийшовши на пенсію в сорок три роки, був це привабливий чоловік з карбованими рисами обличчя, що незалежно зберігся, як на людину, яка не спала двадцять років. Нелегке наше ремесло шукачів дівочої вроди: стільки разів бувало так, що я вже гадав собі, ніби знайшов справжнісіньку перлину, майбутню топ-модель, найзграбнішу дупцю століття, а як придивишся зблизька, то бачиш зів'ялу, прищаву і гладку шерепу з м'яким підборіддям, грубими литками, рідкими кісьми, порожньою пазухою і гудзуватими колінами? Галла повсякчас повторював своє улюблене прислів'я (Вайлд навпаки): «Не вір першому враженню — воно облудне». Клавдія Шиффер, що сіпалася на німецькому танцювальному майданчику, була не бозна-що. Подумаєш, тевтонська шерепка з квадратними плечима і зубиськами, таких там як гною. Проте Галя вгадав у ній потенціал нової Бардо. Або ж Гія, грузинський мисливець за дівками, що

випорпав Наталю Водянову в Нижньому Новгороді, чи вірменин Тигран, який орудував московським рекрутуванням, у нього було пильне око, «Віндовс Віста» і ціла купа зв'язків. Авжеж, так просто вербувальником моделей не стати, тут потрібно знати всі лазівки, мати зв'язки, а також дотримуватися певного кодексу, з якого наводжу тут шість найголовніших заповідей.

1. Не гвалтувати дівчат (хіба що самі захочуть).
2. Ніколи не просити номер телефону в дівчини, яка вже уклала угоду з Гією чи Тиграном.
3. Пересуватися лише автом, з особистим водієм і охоронцем.
4. Ніколи не забалакувати до дівчат, що носять уночі темні окуляри.
5. Не вживати кокаїн.
6. І, головне, ніколи не закохуватися.

Фотогенічність — це велика таємниця. Декотрі дівчата, що видаються такими красунями, на світлинах геть непоказні. Таких ліпше порати й не вербувати. Найліпші кралі на знімках тьмяніють і в'януть, а непомітна кирпатка сцикуха з зацькованим поглядом може виявитися цілком придатна, якщо Господь захоче, щоб у неї закохався об'єктив. Усе залежить від того, як вона збудована, від її індивідуальності, від тіней на щоках, вольового підборіддя, меланхолії і звірячих манер. Тим-то я ніколи нікуди не виходжу без мого старого випробуваного поляроїда. Цифрова зйомка робить картинку пласкою, а коси — масними.

Коріна Дей відкрила Кейт Мосс і продала її в «Обличчя» завдяки випадковому полярійдному знімку Сари Дукас із лондонської агенції «Шторм», яка зіткнулася з Кейт у нью-йоркському аеропорту. Тій англійці було лишень чотирнадцять років, і вона мріяла стати стюардесою. Тепер вона заробляє триста мільйонів фунтів стерлінгів на рік (не забувайте, що вербувальник отримує десять відсотків од усіх її гонорарів! Деколи мені мариться таке вночі). Хтозна, чи літає ще Кейт Мосс пасажирськими рейсами.

3

Моїм обов'язком було достеменно знати, на що встає у чоловіків. Купівельну сверблячку в жінок викликають дівчата, що збуджують їхніх чоловіків. А на початку ХХІ століття чоловіків збуджує цнотливість. Ото і давай їм ту цнотливість, вони, мабуть, самі собі гидкі. Чоловіків тепер вабить німфетна зовнішність, тож усі молодиці вбираються дівчатками-невиннятками. Я завжди не довіряв хлопцям, що водяться з юними створіннями, либонь, це або якісь драби з Сен-Тропе, або приховані гейки. Вони простують поряд з ними, мов ті павичі, й нетямляться, не наче автомобілісти за кермом нового спортивного купе. За нашого часу, коли вродлива дівчина стала трофеєм, чимало вечірок скидається на конкурс такс, і виграє той, хто прийде туди зі свіжим звірятком при боці. Пани ревниво порівнюють статуру своїх подруг, розмір очей, пахощі кіс і довжину повідця.

— Поглянь-но, які блакитні оченята в моєї крихітки!

— А ти ліпше кинь оком на ту порцелянову лялечку з закрученими віями.

— Трохи застара. В тебе що, вибору не було?

— На свою поглянь, вона ж як моя бабуня. Ох, пере-
прошую, дідусь. Може, в неї є менша сестра?

— У твоєї, мабуть, є донька, краща од матері. (*Regim*).

— Слава Богу, ці дурепи не балакають французькою!

— Он цмокни її в щоку, то зітреш бородою макіяж
і побачиш, як вона засяє невинністю, мов дитина.

— Ох, облиш, а то ще закохаюся.

— Бери, що хочеш, тільки не її.

— Мені б/у не треба («те, що було в ужитку», по-
російському).

Дівчата теж змагаються одна з одною, наче мандрьох
на вулиці.

— Мої цицьки більші, ніж твої!

— Зате мої справжні!

Тіла важать, наче товар на прилавку. Всі хочуть бути
єдиними і неповторними, та насправді взорують на ту
саму глясову обкладинку. Почуття геть не враховують-
ся. Гадаєш, наче закохався, а насправді улягаєш рекламній
кампанії фірми «Гесс». Ми ввійшли до ери сексапільної
нелюдяності. Я, звісно ж, не знаю, як воно відбувалося за
давнішої, старосвітської пори, тож тут не здасться ніяке
порівняння, та все ж таки я дуже сумніваюся, що люди
раніше так ревниво ставилися одне до одного. Відтоді
як егоцентризм став панівною ідеологією, люди подури-
ли. Завзятості рекламників, цих заводіяк світової моди,
можна позаздрити. Щорічних капіталовкладень у ку-
півлю рекламних площ з гаком вистарчило б на десяти-
кратне усунення голоду на планеті, але тицяти клієнтурі

гожі мармизки, щоб модні бренди лишилися в *top of the mind** голодних людей, виявилось важливішим ділом. Петер Слотердейк, філософ з Карлсруе, назвав цю систему «безмежною хочачкою». Гадаю, якби видавничий дім «Конде-Наст» погукав, то більшість юних хотяків зчинила б неабияку бучу, щоб потрапити у найближче число часопису «Вог».

Адже за нашої доби утопія дається нам тільки у відчуттях. Серіал «Nip/Tuck» дуже вдало підвів ризику підсумкам першого десятиріччя XXI століття. Два пластичні хірурги з Маямі запевняють своїх пацієнток, що «ліпше вмерти, ніж припинити боротьбу за досконалість». Декотрі діалоги з того серіалу я знаю напам'ять. Ось пронизливий дівочий голос виспіває, поки пливуть титри: «Make me beautiful. A perfect mind, a perfect face, a perfect life»**. Мені страшенно подобається третя серія, де одна гладунка стріляє собі в рота тільки тому, що лікар Макнамара відмовився робити їй ліпосакцію. Кров ляпає на світліни топ-моделей, якими та шерпа обліпила свою кімнату. Страшенно зворушлива сцена: на грудях Елли Макферсон сяють гемоглобінові дриппінги, а в об'єктиві камери ми бачимо товстозадую небіжчицю, яка розляглася на килимовому покритті, наче той кит, що викинувся на Саут-біч. А ось широким планом і блакитне небо Флориди, що символізує цілковиту відсутність будь-якого лиха.

* Те, що спадає на думку (англ.).— Тут і далі прим. пер.

** Зробіть мене вродливою. Ідеальний настрій, ідеальне обличчя, ідеальне життя (англ.).

Людський погляд ласий на правильні риси, гладеньку шкіру і пухкі уста. Бездоганність носового хряща спрощує стосунки поміж людьми. Недарма здоровецькі цицьки прозивають буферами, адже вони пом'якшують удар під час зіткнення. Красуням справедливо платять більше, ніж бридулям, бо ж вони дають більший зиск. Тож упорніть собі ботоксу задля підвищення платні, заженіть, задля кар'єрного зростання, по п'ятдесят грамів у кожну цицьку, зробивши надрізи біля пипок, порозподіляйте жир попід щоками, підтягніть вилиці — й вас чекає стрімкий злет соціальною ієрархією. Дослухайтеся до себе, і ви збагнете, що вам набагато дужче кортить працювати з молодими і гарнюніми, що вам простіше з тими, у кого нема капшуків попід очима, а вабить вас тільки бездоганно гладенька шкіра, яка ще не зазнала впливу вікових неврозів. Зовнішність вабить не лише здоров'ям — вона ще й заманлива.

4

Хтозна, як там серце, а тіло в мене таки сіпається. Навряд чи заслужу я прощення Господа Бога, зате оповість моя допоможе мені не менше, ніж психоаналіз, а коштуватиме набагато дешевше. Хоч круть, хоч верть, а нелегко знайти такий диван, що був би розкішніший від вашого величезного храму, пронизаного протягами. Вперше я побачив його морозяного вечора, коли був на підпитку і, покинувши друзів, почвалав додому пішки. «За п'ятдесят метрів зверніть ліворуч», попередила мене моя механічна подруга в кишені плаща. Сліпучий місяць-повня сидів на шпилі дзвіниці, наче мандрьоха на прутні клієнта. Я зупинився, щоб натішитися видовиськом цього велетенського пирога, якого спекли простісінько на березі річки. Тіні підйомних кранів розліняли сніг кросвордними ґратками. Може, це місяць так збурих мізки в моїй довбешці? Я не міг відірвати погляду від озіяки собору, що скидався на Дім Інвалідів, де поховав себе Наполеон, второпавши, що не завоює вашої країни. Попри благання панни Джі-пі-ес, я обігнув майдан і, мало не закоцюбнувши (на забувайте, адже було понад мінус тридцять

дев'ять), несміливо підступився до храму. І як же я здивувався, коли ви, панотченьку Ієрохіромандрите, загорнувшись у здоровезного кожуха, укритого памороззю, вийшли відтіля просто мені назустріч! Коли ми запізналися в церкві на вулиці Дарю, ви були мало не паламарчуком, священиком-стажером з поганенькою французькою, а я натоді писав у «Буасі». Тепер ви зробилися зверхником найбільшого московського храму! А я й не знав, що з вулиці Дарю можна потрапити до Москви, переплигнувши через клітинку, що зветься Константинополь! Ви геть не змінилися, не те що я, адже ви насилу впізнали мене, такого бородатого. А як упізнали, то зареготалися, тож, ставши на паперті, ми домовилися про цю сповідь. Пам'ятаєте, як десять років тому ми пиячили в російській бакалійній крамниці в Парижі? Це було в ХХ столітті, коли вашу церкву ще переслідували... Як звали ту гарненьку служницю, що наливала нам вишнівки? Ольга? Авжеж, Ольга, ох і пам'ятливий ви... Погодьтеся, та крихітка припала вам до вподоби! Одна з перших білявочок у моєму житті. Пам'ятаю її круглі гарячі груденята, що були мов ті булочки з печі. Не встигав я доторкнутися до її пипок, як вона кінчала, навіть не торкаючи себе між ногами,— здушиш їх, бувало, дужче, та й край. Авжеж, любий панотченьку митрополите, ми так джигалися, аж трусилися стіни її кімнатки під дахом... Вона цілувалася, наче той ескімос, потершись своїм носиком об мого носяру. Вона так вас кохала! Ото й запропонували б їй вийти за вас заміж, адже православним священикам цього

не забороняють. Ви й досі парубкуєте? Та невже? Ха-ха-ха, ви недурний піп! Перепрошую за ці жарти. Такий радий я, що бачу вас, адже так багато часу сплигло! Збігів нема, нам призначено було тут зустрітися. Тієї ночі, пообіцявши ще здибатися, я мало не сконав од холодюки. Відтоді я принабув собі здоровецьку хутряну шапку і зелений синтетичний пуховик. Мерзлякуватість — не для жевжиків.

5

Треба просто дочекатися, аж твоя жертва нахилиться, щоб дістати щось із торби, яка стоїть долі. Підфарбувати уста, висякатися, попірхати собі вентоліну від астми чи закурити — авжеж, первісні ефекти даються взнаки. А хижак не дрімає, он він зачаївся у сутінках, наглядаючи за крайчиком рожевих стрингів, що вилізли з джинсів «Дизель»... Вони почувуються вразливими і покірними чоловікові, що присів коло них навпочіпки, тож від їхньої неприступності і сліду вже нема. Безглуздість тієї мавпячої пози сприяє порозумінню. Як розставиш ноги і покажеш темного чубчика поміж ними, то годі вже пасталакати, настає пора взаємного вивчення. Можна прозвати його братерством бабуїнів.

Моя техніка загарбання полягала в тому, що я фотографував їх, не питаючи дозволу. Зазвичай вони зчиняли бучу. Що він із себе корчить, цей дядько, ти ба, який нетеса, та ще й старигань, аж я з моєю французькою вимовою пояснюю, ким працюю і нащо шукаю нетутешню вроду. Як їх звати — Тетяна, Аня чи Альона? А чули вони про «Russian

Fashion Week»? Хотуть поглянути на свій портрет? Ось він, прошу. Як щодо того, щоб стати іконою мас-маркету? Часом ліпше, щоб перший контакт був німий. Чому? Тому що споживач, роздивляючись наші світлини, не розмовляє з ними. Я з утіхою розглядав дівчат, наче вони вже прикрашають наші автобусні зупинки. Заповавши здобич, ліпше триматися від неї оддалік, наче той закоханий сокіл, та й милуватися нею всмак. Чому вони всі однаково пахтяться («Шансом» від «Шанель»)? А зуби в них цілі чи доведеться вставляти порцелянові? Коси натуральні чи помальовані фарбою з супермаркету? Може, вони мають волосяні протези, які запозичено від індійських жебрачок у Бангалорі, а на нігтях синтетичні мигдалисті наліпки для подовження куцих пальчиків? А груденята їхні достатньо круглі чи треба буде припасувати до них ергономічні протези на 295 кубічних сантиметрів? У них і справді такі цибаті ноги чи вони шахрують, взувши босоніжки на грубій підошві? А як там дупця? Може, вона млява, плеската, обвисла і потребує глютеопластики (корекції сідничок за допомогою силіконових імплантів) чи ін'єкції фосфатидилголіну для зменшення жирових відкладень на талії? А що з носиком — чи до міри він дзьобатий, чи, може, доведеться виправити його у фотошопі? Шкіра обличчя здорова — чи це лишень ефект тонального крему, який маскує прищі, та штучної засмаги? А що там зі станом, невже ребра підпиляні? Де її ліпше використовувати, у фотосесіях чи в показах мод, тобто чи гідні її манери такого личка? Як вона ходить? Як дихає? Чи кортить мені її цьомнути (добра

прикмета), побратися з нею (ще ліпший варіант) чи куснути за шийку (негайне підписання ексклюзивної угоди)?

Сьогодні усі дівчата гарні, хоч на котру поглянь. Тому що всі вони примудряються приховувати свої ганджі. Наше завдання полягає в тому, щоб зазирнути за кольорові лінзи, накладні вії, грубий шар рум'янку, темні сукні, що скрадають повноту, еластичні пояси, що підтягують живіт, бюстгальтери «Вандербра», що кидають виклик Ньютонові (Ісаакові, а не Гельмутіві), ліпосакції і ринопластики, а також гіалуронову кислоту, яку вони впорскують собі в губи від шістнадцяти років. Нам спритно розставляють пастки, застосовуючи все знаряддя з арсеналу пакування: фахове рекрутування полягає в умінні відчувати різницю поміж добротним продуктом і замаскованою заполохою. Ми не маємо права на помилку. Помилки коштують нам добрячий гріш: квитки на літак, помешкання в Парижі, підготовка портфолію, дороге шампанське в коробках, а ще ж дурман, якщо не згадувати про те, що просто недобре перевантажувати наших букерів, щоб за рік по тому відправити у рідну тундру ще один гурт чамрених і депресивних Наташ з кружалами попід очима. Еге ж, і справді, хіба нам робити нема чого, а тільки пестити майбутніх виконавиць леп-дансу в якомусь там Єкатеринбурзі чи Калінінграді? Наші найліпші люди (Девід Кейн з «Резервуар Топс», Жан-Франсуа Блондель з «Мелоді», Джон Вегас і Бертран Фоллі з «Арісто», Андрій Крапоткін зі «Старсистем», Ксав'є Антуан з «Марілу» і хлопці

з агенції «Люм'єг» у Сан-Паулу) за десять секунд визначать вам обсяги хоч якої незнайомки. Ночами я розважався, підходячи до дівчат і кидаючи їм в обличчя сакраментальні числа: «*Let me guess* — 85-59-81*» (часом я казав їм приємніші речі, щоб сподобатися: «*One meter seventy-eight? Forty-nine kilos? ***»). Надворі лютувала хуртовина; вбиральня у «Фірсті» вражала керамічними кахлями від Труссарді; перед «Вог-кафе» трусилися на морозі кінні таксисти, щоб за двісті рублів одвезти мене, п'яного мов чіп, до «Галереї». Деколи я трусився в унісон з цією феєричною декорацією, її білина надавала всьому, що ще можна було розгледіти, чарівної аури, й тоді мені здавалося, наче світ довкола напрочуд гарно влаштований.

Мені слід було запопасти дівчат до того, як їх загарбає нафтовий магнат чи банкір і на них проллється золотий дощ. Здобувши авто чи помешкання, вони відразу перестають працювати. Зачекайте, любий панотченьку, я ж не кажу, що мені траплялися тільки хвойди, ці бідолашки просто використовують те знаряддя, що у них є під рукою. В Москві так: хто не встиг, той запізнився, тож треба набирати хутко і вишукувати юних створінь. Ось, наприклад, Анна Кузнецова, зірка «Авант Ейдженсі», яку випорпали у селі Медведцево. Анні лишень сімнадцять років, та її кар'єра вже добігла краю. Таня Дягілева готується до стрибка, маючи в запасі світлини Девіда Сімса,

* Дозвольте вгадати (англ.).

** Метр сімдесят вісім? Сорок дев'ять кілограмів? (Англ.).

які той зробив місяць тому... Одрі Марне почала в чотирнадцять років і тепер знімається в кіно й робить прикраси, а кар'єру топ-моделі вона вже завершила... Авжеж, панотченьку, я був шпигуном на Лебединій війні. Представляючи своїх супутниць, мої колеги-вербувальники відразу ж казали, якого вони віку.

— Надя, п'ятнадцять років.

— *May I introduce to you Ульяну, 14 years old**.

— Ти знайомий зі Світланою, їй тринадцять?

— Гаразд, ти виграв, здаюся.

Приїхавши до Росії, я повсякчас замислювався над тим, як низько ладен я упасти. Легальний вік для сексу — п'ятнадцять років, та всі ми добре знаємо, що вони починають джигатися в тринадцять років чи чотирнадцять; якщо раніше, то це вже збочення. А де лежить межа дозволеності світлин, рекламних роликів, вебкам-послуг, показів білизни і шкірних тестів? Напевне, тільки мене непокоїло зростання педофілізації нашої галузі. А оскільки мої колеги вважали, що все це нормально, то я і незабаром перестав тим перейматися. І сумлінно працював, успішно викликаючи у всіх чоловіків на світі бажання спати з дітлахами.

* Дозвольте представити вам... їй чотирнадцять років (англ.).

6

Я постійно гриз нігті, дивлячись спідлоба на неповнолітніх, тож у мене виріс горб. Вишукував я найбільш цнотливих, сподіваючись, що не бажатиму їх. І джигався з ними, щоб не цілувати їх. У мене складалося враження, що я пораю глянсовий папір. Приємно було пом'яшкорити трохи ляль з журнальних світлин. У мене виробився загартований погляд чоловіка, який перейшов од фрустрації до пересиченості. Моя ретельно обдуманна байдужність страшенно подобалася юним моделькам. Вештаючись із вечірки на вечірку в товаристві найвродливіших гарняток на світі, я повсякчас ковтав пігулки. Подумати лишень, колись чоловіки погоджувалися страждати! Що ж, наше покоління рішуче проти цього. Ось я особисто, коли мене охоплює журба, відразу ж заживаю пігулку. Я виріс під наркозом, та це ще нехай, кепсько те, що я геть не знав, яка жінка мені потрібна і що мені треба в житті. Сучасне суспільство вважає, що без вияву волі можна обійтися, та насправді як не знаєш, що тобі треба, то це поважна проблема. Наша цілі стають дедалі невиразніші. Без мрій ми стали сумними тваринами, блудними мандрівцями. Як не

пустка, то манівці. Першої хвилі це навіть приємно, ото так буває в незнайомому місті, коли звертаєш не на ту вулицю і користуєшся несподіваною нагодою, щоб повештатися, зволікаєш, перш ніж спитатися дороги в перехожих чи просто дивишся на хмари, наче бичок, який пасеться на луках. Аж ось і паніка не забарилася. Нервово порпаєшся в кишнях, шукаючи мапу або джі-пі-ес-навігатор. Набридаєш тубільцям. Ловиш таксі. Мало кому вистарчить мужності заблукати насправді. Принаймні в моїх планах такого не було. На сорокаріччя я отримав подарунок — самотність. Яке це нелегке діло, бути вільним. Воля — це тягар, та її можна приручити, як і страх смерті. І вам, у Росії, це відомо ліпше, ніж будь-де.

От халепа, забув сказати, як потрапив сюди. Так ось: я жертва дівочої вроди, глобалізованого бажання і сексуально орієнтованого суспільства, й коли все воно стало моїм фахом, я здурів. А до вас я прибився, тому що прагну змінитися, ну не можу я так жити, навіть якщо вважаю, що не відповідаю за свої вчинки. Авжеж, я усвідомлюю мое боягузтво. Знаю, як зручно і втішно оголошувати себе пропащим. Тож я не проти, але буду категоричний:

1. Я нетямлюся від жінок, бо мене змалечку бомбували непристойними зображеннями (проголошую себе жертвою новітнього безумства).
2. Такий я став завдяки моїм батькам, простісінько успадкувавши їхнє божевілля, мої проблеми насправді не мої, зрештою, і їхні проблеми не були їхніми

проблемами тощо, ох, далеко це запровадить, бо тут і дві перші світові війни, Сторічна війна, боротьба за вогонь...

3. Мені хочеться кидати всіх, але так, щоб мене ніхто не кидав.
4. Ніхто не злий самохіть, та дехто трохи схиляється до цього.
5. Декому здається, ніби моя нахабна посмішка насправді вразлива.
6. Так чи так, невроз — неоціненний здобуток для мого фаху. Так сказала мені Шахрі Амірханова, шеф-редакторка російського «Гарперс-базару».

Жінки — це моє покликання. Я прагну завоювати їх, як ото країну чи континент. Мрію стати Христофором Колумбом топ-моделей, Васко да Гамою секс-бомб.

Вибач мені, *shikarna* («розкішна» російською), але це дужче від мене: я хочу стати доктором Лівінгстоном твоїх вуст, Нілом Армстронгом твоєї шийки. Присмоктуючись до твоїх пипок, я вигукну: «It's a small step for a man, but a great step for mankind»*. А потім, завоювавши тебе, зроблю, як ото перша людина на Місяці: поставлю своє знамено і повернуся на Землю.

Я складаю класифікацію дівчат, гіт-парад тіл, перелік облич. (Найдужче збуджує в жінці обличчя, не вірте

* Це маленький крок для людини і великий крок для всього людства (англ.).

чоловікам, які запевняють, що для них важливіші цицьки чи дупця, просто їхні жінки такі заполохи, що вони мусять перейматися іншими частинами тіла). Я складав у прозорі теки сторінки, видерті з часописів «Макс», «ФНМ», «Ель» і «Пьорпл». У моїй кімнаті стоїть шафа з повнісінькою шухлядою видертих світлин. Яюсь, либонь, остання крапля наповнила по вінця чашу мого страждання, і я вже не зміг оговтатися. Мій мозок стер у пам'яті ці муки, та вони орудують мною і далі. Якщо скидається на мене, то мені шкода вас: це означає, що ви — сучасна людина.

7

Сергій, мій приятель-олігарх, часто каже мені: «*Zatknis!* (Стули пельку!) Годі лементувати, Октаве, що ти опинився у сраці,— з тебе вийшов би справжнісінький проктолог!» Я запізнався з цим кумедним мільярдером під час моїх нічних походеньок і прозвав його Ідіотом на честь Достоевського. Живе він в оточенні гарнюніх *wannabitches**, що нагадують йому про його успіх. У нього був гучний роман з російською Періс Гілтон (на ймення Ксенія). Великій нафтовій компанії, якою орудує Сергій, належать, зокрема, два заводи з виробництва унікальних компонентів, рідкісних есенцій і тонких складників, що усувають зморшки у кутиках очей. Він ревно оберігає секрет молодильних олій, як ото «Кока-кола» свою формулу. Треба буде якось запитати у нього, з чого роблять його креми, джерело вічної молодості. Завдяки своїм мазям (а також стосункам з Кремлем) він став одним з найбільших олігархів сьогодення. На його підмосковній віллі дуже зручно засинати, вклавшись на живих матрацах. Але навіть Ідіот не завадить

* Ідеться про дівчат, які поводяться як стерви, наслідуючи відомих зірок.

мені, адже я мушу повсякчас критикувати моє життя. І я чимало можу розповісти про мисливців за топ-моделями, панотче.

Найстрашніша проблема моделінгу — не педофілія й не анорексія, а расизм. Треба називати речі своїми іменами, адже ми прагнемо білявості, як ото робили фашисти. Нацисти воліли білявочок, їм страшенно припала б до вподоби словачка Адріяна Каремб'є-Склепарикова, чешка Кароліна Куркова, Ева Герцигова, Вероніка Варєкова і Петра Нємцова (недарма Гітлер спершу окупував Чехословаччину, в нього були свої уподобання!). Модельні вербувальники обожнюють арійську расу, її високі вилиці, світлі очі, здорові зуби і м'язисту біліну. Ви ж знаєте, як полюбляв товариш Сталін балерин і гарнюніх амазонок. Він був такий самий антисеміт, як і Гітлер. Дівчата, що не улягали естетичним уподобанням диктаторів, ішли під ніж. Час здійснив природній добір у нашому найкращому зі світів; бабусі й бридулі мруть не так швидко, як за диктатури, але вони все одно опинилися на узбіччі. Краса — це спорт, де можна хутко опинитися поза грою. Хіба це не фашизм — вибори Міс року? Яка різниця поміж цими естетськими змаганнями і циганськими погромами, що їх учиняють скінгеди в московському метро? Оголошуючи рішення журі дівчатам у купальниках, які ридують від горя чи від щастя, я почувуюся охоронцем, що сортує відвідувачів біля входу до клубу «Дягілев»: це неподобство називається фейс-контроль (так назвали навіть часопис, присвячений нічній Москві). Мета тієї перевірки облич полягає

в тому, щоб покарати за відмінність. Історія повторюється, демократія нічого тут не вгадить. Ліпше бути нареченою великого цабе і ходити на шпильках, ніж прийти зі смаглявим «счуогну», тобто вірменином з бичачою шиякою або грузином, якщо ви хочете, щоб Паша (найбільш відомий викидайло у Москві) впустив вас до свого закладу. І тут слово «модель» чесніше, ніж «манекенниця»: воно ліпше виражає ідею найвищої раси і диктує правильної зовнішності. Точнісінько те саме відбувається у Франції — наші опівнічні фізіономісти не пускають арабів, якщо вони тільки не актори стенд-апу. Я розумію фундаменталістів: ув ісламському гіджабі менше фашизму, ніж у журі «Fashion Contest» чи у фейс-контролі нічного клубу. Хустка бодай приховує обличчя і дає надію бридулькам. Звісно, фундаменталісти — це вгодовані мачо, які забороняють жінкам водити авто, працювати і зраджувати чоловіка, а як не поїхньому, то відразу забивають ту сердешну жінку камінням або хлюпають їй в лице соляною кислотою. Та одна заслуга в них таки є: вони — єдині естети-антирасисти. Гіджаб бореться зі звабою краси, з тоталітаризмом гарнюніх личок. Вбравши чадру, жінка здобуває нагоду сподобатися, не улягаючи канонам краси з останнього числа «Нюмеро». То де ж більше фашизму — в бурках чи в моєму букері?

Тим-то історія моя матиме недобрий кінець, я це наперед знаю. Влада краси породжує фрустрацію, а фрустрація породжує ненависть. Не можна безкарно працювати на цю ідеологію. Починається з розклеювання слов'янських білявочок на стінах, щоб ліпше продавався шампунь,

а закінчується потоками крові, пролитої неонацистами у день народження Гітлера, єврейськими погромами, побиттям чорношкірих, убивствами кавказців, бомбуванням чеченців і різаниною дагестанців. Ви скажете, панотченьку, що вам начхати на все це, адже вони не православні. Та мене особисто воно непокоїть, тому що у Франції коїться те саме. У нас дітей іммігрантів висилають за межі країни, бо їхні батьки прибилися сюди морем, на човнах, на баржах або в рефрижераторі, напхавшись туди гамузом. У нас не дають посвідки на проживанням африканцям, у яких видобували самоцвіти цілими століттями. З дітьми іммігрантів у нас поводяться як зі злочинцями, аж вони і справді стають ними. Бідняки такі слухняні, вони палять автобуси й автомобілі просто з чемності, щоб відповідати образі, який накинули їм від народження. А певно, вони не відповідають рекламі «Л'Ідеалу», яку я зніматиму наступного кварталу. Мої світлини призведуть майже до такої самої кількості жертв, як і колонізація, я тішився б цим, якби воно було не таке мерзенне. І не лише у Франції крайні праві мало не перемогли на виборах! У Польщі, Словаччині, Болгарії, Угорщині й Румунії ультра націоналісти і ксенофоби набирають дедалі більше голосів, а часом і до влади приходять. Деколи я думаю, чи не виросла нова Європа на кістках убитих євреїв. Шість мільйонів смертей не могли минуться без сліду — ми винищували євреїв у Європі, щоб запровадити там владарювання слов'янських білявочок. Нацисти перемогли; нашим агенціям залишилося тільки чалапати за ними вслід.

8

Вийшовши з в'язниці, я почав листуватися електронною поштою з дівчиною, чиєї світлини я ніколи не бачив. Вона знайшла мою адресу в довіднику випускників школи Боссюе. То була геніальна особа, самотня й освічена, вона мені надсилала цитати з маловідомих поезій і ділилася улюбленою музикою: «Mazzy Star», «Dusty Springfield», «Anthony & The Johnsons». Смаки наші збігалися, і ми сподівалися, що вони оригінальні. Вона тішила мене, тексти її звучали вельми еротично. Увечері я поспішав до комп'ютера, щоб хутчій прочитати її сумні дотепи і масні анекдоти. Вона змальовувала, як мастурбує у вбиральні на роботі, розповідала про хлопців, яких безнадійно кохала, і про тих, що відразу ж ставали прикрим тягарем, про походеньки в лесбійських шинках, де вона цілувалася з подругами, про кальвадос, який вона цмулила без міри. За кілька тижнів я вирішив, що закохався. І призначив їй побачення. Вона відмовлялася зустрічатися, зволікала і казала, що розчарує мене. Проте я так тиснув на неї, що врешті вона поступилася. Ми здибалися в барі паризького готелю, і всьому вмить запала клямка: переді мною постала куца

шерепи, завширшки мов шафа епохи Людовіка XV, в грубих окулярах, що сиділи на товстому прищавому носі. Мені було страшенно ніяково, аж я не зумів приховати огиди. Подумати лишень, стільки днів і ночей палав я коханням до цієї потвори... Благав її піти кудись, щоб хильнути по чарчині. Навіть винайняв кімнату в готелі, якби нам закортіло покохатися всмак. Та не минуло і чверті години чемної розмови, як я сказав: «Гаразд, бувай, серденько»,— а потім підвівся і пішов собі, пречудово усвідомлюючи (зрештою, як і вона), що ті слова означали «ох і шерепи ти, очі мої тебе не бачили б». Цьомнув ото її грубе ручення і втік. Відтоді я не відповідаю на її ображені листи. Авжеж, мені соромно, що я такий расист і фешнфашист. Її тривожна свідомість, жорстокий гумор і бездоганний розум напевне зробили б мене щасливим. Та я фашистська нечисть, і це тим більше неможливо пробачити, що я й сам зазнав таких принижень замолоду. Висновок такий: я — колишня потвора, яка помщається таким, як сама.

— Я саме та жінка, що тобі й треба.

— Якби ж то ти схудла бодай на двадцять кілограмів...

— Ох ти ж дурню заплішений!

Ось що мав би я їй сказати:

— Коли мені було дев'ять років, пластичний хірург поправив мені вуха під загальним наркозом. Техніка полягала ось у чому: зробивши надріз за моїми вухами Дамбо, наново змодельовали хрящ, скорегували розташування

вушної мушлі, а потім зашили гіпоалергенними нитками. Десять днів носив я білу пов'язку на голові й цілий місяць спав ув еластичних бинтах. Однокласники перестали зва-ти мене Клаповухим, а дали прізвисько Мумія. Коли на двадцятий день з мене зняли закривавлені бинти і пови-смикували блакитні нитки, що вкрилися якимось слизом, ніхто й не помітив, що мої вуха більше не стирчать з-під чуприни. Краса вимагає жертв: повірте, я знаю, що означає те прислів'я. Я ридав від болю, щоб тільки не бути потво-рою. Я дав собі порізати рогівку, щоб не носити окулярів. Намагання улягати соціальному зразкові позбавлене сенсу, просимо не турбуватися, наше волення «пробі» ніхто не почує. Що ж, не тебе я ненавиджу, ненавиджу я себе, і ця ненависть до себе, коханого, накладає карб і на мої стосун-ки з іншими представниками роду людського. Прощай, потворо мого життя.

9

Тепер дозвольте відрекомендуватися: Октав Паранго, французький вербувальник, що потрапив до країни, яка дорівнює за площею тридцяти Франціям. Працюю на людей, які вважають, що як жінці понад двадцять три роки, то це вже непотріб. Моя діяльність не може не відбиватися на мені: ось, наприклад, я не святкував свого сорокаріччя. Я старію у світі, де старіти заборонено. Я звик удавати молодика: пожмакані чорні сорочки, джинси з дірами на колінах, кашміровий светр з трикутним вирізом від «Задіг&Вольтер» на голе тіло, скуйовджена чуприна в будь-яку пору доби, ніби допіру встав з ліжка, та ще й тижнева щетина задля легенького відтінку бунтарства (уявіть собі більшовика з машинкою для стриження в зубах), спортивні черевики, що спорту й близько не бачили, тісні майки-поло, як ото носять худі мов скіпки британські рокери, й слім-джинси з низькою талією, щоб не випиналося опасисте черевце. Я не користуюся дезодорантом — що дужче смердиш, то молодший. Собі на сорокаріччя я подарував не замшеву куртку, а дві замшеві куртки. Щоранку я ридаю, висмикуючи сиві волосини на голові, у вухах і в

ніздрях. Я вкриваю щоки автозасмагою, щоб у них був помаранчевий, а не зелений відтінок. Я повсякчас проводжу долонею по чуприні, намагаючись упевнитися, що вона нікуди не поділася. Коли вночі лежу я у ванні, то ловлю волосини, які плавають у воді, й ліплю їх на край мушлі, наче ото маніяк, що потерпає від obsесивно-компульсивного розладу, а потім урочисто викидаю їх у смітницю. Наче старий трансвестит, випробовую на собі нові й нові креми — відновлювальний «Діор гоум дермо систем» зі вмістом цілющого Б-екдизону й фосфату натрію вітаміну Е, скраб-гель з морським ритмумом «Осеалі», освіжний гель глибокого очищення від «Біотерм», що сприятливо впливає на шкіру обличчя, в ньому містяться крихітні грудочки, які вкривають шкіру, наче синтетичні піщинки, не кажучи вже про концентрований молодильний коректор з ретинолом від «Скін». Ботокс і ДГЕА-мелатонін залишу на наступний рік. Я слухаю «Діам», щоб не відстати від покоління «ні-ні». Мені поправили короткозорість за допомогою лазера, почеркавши сітківку, як ото в «Андалузькому псі» Бунюеля, щоб я міг обходитися без окулярів (передніше я скидався на Іва Сен-Лорана, а тепер вдаю Ісуса Христа). Я збираюся вставити порцелянові зуби і зробити собі усмішку, як ото в Кіта Ричардса (чистеньку, а не брунатної барви). І стримує мене тільки рахунок, який назвав мені дантист-візажист: двадцять тисяч євро за п'ять сеансів буде задорого для вставної щелепи. Я вже практично записався у спортивний клуб, щоб повібрувати на тренажері «Паверплейт». Перш ніж привести додому дівчину, я потихеньку

ковтаю віагру-100, щоб упоратися три або й чотири рази, наче мені ото на двадцять років менше. Я люблю казати, що моя дурість — це просто дурість епохи, в якій я живу, та в глибині душі розумію, що епоха — це просто цап-відбувайло і моя дурість є моїм набутком. У сорок років з гаком ми самі відповідаємо за своє нещастя, навіть якщо маємо молодший вигляд, ніж воно. Ага, забув сказати, що покинув дружину, бо вона була моєю одноліткою.

Отож, я старий несамохіть. Не смійтеся, бувають люди, котрі тішаться тим, що старіють. Щоправда, вони не при владі.

10

Щоб ліпше пояснити вам, як я став фашистом, я мушу розповісти про батька, бо, здається мені, я вдався у нього. Коли батьки розлучилися, він, повертаючись із Сінгапура, Сіднея чи Гонконгу, часом брав нас зі старшим братом до себе на вихідні. Мешкав він у двоповерховій квартирі з дерев'яними сволоками на вулиці Метра Альбера. Ми спали нагорі, й у кожного була своя кімната. Вночі я чув, як дзенькають скалки криги в кришталевих фужерах з віскі й бахкають корки з пляшок. Повсякчас дзвонили у двері. З першого поверху до мене долинав дівочий регіт. По суботах батько влаштовував вечірки, запросивши кількох приятелів, президентів американських компаній і завсідників «Кастеля», яких завжди супроводжували манекенниці з агенції «Париж-Планнінг» і вербувальники в розстебнутих сорочках, з волохатими грудьми, вічною зазмагою і фальшивими візитками модних фотографів. Вони ставили платівку Стіві Вандера «Song Is the Key if Life», це й досі моя найулюбленіша мелодія всіх часів і народів. Подвійний помаранчевий альбом допіру вийшов, тобто діялося все воно в 1976 році (датування за Стіві Вандером

надійніше, ніж за карбоном-14). Отож, виходить, що мені було одинадцять років і в мене були новісінькі вуха. Часом я не міг заснути і спускався вниз у халаті й блакитній піжамі з розпатланою чуприною. І що ж я бачив, продерши очі? Двадцятирічних красоль, що радісно сяяли назустріч мені білими зубками і короткими спідничками. «That is your SON? He is so CUTE!*

Зазвичай я ховався у вбиральні, аж минеться соромливий рум'янець. Коли я вилазив відтіля, батько підморгував мені, обрізуючи сигару. «Йому нещодавно переробили вуха». Височенні дівки, що звалися Ніна, Кім чи Елізабет, перелякано верещали, роздивляючись мої близни під чуприною, потім захоплювалися моїми зеленими очима або кепкували з пантофлів. Здогадуєтеся, в чому річ? Я дещо зрозумів про жінок, плигаючи на колінах у шведських, данських і норвезьких манекенниць, які пахли пачулями і виспівували, клацаючи пальцями: ««When you feel your life's too hard, just gotta have a talk with God»**. У них були світлі коси, як у моєї матінки, як жовте світло широких абажурів, як шампанське, що яскріло на їхніх устах. Вони гладили мене по голові, ворожили на долоні, провіщали мені казкове майбутнє актора або пілота, жартома пропонували руку і серце. «Look, he's blushing again, your son is so ROMANTIC!***», ставили нескромні запитання про батька і підлизувалися до мене, тицяючи горішки чи шоколадку «Мілка», розбалакували,

* Це твій син? Такий гарнющій! (Англ.).

** Як почуваш, що життя важке, побалакай з Богом (англ.).

*** Бач, він знову зашарівся! Твій син такий романтичний (англ.).

що добре було б оце викрасти хлоп'ятко і поділити викуп за нього, аж утрочався батько. «Годі, пізно вже, якби мама побачила, то вона б мене вбила». Тоді північні діви піднімалися зі мною до спальні, цілували мене в чоло, в носа, у зап'ястя або в шию, ретельно уникаючи губ, які я щоразу їм підставляв, заплющившись (адже, як по правді, бажав тільки одного — щоб ці богині згвалтували мене). Потім вони як слід укривали мене ковдрою, видихаючи тютюновий дим простісінько в подушку, люб'язно всміхалися, коли я просив їх обійняти мене ще раз, причому міцненько, і сон охоплював мене під стукіт їхніх підборів, і я поринав у чарівний край топ-модельних обіймів, де перебуваю і досі й де, як дасть Бог, хотів би й померти. І що раніше, то краще.

11

Ось уже рік живу я в Москві, в Місті Обманутих Надій. Краса стала тут національним спортом. Росія велика, і мешканці її вбогі: єдина їхня розвага полягає в читанні віршів, прогулянках березовими галями і пообідньому відпочинку на берегах широких річок, що насилу котять свої хвилі. Маківки їхніх церков скидаються на кульки морозива у золотій позлітці. Тут мешкає велика біднота, як ото велика буржуазія. У вашім краю чоловіки вмирають у п'ятдесят років, а їхні вдови продають кошенят біля метро. Вряди-годи ті бабуні гинуть від удару бурульки, що падає з риштувань. Московська зима — цікаве видовище.

Росіяни змушені улягати неозорості середньоазійських степів і сибірської тундри, тож вони безвідповідальні, зате ліричні, обдерті, але гордовиті. Вони щосили намагаються скидатися на персонажів чеховської «Чайки» і балакають про високі матерії в кухнях, де бродить закваска і сушаться гриби. В них нема і копійки за душею, та дерев'яні столи аж угинаються від картоплі з олією, пирогів з маком, прямих оселедців і малосольних огірків, карафок з горілкою

з викарбуваними на них пташками, різного варення і мідних самоварів з гарячим чаєм. Ви знайомі насилу кілька хвилин, а вони вже розповідають вам про марність кохання, загибель щастя і про те, що світ зсунувся з глузду. Балакають вони довго, повсякчас наповнюючи чарки і пригощаючи вас *pirozhnoie*. Вони пишаються своєю фатальністю: а певно, Росія летить під укіс, як завжди, нічого не вдієш, хильнемо ще по одній? «Моральні хитання», які так полюбляв Достоевський, найщадливіший спосіб дивитися в обличчя життю, перебувати в очікуванні приємних несподіванок.

Як по правді, березові гаї бачив я тільки крізь вікно таксі, коли прямував з аеропорту Шереметьєво до міста. Рівненько вишикувавшись один біля одного, білі стовбури скидалися на прозорі соломини, що видихали сипкий сніг простісінько в небо. Улюбленці Антона Павловича трапляються тут не частіше, ніж у Парижі,— наївні ботаніки, розкуйовджені поети, зраджені коханці й понурі філософи. Кухні в Росії сучасніші, ніж пишуть, тобто за розмірами менші, й там, як і скрізь, їдять чикен-макнагетси у підливі барбекю. Авжеж, мова їхня полум'яна, та спосіб життя не відрізняється від того, яким живемо ми: це максимально приємне самогубство. Може, мої знайомі москвичі належать до нетипових представників нації? Я бачив переважно голомозих хлопців у футболках від Діора, ці скоробатки володіють нічними клубами і несамовито гасають німецькими автами, петляючи поміж сімома готичними

сталінськими хмарочосами, кам'яними чудовиськами, що вночі сяють, наче єгипетські піраміди. «Козак я, хлопець хоч куди! Скажений вершник!» Не раз доводилося мені бачити, як стрімко меншають височенні озіяки у дзеркалі заднього огляду... Радіо горлало російські пісні, а я з жахом верещав французькою, побачивши, що «БМВ» прямує простісінько на пішоходів: «Обережно! Пильнуй! Вагітна! Червоне світло! Он візок з дитиною на переході, гальмуй!» Та, головне, дивився я на дівчат, ох ті дівчата... національна індустрія, та й годі.

Російська краса — не лише література і гаї, основний її параметр — дівчата. Ми багато розбалакуємо про поклади енергетичних ресурсів у цій країні, та головне її багатство нехтуємо. Американки надто вже здоровезні, французки занадто примхливі, німкені занадто спортивні, японочки занадто покірні, італійки занадто ревниві, англійки забагато п'ють, голландки надто вже розв'язні, іспанки занадто млосні! І залишаються росіянки. Російські дівчата вміють опустити очі додолу, мов шкідливе дитя, здається, наче вони ось-ось заплачуть, їхні туркусові оченята насилу стримують сльози, що припливають з вічної мерзлоти, сторічного горя, батьківських потиличників на старих дачах, порожніх тарілок лютої зими, Різдва без подарунків, а поскаржитися не можна, а то батька запроторять до концтабору в Красноярську, а ще ж цей мерзотник, пішов і «da svidania» не сказав, їхні князівські щоки прагнуть пестощів, наче груди, і при цьому вони ніколи не тремтять, навіть на морозі

мінус двадцять, тільки зубки облизують і не зводять очей, на силу встигаєш розгледіти навмисну крапельку роси, що сійнула на вустах, наче поклик або виклик. Це квіти, що схилилися над слабкими чоловіками, вони прощають їм і крутять ними, як їм хочеться, занурюють пальці їм у чуба, і навіть піт їхній пахне солодко і млосно, хоч який чоловік стає лялькою в їхніх блідих пальчиках, що вміло пурхають у повітрі, немов лебедині крила. Тепер, коли планета стала єдиною країною, ви розумієте, про що я кажу. Всенький світ знає про владу російських дівчат, тим-то їм і не дають віз. Жінки всіх національностей ненавидять їх, тому що врода несправедлива, а з несправедливістю треба боротися. Російські дівчата — це вороги. Янголи вже не вперше стають ворогами, он перечитайте Біблію, це справжнісінький каталог замордованих янголів.

12

Отож, я пристав на цю роботу, що була не така, як усі,— знайти нове обличчя для «Л'Ідеалю», світового лідера косметичної індустрії. Як я вже вам пояснював, у нашому пересиченому світі добре продається лише цнотливість. Відділ збуту «Л'Ідеалю» вирішив модернізувати імідж компанії (тобто «скинути стару шкуру»). Їхня піар-стратегія базується на сегментуванні аудиторії: 15-35 років (проблеми вугруватої шкіри); 30 років (вони гадають, ніби їм і досі по двадцять років); 40 років (мріють, що їм і досі тридцять); 50 років (сподіваються, що їхні підтяжки непомітні). Мені поталанило, бо я клопотався п'ятнадцяти-тридцятип'ятирічними. Радше навіть п'ятнадцятирічними. Я став вербувальником у модельній агенції «Арісто». Французьким відділом керував приятель мого батька: відбувши у в'язниці, я примудрився зіпсувати телешоу в прайм-таймі і, сказати б, зганьбив себе у Франції. Тож еміграція була для мене просто-таки королівським дарунком. Навряд чи знайдеться ліпший спосіб познайомитися з гожими лялечками і затягнути їх у ліжко. Мушу визнати, що у Франції, навіть за ліпшої пори, коли я був заможний

і уславлений, мені не траплялося спілкуватися з такими екземплярами. Це не бомби, не гармати, не літаки, де там, тут маєш діло з ядерними боеголовками, зброєю масового знищення, міжпланетними кораблями. Запуск космічних кораблів здійснюється не на Байконурі, а в Москві! Більшість французів, що оселилися у вашому місті, просто не можуть повернутися додому, адже вони знають, що на батьківщині таких ляль їм і близько не побачити. Ті на них і уваги не звернуть, та й навряд чи перетнуться їхні шляхи, тому що в моїй країні красуні живуть у паралельному просторі, як у гетто, де невидимі бар'єри надійно захищають їх від приставань різних чоловічків. У Росії дівчат відвантажують вам парами і гронами. Я познайомився з французом, який уже не може кохатися з одною дівчиною. «Удвох у ліжку? Я вже забув, що це таке!» Найвідбірніші тубілки прагнуть лише одного: щоб у них закохався багатій або, як не вдасться перше, щоб якийсь чужинець повіз їх у мандрівку. Вони навіть відмовляють тобі пречудово! Кажуть, що їм так шкода, але вони не можуть переспати з тобою, як ото викидаєш в казино, пояснюючи, що місць більше нема, намагаються не дуже засмутити клієнта, щоб він прийшов наступного дня, бо хтозна, як воно там буде. Та й не дівчата це, а просто пекельний вогонь. Райський, перепрошую. Секс — це не більш ніж техніка, *izvinite*, панотченьку, що так прямо кажу, проте є чимало жестів, що даються російським дівчатам напрочуд легко, від найпершого разу: не допускаючи скабрзності, скажу, що їм притаманна щедрість душі й надзвичайне терпіння, а також виняткова...

уява. Ох, годі вже вам бурчати, все воно від природи, від Бога, і гріх був би не скористатися його дарунками. Московські дівки то катають прутня, то дрочать його, аж він крещендо вивергається у ротову порожнину, і не забувають при цьому застромити пальця в найголовніше місце, поки воно корчиться з утіхи; вони висисають з вас усе і, не гаючись, знову кидаються в бій, та так, що ви знову готові до діла, начхавши на презерватив, а потім, залізши на ваші *sex toys**, облизують свої пипки, смокчуть у вас усе, що тільки можуть, аж ви починаєте благати пощади, гаразд, нехай уже, закінчую перелік послуг населенню, панотченьку, вибачте, я хотів, щоб ви трохи розвіялися під вечір, та годі вже, невже ви святіші від папи римського... Вже й не знаю, де ті панни навчаються тим пестошам, що на них їхні західні подруги зважаються тільки після півроку вечерь тет-а-тет. Ніхто не пестить так, як ті росіянки, й не віддається з такою самовідданістю, хіба що, може, одна марокканка, в яку я колись був закоханий, тільки ім'я її забув. Три чверті століття секс був єдиною розвагою росіян (якщо не брати до уваги горілки і доносів), тож вони розробили унікальну технологію. Один мій знайомий француз живе тут, бо на французок у нього вже не встає. Добре, нехай, звісно ж, цей француз — я! Та нам треба поспішати. Ваші методи сповіді нервують мене, гляньте, стільки он вірян зібралось у черзі.

Навіть у дантистів є приймальня! Я, звісно, волів би духівника-домініканця, та його тут нема.

* Секс-іграшки (англ.).

Спокус у мене була сила-силенна, та часу замало, тому що «Л'Ідеалу» потрібні були нові символи, треба було поповнити запас високих вилиць і коралових вуст. Стандартизація бажань не чекає! Попит зростав, гожі личка призначалися для каталогів, прес-релізів, рекламних вкладок, вітрин газетних яток і тізінг-кампаній. Наталя Водянова не встигала упоратися з тим усім, потрібні були нові моделі, нехай не такі дорогі та славетні, зате вільні. Стільки облич мав я переглянути! Я повинен був забезпечити кругообіг тих личок у природі в ім'я реклами глюкоактивних зволожувальних живильних кремів. Мій начальник Бертран часто телефонував мені, вимагаючи, немов отой людожер з «Хлопчика-мізинчика»: «Привези молодого м'ясця». Одне слово, я обслуговував споживачів Лоліт, котрі своєю чергою підтримували на належному рівні світове лібідо.

Зрозумійте мене правильно. Прозорі дівочки потрібні задля процвітання капіталістичної економіки, та ми мусимо часто їх поновлювати, адже ротація романтичних образів сприяє зростанню чистого зиску. На жаль, цнотливість манекенниць недовго зберігається. Раніше чи пізніше наші моделі опиняються в ліжку якогось розбишаки-футболіста або п'янички-актора, або їх фотографують мобільником тієї миті, коли вони в якомусь шинку вхлаинають білу доріжку і мліють. За винятком Кейт Мосс, нікому не щастить оговтатися після таких записів. Відео гуляло в мережі, хатні господині вирішували поміняти марку, або ж сама

марка розривала ексклюзивний контракт, і мені доводилося знову вирушати на пошуки рятівного інтерфейсу. Знос прискорювався, це явище охрестили ефектом одноразової моделі. Я отримував комісійні з заробітків моїх дівчат, та річ у тому, що їх міняли, навіть не розкрутивши до ладу, тож я попросив, щоб мені платили акордно (навіть десять відсотків було вже нерентабельно, та й як перевірити прибутки?). Залучити дівчат мені було легше, ніж утримати їх при ділі. Колись успішне дівча трималося років з десять, а тепер краса живе три роки.

Я шукав «green» (або «new faces», як прозивали ми дебютанток) в Москві й Санкт-Петербурзі, чатував на них коло шкіл у Смоленську і Ростові, біля театральних училищ Новосибірська, Челябінська і Курська, перед м'ясними крамницями Мурманська і Єкатеринбурга, біля університетів Уфи, Самари і Нижнього Новгорода, у всій Російській Федерації, тому що саме в цій мутуючій країні мали необережність з'явитися найбільш цнотливі личка. Звісно ж, те янголятко, яке я шукав, мешкало за іншою адресою.

— Тобі подобаються узбечки з котячими манерами і темними країчками очей? Ох, побачив би ти киргизок з вузькими охряними оченятами!

— Ти що, здурів, а кругленькі вуста казашок? Зачекай-но, ось побачиш чітко окреслені губенята кримських татарок!

— Млієш від хтивих таджичок з оливковою шкірою? Он приголуб туркменок з маленькими груденятами, що пахнуть корицею.

Мене посилали у дівочі заповідники. Кожна моя наступна знахідка виявлялася ще непокірнішою від попередніх, та й, на жаль, в окремих загублених краях колишнього СРСР найближча сусідка мешкає досить далеко: доводиться труситися в холодному потязі або летіти іржавим літаком. То був вічний пошук, та не Грааля, а німфи. Чи можна взагалі задовольнитися? Насилу сфотографуєш винятково вродливу селянку, як мені розповідають про Богом забуте село, де доярка народила князівну, потім про загублений край, де на річці живе русалка, або про брудне дворисько в самісінькій *glubinka*, де фея в кросівках пишається поміж брудними пияками. А на борту старезного «Ту-134» авіакомпанії «Сибір», що має ось-ось розпастися на клапті поміж Дніпропетровськом і Дніпродзержинськом,

Талон на посадку вручила мені

Спляча красуня якимось навесні.

13

Пригадую, дорогою до Нижнього Новгорода я заснув у поїзді пляшкової барви, що розтинав засніжену землю на дві велетенські половини кокосового пирога. Вагони прямували поміж рядами мертвих тополь, що відродяться навесні, адже дерева, як ото Христос, воскресають щорічку. Як ви знаєте, панотченьку, на берегах Волги височать мало не найвеличніші собори в стилі московського бароко (Михайло-Архангельський, Спасо-Преображенський, церква Різдва і Благовіщенський монастир), взимку їхні маківки скидаються на тістечко безе. Коли переїжджаєш річку, вони бовваніють удаліні, наче розкішні десерти на талі офіціанта в протилежному кінці ресторанної зали. Ще змалку, в По, нудьгуючи на родинних обідах, я марив «плавучим островом», що здавався мені неабиякою екзотикою. Та коли я вештався місцевими шинками в пошуку сексуального апофеозу з блищиками на вустах, клянусь вам, я забував свою беарнську юність. Прибувши на вокзал Нижнього, я дивився, як дощ поливає велетенську статую Леніна — людям вочевидь ліньки було скидати його з постаменту, адже «Ленін жив, Ленін живе, Ленін

буде жити»; довкола «Макдональдсу», як на всіх французьких вокзалах, під дрібною холодною мжичкою юрмилися торговці порнофільмами, і я відразу побіг купувати зворотній квиток. Я ризикнув би полетіти відділя навіть старим «АН'ом», якого сяк-так зварили газовим різакон і обліпили клаптями скотчу, або «ІЛ'ом» з розтросченим носом, точнісінько такий самий нещодавно розбився в Томську, відправивши на той світ сто три пасажери. Мені вже не було з чого обирати. Але зненацька я угледів Таню і лишився. Заради неї я сів би до всіх потросчених лайб Східного Поволжя.

Розповідь вам одну історію, з якої випливає: що довше забороняєш собі кохати, то швидше це вміння атрофується. Можливо, втратити здатність закохуватися — це найгірше, що може статися з нами. В «Сімох п'ятницях» (так зветься найкумедніший ресторан у Нижньому Новгороді) я натрапив на кандидатку на титул Найбільш Млосної Ліани східної частини планети. Я ціпенів од самого тільки погляду на її горіхові брови, та й будь-який чоловік, перехиливши декілька чарок малинової наливки, не відмовився б сконати в глибинах її душі. Її звали Таня, і я милувався нею, коли вона нагиалася, і ховався за своїм келихом, щоб якомога довше на неї дивитися. Я радив їй триматися прямо, тому що, як і всі дівчата, котрі вирости зашвидко, вона не обійшлася без сколіозу і повсякчас горбилася, від лінощів чи щоб здаватися трохи нижчою. Розпущені темні коси, де розплетені кіски малювали небачені синусоїди,

спливали дрібними хвильками по її плечах. Після декількох випитих одним духом келихів вона погодилася цьомнути мене потайці від подруг і піти зі мною в готель, хоч була пізня пора. Вона відмовилася скидати ліфчик з подушечками, гадаючи, її груденята здаватимуться мені маленькими. Я заспокоїв її.

— Гаразд, залишайся в своєму *push-up*, ненавиджу дійсність!

— *Pashol na hui!* (Іди на хрін, по-нашому).

Ця білорусочка в міні-спідничці геть не хотіла повертатися до рідного Мінська, її країна залишається останньою посткомуністичною диктатурою на Сході (якщо не брати до уваги Північної Кореї й Туркменистану), там дівчата коштують набагато дешевше і противники режиму зникають узимку, причому світовій спільноті це анідесь. Ми балакали всеньку ніч, чухаючи спинку одне одному і критикуючи *Nijni Fucking Novgorod*. Чотирнадцять років тому це місто звалося Горький, тому що тут народився письменник Максим; ученого Андрія Сахарова відправили сюди у заслання; я мало не погодився розділити його долю, щоб лишитися з Танею назавжди, та зумів опанувати себе. Вона казала, що шкіра моя так само м'яка, як і в неї, питала, чи може ще посмоктати мої пальці й ще дещо... Я поспитався, чому вона не стала моделлю, і вона сказала, що застара (двадцять один рік) і що мама її загодувала. Мені не давали спокою лаври вербувальника, що запопав Наталю Водянову, чотирнадцятирічну дівчинку в синтетичній шубі, яка продавала

квіти на ринках Нижнього Новгорода, але хто зараз про це пам'ятає? Пташка вбилася у колодки і полетіла собі (прислів'я вербувальника). Таня розвеселила мене, розповівши те, що насправді геть не відоме Кельвіну Кляйнові: Наталя Водянова продавала не квіти, а картоплю біля зупинки автобуса «Щаслива», і вербувальник знайшов її не на базарі, а на театральних курсах, де вона роздавала свої світлини і номер телефону, мов справжній-сінька пройдисвітка. В Нижньому всі дівчата її, звісно ж, ненавидять, та їх можна зрозуміти, адже Наталя Водянова, донька пияка, який лупцював дружину, вийшла заміж за чоловіка, що посідає двадцять друге місце у переліку англійських багатіїв.

Захід сонця на Волзі збуджує апетит. Ти ба, сказав я собі, небо рожевіє, це або неподалік вибухнув реактор, або пора вечеряти. Моя цибата лярва тхнула милом, і вуста її були солодкі як мед, тому що вона повсякчас жувала «Губубубу» зі смаком кавуна. В неї були напрочуд тоненькі рученята і довгі пальчики, як ото ноги (пальчиків, щоправда, було більше). Навіть оком не моргнувши, вона перехилила чарку по чарці. Їй вистарчало ковтка помаранчевого соку, щоб погасити полум'я всередині. «I am cellulite free*!» Я сказав, що її ноги, немов дві стріли, що пронизали моє серце. Вона не повірила, і правильно зробила. А шкода: якби вона повірила мені, то я, може, теж повірив би. А то я вперто торочив:

* Я без целюліту (англ.).

— Дякую потягові з твердими нарами, що привіз мене до тебе...

— Не треба ля-ля,— реготалася вона.

— Я приїхав у Нижній по тебе, лежачи на наждачних простиралах, які подряпали мені всеньку спину, хоч і не так глибоко, як твої пазури...

— Ля-ля-ля.

— Я приїхав, що викрасти тебе з берегів Волги.

— Ля-ля.

— Гаразд, допивай і зроби мені *French kiss*.

— Ля...

— Не подумай, що вихваляюся, та зараз я одинак. Такої нагоди тобі більше не трапиться, бебі. Їдь зі мною, і ти побачиш світ.

— Ль...

Вона була удвічі молодша від мене, тобто удвічі щиріша. Я верзюкав дурню, сподіваючись, що в мені щось прокинеться. Намагався запевнити себе, що працюю, а вона бачила в мені звичайнісінького секс-туриста. Я розраховував, що відштовхну її своєю вульгарністю й тоді все станеться безболісно. Коли Таня покинула мене на світанку, чи радше коли я відпустив її, не взявши номер телефону (так і прощаються за нашого часу, не записавши декілька чисел), я востаннє глянув на неї в сутінках, наче намагався запам'ятати згасаючі контури тендітного силуету і її тінь на шторах, осяяних блідим досвітком. Я нетерпляче очікував, поки вона піде, зникне з мого життя, щоб нарешті

доста посумувати за нею. Мені не до вподоби була її суворість, я гнівався, бо впізнавав у ній себе, бідолашного малого хижака-міфомана з черствим серцем. Коли вона сухо сказала мені по-французькому «Au revoir», я відчув, як у мені підіймається хвиля туги і вдячності. Я вибіг з номера, та побачив тільки, як зачинилися двері ліфта, який повіз од мене її сумну втому, синці попід очима і «Шанс» від «Шанель». Я запитав:

— Чому всі ви напахчуетесь «Шансом»?

Вона всміхнулася.

— *I gave you one chance, you've just missed it**.

Тоді я відтяв у ганебному нападі ліричності:

— *I hate you***.

Треба було подякувати: Таня дала мені на здогад, що невміння страждати — це теж страждання. Потім я записав:

*Не люблю я ліфти,
В них ідеш від мене ти.*

* Я дала тобі шанс, а ти його прогавив (англ.).

** Ненавиджу тебе (англ.).

14

Таких пригод було в мене до дідька й більше. Аня, Юнна, Марія, Ірина, Євгенія, Марта, Галина... я відкривав цих казкових принцес, вилущував, втрачав, уникав, утримував, забував, мітив, обирав, класифікував, порівнював, зневажав, зваблював, кидав і шкодував за ними... Робота є робота: вроду треба спершу пригубити, а вже потім губити. Задля цього щасливу обраницю треба було спершу запевнити в своїй порядності, а потім труснути капшуком перед її батьками, а далі встрявала агенція, дешево збуваючи юність задля молодильних кремів. Фірма «Л'Ідеаль» була одною з найуспішніших французьких компаній (зиск — два мільярди євро, обіг — шістнадцять мільярдів), заснував її геніальний хімік, а його спадкоємці потурбувалися про розквіт його патентів під час німецької окупації. Компанія стала світовим лідером косметичної промисловості, вкладаючи всім у вуха те саме гасло, що звучало різними мовами: «Все ж таки ви унікальні». Вам відомо, що слово «косметика» походить від грецького слова «космос», а це значить не лише «лад», а й «усесвіт»? Етимологічно виходить, що макіяж — це лад, що править світом. Косметика космічна.

Бог — це лише *takeur*, панотченьку! Та криза не забарилася. «Грінпіс» заявив, що продукція «Л'Ідеалю» містить синтетичні хімічні складники, часто на основі нафтопродуктів і їхніх похідних, що використовуються як активні інгредієнти, ароматизатори і антиоксиданти і відзначаються властивістю викликати рак яєчників і грудей. Засекречене дослідження Французької агенції санітарної безпеки медичної продукції виявило, що в 2005 році сто двадцять дві особи потерпіли від застосування молодильних і сонцезахисних кремів. Зазвичай це виявлялося у нападах алергії, що спричинилися до негайної госпіталізації (набряки, значні екземи, утричі збільшені за обсягом повіки, втрата чутливості шкіри). Одне слово, продукція «Л'Ідеалю» труїла споживачів, як ото ФСБ — своїх агентів, що сиділи в Лондоні. Небезпека полягала в щоденному нанесенні на шкіру токсичних субстанцій (фталатів, синтетичного мускусу, хлорних сполук, формальдегіду й галаксоліду). На відміну від фармацевтичних лабораторій, виробники косметики не зобов'язані були випробовувати свою продукцію на тваринах чи на людях, перш ніж віддати її у продаж. Французький закон вважає, що креми не такі токсичні, як ліки. Промисловцям пощастило — вони можуть підсунути нам що завгодно, навіть такі пігулки, від яких ми полисіємо, як від полонію-210.

Економічні ставки вищі, ніж самісіньке життя: нове обличчя компанії повинне виплюнути на ринок трутизну, що чаїться у кремі. Група «Л'Ідеаль» нещодавно придбала «Зе

Нейче Сторс», щоб підсолодити свій образ екологічною цукеркою. Все це обійшлося їй у 940 мільйонів євро. Зараз «Л'Ідеаль» готується до запровадження у виробництво нової молодильної молекули, яку виробила група «Ойлнафта», на чолі якої стоїть Сергій, мій приятель-олігарх. Обличчя, котре я знайду, згодиться також для реклами маски від негативних впливів навколишнього середовища. Тим-то мені й видали цілу купу грошви на представницькі видатки: «Л'Ідеаль» лише у Франції витрачає 25 мільйонів євро щороку на рекламу. Це було дуже до речі, адже у Парижі, працюючи копірайтером у рекламному бізнесі, а потім трохи і телеведучим, я звик тринькати грошенята без міри. Насилу оговтавшись від одного нерозділеного кохання з першого погляду і перед тим, як узятися до наступного, я пиячив ув «О-ля-ля» і «Шандре», «Бордо» й «Егоїст-голд». Перепрошую, превелебний отче, що називаю вам шинки з дівчатами. Та як я вже вирішив сповідатися, то доведеться вам перелічити всі мої гріхи, правда ж? Та ще й розповідати про найдрібніші деталі. Мушу зізнатися, що нічим не цікавився й тільки потурав примхам розбещеного дітиська, яким я, власне, і є. Транквілізатори так надійно боронять мене від романтизму, аж я не здатний уже щось почувати. Якщо я вас приголомшую, любий панотче, то покиньте мене, бо я не хочу загострювати мою провину. Пекло — тут, а я хочу здобути від вас перепустку до раю.

15

— Здуріти можна, Таню, ти повсякчас їси і не гладшаєш!

— Ох, Октаве... це не так просто!

Вона забагато вдихнула, щоб бути щирою. Що ж, врешті я знову побачився з Танею з Нижнього Новгорода. Вона дуже втішилася цим, не второпавши, що я зателефонував їй, щоб її забути. Авжеж, я вихвалявся, що не записав її телефон, і збрехав тільки наполовину. Я випитав її номер у Каті, що водилася з Жаном-Мішелем, моїм французьким приятелем, який чогось застряв у Нижньому. В ресторані до нас причепилася циганка, що торгувала ружами. Я купив у неї всі букети.

— Ні, Октаве, дякую, не треба квітів, а то ще заплачу,— вони зів'януть на ослоні нічного клубу.

Найліпший спосіб відчути огиду до жінки, яка сподобалася вам напередодні увечері під час пиятики, це побачити її лице в денному світлі. Але Таня була не в тім'я бита.

— Ти тоді так напився, що став схожий на китайця!

— Тому що, на відміну від тебе, я вже не нюхаю кокаїну!

Ми їли коїну, дрібного вгодованого гризуна, що за смаком скидався на крота. Хтозна, з якого дива ми замовили цю гидоту, може, тому що тільки в цьому випадку наше їдло могло виявитися огиднішим від самих нас. Може, від самолюбства, може, від сподівання на кар'єру, мої підопічні завжди раділи, коли я знову зв'язувався з ними, хоча означало це тільки те, що я намагався вилучити їх з мого лібідо. Третього дзвоника ніколи не бувало. Вони починали страждати після другого побачення: воно є справжній кастинг. Денний контроль. Підтвердження прощання. Я витер її номер з мого мобільника, щоб не було спокуси зателефонувати їй о пізній порі. Вона, либонь, уторопала це, тому що наприкінці обіду вже перестала кепкувати з мене. Обоє ми були схвильовані, знаючи, що більше не побачимося. Що й казати, у двадцять один рік забути свого ближнього як раз плюнути... Я марнував час, а в неї попереду була ціла вічність.

— Ти знаєш, капосна, що снилася мені?

— *You in my heart**.

Вона попросила помацати її пульс, щоб я відчув, як калатає її серденько. Я сказав їй рака («бувай»), кусаючи собі щоки зсередини, щоб не заплакати.

* Ти в моєму серці (*англ.*).

Таня була першим дзвіночком, та я второпав це потім, коли читав «Старий заповіт». Міриади, орди, легіони янголів (тисяча тисяч у Книзі пророка Даниїла) не порятували б мене. Але за тої пори я не знав, що сатана підітнув мені крила.

16

Спершу я був білий мов сніг. Такої кількості небіжчиків, як у вашому місті, я ніколи в житті не бачив. Люди гинуть, переходячи Тверську: світлофорів там нема, бо авта дають газу, щоб задавити пішохода. Якось на мене напали поліціанти, намагаючись забрати мої кредитні картки, гроші й документи. Я дав їм п'ятсот доларів і поїхав провулком Гагаріна. Вмирають на вулицях, у шинках, під час бійок. Їхати Москвою — справжнісінька халепа: або сидіти три години в корках, або задихати в «ладі» з п'яним чеченцем за кермом. Мені подобається кататися в Москві на лижах, спускаючись нескінченним білим узгір'ям просто до Великого театру, мчати від кам'яниці колишнього КГБ (цей вид спорту практикували ще за Брежнєва: нап'явши шапку по самісінькі вуха, перехожі квапливо переходили на другий бік Луб'янської площі, щоб не чути протестів невинно звинувачених і зойків, що долинали з катівень). Що ви оце торочите? Їх не чутно було, тому що луб'янські катівні були глибоко під землею. Що ж, вік живи, вік учися. Все в них було до ладу. Як по правді, КГБ нікуди не поділося, воно просто поміняло

приголосьні в своїй назві. Скинувши з постаменту статую Дзержинського перед будівлею ФСБ, ви обрали президентом зразкового чиновника тієї організації, колишнього її полковника. Оця спадковість і є джерелом вашого лиха: ви не перерізали пуповину з катами. Росія — країна безкарних злочинів і свідомого забуття. Що ви кажете? Вміння прощати? Та вам слід було б знати, панотченьку, що прощення треба спершу попросити, а тут такого не водиться, і половина чиновників як сиділа, так і зараз сидить на своїх місцях. Якби ви справді хотіли, щоб перемогла справедливість, то мерія мала б поставити Соловецький камінь на пам'ять про жертв ГУЛАГу в центрі площі, а не в сусідньому сквері. Тоді, як ото південні африканці, ви могли б амністувати ваших керівників, які покаялися у своїх злочинах. Публічна покута потребує мужності, та це єдиний спосіб покаятися в колективних злочинах, альтернатива — громадянська війна. Ми воліли вдавати, ніби нічого не сталося. Хоча те, що сталося, сформулювати дуже просто: сталося, панотче, П'ЯТЬ ГОЛОКОСТІВ. Знаю, про що ви зараз думаєте собі: ваш співрозмовник хильнув забагато горілки. Правда ваша. Та я знаю, що кажу: у Франції нас спіткала така сама амнезія внаслідок колабораціонізму, Мадагаскару, Індокитаю й Алжиру. Вважається, що ліпше рухатися вперед, бо якщо відкривати архіви, то всі виявляться винні, до цього, мушу сказати, призвела політика люстрації в Румунії, Болгарії й Польщі. У Камбоджі тільки за тридцять років розпочали процес у справі геноциду, який улаштували

червоні кхмери, та головні злочинці вже повмирили. Турки відмовляються визнавати масове знищення вірменів. Чи готова буде Росія публічно визнати свої злочини до 2030 року? За темної пори чисті лише небіжчики. Кататися на лижах у місті набагато цікавіше, ніж у горах. Ковзатися приємніше, ніж ходити. Грязюку треба ховати під пухнастими килимами. Ковзання — спосіб життя, а, може, й мислення. Летиш собі стрімголов недосконалим буттям, петляєш поміж перепонами і ухиляєшся від поважних проблем, заходячи в розкішні крамнички «Мерк'юрі» й ГУМу, що розташовані напроти мавзолею Леніна, адже від «Пради» до «Правди» — однісінький крок.

Бувало, виходжу я з готелю «Арарат-парк-Гаят» та й катаюся попід руку ожеледицею з двійником Міші Бартон. Коли мчав Театральним проїздом, там понуро юрмилися невдахи, що не потрапили до клубу «Osen», а напроти бовваніла статуя Івана Федорова, російського Гутенберга, оглушеного R&B і затиснутого поміж крамницею «Бентлі», дистрибутором «Феррарі» і ювелірною крамницею «Булгарі». Чоловік, що дав у XVI столітті старт російській літературі, тепер виявився в обценьках поміж розпусним клубом і розкішними гаражами, й мусив цілісінький день слухати «Jenny from the Block» — ото вже не поталанило! За сто метрів понурий Карл Маркс пильно наглядає за тим, як валяють Великий театр, соромливо затулений велетенським брезентом з рекламою

«Ролекса». Чотирнадцять років тому у вашому місті не було ніяких рекламних щитів, а зараз їх тут більше, ніж у Парижі. Під ногами у Маркса, як і раніш, видніє його гасло: «Пролетарі всіх країн, єднайтеся!» (гарне було б гасло для швейцарського годинникаря!). Чи той це Маркс, який писав: ніщо не уникне згубного впливу капіталізму? Таж він... Як подумаю оце, що сорок душ володіє чвертю Росії... Що ж, така доля, нікуди від неї не подінешся... один тоталітаризм заступає інший, демократія тут лиш позірна: «Крах комунізму означає і крах демократії, наша епоха — це лише посткомунізм, та ще й постдемократія», як писав Александр Зінов'єв. Ключові слова для змалювання системи, що панує за нашого часу на планеті, не «капіталізм», а «плутократія хоча-чки». Колективістська, а відтак і комерційна утопія не лишили і крихти від європейського гуманізму. Я набрид вам? Може, ви і маєте рацію: хто ми такі, щоб балакати про політику, ліпше не ворушити це лайно, і, головне, нізащо не погоджуватися з тим, що десятки мільйонів людей загинули ні за цапову душу. Я оце думаю собі, чи не служить російський націоналізм, націоналізм вашої церкви і ваших правителів, прикриттям для блискучої відсутності декомунізації. Коли нема правосуддя, панує страх. Тим-то Володимир Буковський і пропонував улаштувати комуністам Нюрнберзький процес. Поки ця країна не погляне в очі історії, вона не позбудеться лиха, тому що у всіх її мешканців жижки тремтять. Минулого не обирають. Росія після 1991 року — це Німеччина

в 1945-му, Іспанія після Франко, Італія після Муссоліні, Франція після Петена і я після Франції. Атрофія пам'яті не допоможе знайти дорогу в житті. І куди мене оце понесло, *izvinite*, певне, ладану нанюхався... Може, я уявив себе Росією? Адже, як по правді, я теж не люблю згадувати. Я теж боюся свого минулого і забороняю собі мріяти, то, власне, й опинився тут.

17

Я носив мокасини, черевики зі слизькими підошвами, тож став королем слалому на брудному снігу Петровки, поміж брязкучими трамваями і тяжкими чорними автами, що стояли у два ряди перед «Галереєю». Я навчився перемагати самотність, вкладаючи голих дівчат до себе в ліжко. Ох, панотченьку, ви уявити не можете, як утішно наказувати їм цілуватися, висолопивши язика, аж обидві повиснуть на тонкій ниточці слини. І чого це я такий ласий на слину танцівниць? Страшенно люблю висисати вміст їхніх ротиків і постійно прошу, щоб вони плюнули на мене. Вони принаймні не вдають, коли у них котиться слина.

Мрію про дівчину на виклик, у якої з верхньої губи звисатимуть бурульки: заморожена стриптизерка — це наче карпатський упир. Мені здається, я знову ладен закохатися мов парубчак, та й що тут такого, це ж востаннє... Поки я коцюбну від холодюки на Арбаті, музика в імлі будить у мені спрагу покохати дівчину, якої не існує на білому світі... Понурий перехожий у завеликому пальті.

Як у «Стрейнджер ін Москов», найліпшій пісні того педофіла Майкла Джексона. Знаєте, пресвятий панотче, наша зустріч — це неабиякий антидепресант. Не сподівався навіть, що ви так добре вплинете на мене. Сповідь у храмі Христа Спасителя ще дужчий гедонізм, ніж відвідини «Гангрі-даку» (хоч «Нью-Йорк таймс» запевняє, що це найбільш несамовитий шинок північної півкулі). Я спробував попросити допомоги в одній психіатричній клініці вашого міста, та черговий лікар відмовився мене туди госпіталізувати. Ваші божевільні напхані по самісіньку зав'язку. Втім, мені ще поталанило: кажуть, ті заклади ще гірші, ніж за доби Солженіцина. Ваша позолочена маківка набагато ліпше покриває мою провину. Тут я цілком почуваю мою незначущість. Храм ваш відбудували зовсім нещодавно, та москвичі вже ненавидять його, тому що Лужков у нього вгатив усенький міський бюджет. Так цікаво просити відпущення гріхів у каплиці, яку спорудили скоробагатьки. Ох, чого це я так забалакався, адже стільки пацієнтів чекають своєї черги, щоб поскаржитися вам на життя. Бувайте, панотче. У мене таке враження, наче ваше мовчання може порятувати мені життя.

Хтозна, що сказати про нього: він причепився до мене в «Найт-флайті», і я погодилася піти з ним у готель, а потім... Він був такий добрий, трохи дивак, дуже романтичний і надто вже ніжний як на такі заклади... Ми завжди остерігаємося лагідних клієнтів, хтозна, чому вони так гаряче присягаються в коханні, адже ми

беремо п'ятсот доларів за півгодини і ніколи не дзвонимо потім! (...) Він повсякчас торочив, що шукає обличчя для фірми, і я подумала, що це може згодитися мені для роботи: він знай казав, що мої груди твердіші, ніж вилиці. Тож я лишила йому візитку і портфоліо. Знаєте, більшість дівчат з «Найт-флайту» знімається в еротичних позах, у нас у всіх є візитки зі світлиною в білизні. Тож знімки, що їх виявили ви у нього в кімнаті, валяються у спальнях багатьох московських чоловіків.

Ксенія В., ескортниця

Ми перевели з Октавом декілька вечорів, та я його не знаю, й мені нема чого сказати про нього. Він жодного разу не казав мені про свої плани, і я заявляю, що обурений вашими методами. (...) Авжеж, чоловік на світлині в «Голден-доллсі» — це таки я, але це ще нічого не доводить. Повторюю, до цієї справи я не маю жодного стосунку, і: **НІ, Я НЕ ПРАЦЮЮ НА СПЕЦСЛУЖБИ**, скільки можна повторювати? Мене просто підставили. (...) Підтверджую, що я заплатив за трьох дівчат у ресторані, пригостивши їх шампанським і збитими вершками. Я готовий співпрацювати з російською поліцією і відповідати на всі запитання, які поставлять мені у зв'язку з цією справою.

Ж.-М. Д., імпортер джі-ні-ес-радарів.

He said he was looking for new faces. It was my dream to become a model so I accepted to take pictures at his studio. He

was very professional so we had an affair together. It didn't last long, He said I was too young, he was nervous, always asking for my I.D. card.

But Karolina Kurkova was 15 when she signed her first contract with Miuccia Prada! I don't see the problem.

Yurgita P., model, «Aristo agency», Moscow.*

Я нічого про нього не знаю, та він казав мені, що спілкується з якимось священиком. Православна церква близька до влади. Може, він хотів видати себе за бойовика, щоб підозра впала на чеченських сепаратистів. Хто там знає?

Ірина В., незалежний піар-менеджер, що відповідає за піар-підтримку і організацію конкурсу «Арісто стайл ов зе момент».

Хтозна, чи допоможе вам моя розповідь зрозуміти, що сталося. Яюсь під час фотосесії в його студії цей навіженець сказав, що зможе змусити мене заплакати двічі поспіль, розповівши одну історію, та й годі. Він хотів, щоб у мене засяяли очі, тоді світлина буде ліпша. Я сказала, нехай спробує.

* Він сказав, що шукає нові обличчя. Я завжди мріяла стати моделлю, тож погодилася на фотосесію в його студії. Він виявився справжнім фахівцем, і у нас виник зв'язок. Та тривало це недовго. Він сказав, що я замолода, нервував, вимагав у мене документи. Таж Кароліна Куркова свій перший контракт з М'юччею Прадою підписала у п'ятнадцять років! То в чім річ? Юргіта П., модель, «Арісто ейдженсі», Москва (англ.).

— Уяви,— мовив він,— біле ведмежа на крижині. Воно весело плигає довкола своєї матері, аж у неї поціляє мисливець. Ведмедиця заточується і падає на бік, її білим хутром розпливається кругла кривава пляма. Вона гарчить від болю. А ведмежа нічого не помічає, воно знай гасає собі, аж розуміє, що матінка його не рухається. Спершу йому здається, ніби вона заснула. Він пхає її, кусає за морду, обнюхує заплющені очі. Намагається звести то одну лапу, то другу, та вони тяжко падають у червоний липкий сніг. Марно силкується він збудити її. Минає десять, двадцять, тридцять хвилин. Врешті ведмежа здогадується, що вона нежива. Воно починає зойкати, спершу хрипко, тихенько, немов скривджена дитина, а потім, лементує, квилить до місяця. Спробуй уявити собі, як те звірятко, стоячи у кривавій калюжі, усвідомлює, що лишилося самісіньке на білому світі, й нетямиться від нелюдського лементу чи, навпаки, людського, що ще гірше для звіра.

Коли він змалював мені оте лихо, я заплакала. І він заплакав зі мною. Це вразило мене страшенно. А він провадив:

— Розумієш, ведмежа оплакувало матінку. Воно просило помочі, його покинули, воно у відчаї. Втративши батьків, ми дорослішаємо, намагаючись упоратися зі страшенним горем і жахом. Ведмежа вже хотіло було піти собі, аж його щось зупинило, і воно повернулося до матері. Воно намагається розтулити їй повіку, полизати морду. Воно не здається. І тоді відбувається неймовірно: ведмедиця розплющує одне око, а потім і друге! Вона ворушиться, дихає, позіхає і потягається! І ведмежа знову волає, тепер на radoцax.

Воно гасає туди й сюди, залазить на неї, вона ніжно відпи-хає його... Уяви! Виявляється, куля не вбила її, а тільки по-дряпала, вона знепритомніла й оговталася, коли біль ущух. Сталося диво. Мисливець пішов собі, ведмедиця і дитинча притулилися одне до одного, щоб зігрітися, і зникли в хур-товині, щасливі, наче знову народилися на світ.

Октав правду казав, я знову заплакала, тепер від захва-ту. Це було немов чари. Він повсякчас клав апаратом, зні-маючи мої сльози, що котилися разом з тушшю. Мій смуток був дуже фотогенічний, не гірший від реклами «Сислею».

— Бачиш,— сказав наостанку Октав,— вдруге твій плач був ще прекрасніший, бо ти проливала сльози від-родження. Я щойно розповів тобі найгарнішу історію на світі — Євангелію».

Ірина К., модель, агенція «Арісто», Москва.

Хто вам дав мій телефон? А, цей той французик, що взяв мене за білоруску, я пошила його в дурні, мов найостан-нішого йолопа, і треба ж було лишити йому мої координа-ти! Він цілісіньку ніч випрошував у мене номер телефону! Шукав дурман, казав, що покінчив з ним, та чомусь тіль-ки про нього й казав, як ото всі наркомани, яких корчить од його відсутності. Казав, що з кокаїном завжди те саме: або його нюхаєш забагато, або замало. Ото вже телепень! Та в мене є принцип: я нікому не даю мого телефону, а то потім буде ціла купа прикроців, і ваш дзвінок — найліп-ший доказ цього!

Тетяна С., студентка, Нижній Новгород.

Не знаю, що вам сказати про мого сина. Я приголомшена. Стільки жертв... Перепрошую. Не могли б ви налляти мені склянку води? (...) Він був веселий, жвавий хлопчина. Завжди намагався бути в центрі уваги, плигав, пустував, сьогодні його назвали б «гіперактивний», а тоді казали «неуважний». Догани його вчителів я вважала компліментами, поважаючи цінність дитячого бунтарства, от халепа, невже ви вважаєте, що у всьому цьому винна я? (...) Я виховувала їх з братом сама, стільки мороки з ними було, гадаю, він приховував свою депресію, як я і свою ото... Діти дуже чутливі до настрою батьків. Ні, не думаю, що я потурала потягові Октава до мене чи до суперництва зі старшим братом. Та, зізнаюся, мені лестило те, що мої діти в захваті від мене! Його божевілля важко пояснити. Йому не бракувало любові. Може, її було забагато? Невже ви будете докоряти матері за надмірну любов до дітей! Ох, розлучення — звичайне явище за нашого часу, багатьох воно спіткало, та не можна ж повсякчас кивати на розлучення, авжеж, на нього можна все списати, та якби діти розлучених батьків усі зсувалися з глузду, то на білому світі було б повнісінько навіженців, що гуляють на волі. От самі подумайте лишень!

Софі де Л., мати підозрюваного, Париж.

(Свідчення, зареєстровані після терористичного акту в Головному слідчому управлінні ГУВД Москви).

ЧАСТИНА ДРУГА

ВЕСНА (VESNA)

*Гроза омила Москву 29 квітня, і стало
солодким повітря, і душа якось пом'якшала,
і жити закортіло.*

Михаїл Булгаков, «Театральний роман»

1

Zdrastvuite вам, *papasha!* У манекенів є душа? Я оце замислився про метафізику топ-моделей, зайшовши тихенько у ваш атомний гриб. Висадивши мене перед храмом, водій таксі дуже дякував, коли я відмовився взяти решту.

— Будь багатий, як Роман Абрамович, що скупив половину Англії, й живи сто сім років, як моя бабуня!

Чайові сприяють дружбі. Дякую, що погодилися знову прийняти мене, любий *pater noster*. У воді, яка омиває позолочену маківку вашого храму, відбивається сьогодні шарлатове небо, почеркане жовтими підйомними кранами, що бринять од вітру над Москвою-рікою, одне слово, хочу сказати, що у вас тут гарно, якщо, звісно, кінець світу може тішити око. Так добре пройти мостом Лужкова, лишивши позаду острів, де у приміщенні колишньої шоколадної фабрики будують помешкання для багатіїв, піднятися східцями, сизо-рожевими, неначе хмари, й обігнути ліхтарі, які крапинками позначають ваш «дурнувятий каламар». Дім на набережній, потойбіч сірої річки, має такий самий привітний вигляд, як і в романі Рибаківа. У розкішних московських апартаментах олігархія заступила партійну

номенклатуру, і нехай хтось спробує пояснити мені, в чому відмінність поміж ними, бо я особисто не розумію, нащо ваші революції, які нічого не міняють. Утім, ні, колись вірні слуги режиму милувалися з вікна басейном, а тепер храмом милуються. Поступ усе-таки, правда ж? Та дозвольте зауважити, що псевдобронзові барельєфи, якими оздоблений ваш фасад, просто бридкі, як і оті плити на паперті. Чом би не склеїти наново уламки колишнього Христа Спасителя, який похований на цвинтарі Донського монастиря? Вашому новісінькому храму старовина не зашкодила б. Фрески в ньому ще сирі, мури непорочні до непристойності, чистісінька тобі декорація в павільйоні для зйомок, святості тут і близько нема, навіть молитви здаються бутафорськими. *Izvinite*, я завжди все критикую. До речі, я вдався до рекламацій, дуже незручно сповідуватися навстоячки. Насилу почав, а вже поперек болить. Чом би вам, православним, не поставити в себе сповідальні, як ото у католиків? Задля дотримання вашого мазохістського ритуалу, нам доводиться розмовляти на ходу, в юрмі допитливих бабусь у хусточках. Вони так жадібно ловлять кожне наше слово, добре, що не балакають французькою так вільно, як ви; бачу, ваше паризьке заслання у 90-х дарма не минулося. Колись усі росіяни розмовляли моєю мовою: Достоевський з дітлахами, Тургенев з Флобером, Набоков з Піво, Габріель Мацнев зі мною. Сьогодні цей почин забули, й у вас, як скрізь, панує англійщина. Від паризьких козаків у моїй мові лишилося тільки слово «бістро» (від російського «быстро»), та я вимовляю його частенько, тож

віддамо йому належне. Розмова мертвою мовою боронить від чужих вух. Та навстоячки така балачка, скажу відверто, не сприяє проханням про відпущення гріхів! А ваші чотиригодинні відправи (на Великдень вони будуть узагалі по шість годин тривати) шкідливі для здоров'я після бурхливої ночі! Під час нашої останньої зустрічі я порівняв вас із психоаналітиком, та у Фройда принаймні можна було прилягти на канапу...

Не можу пробачити собі, що так давно не озивався: з головою поринув у роботу. Мені довелося податися в Париж, щоб перебалакати з клієнтом. Мушу вам сказати, що обстановка там ще гірша, ніж за тої пори, коли ви читали проповіді в церкві Александра Невського на вулиці Дарю: хоч зима там лагідніша, ніж тут, французи сумують дужче, ніж росіяни. Що ж ви хочете: вони ще не згубили ілюзій і вперто шукають світло в кінці тунелю, це навіть зворушує. Що, перепрошую? Авжеж, дехто ще вірує у вашого Господа. Що правда, то правда. Та в модельних агенціях таких небагато. Щоб якось пом'якшити відсутність надії, всі наші співробітники колються втіхою, як і я оце. Можна, я вам дещо скажу? Зрештою, я задля цього і прийшов. Здається, більшість ваших парафіян у Росії розглядає релігію як притулок, не дуже віруючи в Бога, просто їм здається, що нехай буде вже Господь, ніж капіталізм.

Повернення до джерел позбавляє мук, що настали внаслідок падіння советського устрою. Глобалізований гедонізм робить ставку на той самий принцип, що й сталінізм: брехуни шиють у дурні цапів. Та гедонізм ще більша пустка,

ніж комунізм, бо це релігія. Що не має змісту. Отож, Господь... він ліпший, ніж ГУЛАГ, і дешевший, ніж «бентлі». Така дивна ця епоха... Сімдесят років революції — і все тільки задля того, щоб учинити з Москви зразковий Лас-Вегас і, повернувшись у лоно церкви, сповідуватися у мерзенних гріхах.

Запевняю вас, у моїх знайомих атеїстів те саме завдання, що й у ваших вірян, які нещодавно здобули свободу: аби лиш не думати. Тікати від прикрих запитань — ось чим вони переймаються. (Хто я, щасливець, улюбленець, вигнанець? Чи смертник, якого покинули напризволяще? Чи варто жити, щоб так дорого платити? Як лишитися чоловіком за матріархату? Чим замінимо ми Бога цього разу, — веб-камерою, нагайкою чи кімнатним цуциком?) Щоб заглушити свою самотність і обманути безмовність, ці нехристи купують авто в кредит, качають музику, починають пиячити з обіду, вживають стимулятори вранці й снодійне увечері (часом і навпаки), проглянувши нотатник у мобільнику, залишають повідомлення «я тебе кохаю» відразу на кількох автовідповідачах, підписуються на всі кабельні канали для дорослих і заповнюють свій блокнот зустрічами, які скасовують останньої миті, остерігаючись, що не зможуть прилюдно сказати бодай слово, не заплакавши. Вони ходять вулицями, читаючи есемески і не дивлячись під ноги (тобто вшелепуються у лабрадоряче лайно); мастурбують, читаючи «Плейбой» та «Ін стайл»; верещать з утіхи, коли капітан улюбленої команди б'є головою під

дихало гравця супротивника; переступаючи через бурлак, що розляглися долі, гасають підземними комерційними центрами, що скидаються на тематичні парки; зі шкіри пнуться, щоб запопасти ігрову приставку «Нінтендо» раніш од сусіда; дзвонять удосвіта у невідкладну допомогу, щоб почути людський голос, і купують собі ДВД з другим сезоном «Клієнт завжди мертвий», який так і залишиться нерозпечатаний, бо їм приємніше м'яшкорити свого прутня, гортаючи садомазохістські комікси. А вільної від усього цього пори вони біжать насупроти рухові бігової доріжки, намагаючись забути, що озоновий пласт дедалі дужче виснажується. Індустрія гедонізму пропонує страшенну кількість розваг, щоб було чим захарастити мізки. А може, щоб не дати нам використовувати їх за призначенням? Це почалося не вчора (Платон і Паскаль уже давно помітили, що людина втікає від дійсності), просто процес прискорюється. В людей тільки одне в голові — як би ото розслабитися. Авжеж, людина стрімголов тікає у світ розваг, та, як на мене, втеча — це теж пошук, тільки зі знаком мінус. Що ж ми шукаємо? Любові, еге? Ох, та годі вже, не треба мені цих православних балачок з посткомуністичним ухилом. Бога? Теж утопія. Ми мріємо про мрію. Тобто спимо навстоячки, як ви оце, слухаючи мене.

2

— Панове, мета наша проста: ми повинні домогтися, щоб три мільярди жінок захотіли стати образом і подобою однісінької дівчини. Проблема в тому, як мені її знайти.

Незлецький вступ до предмету, правда ж? Повернувшись до Парижа, я продемонстрував полярні знімки з кастингу московської агенції «Арісто» в офісі компанії «Л'Ідеалю» — це той канцерогенний крематорій для шкіри, що про нього я вам уже казав. Як на лихо, за блискучим вступом настав цілковитий крах, бо жодна дівчина не припала їм до вподоби,— де ж пак, їх палить нетерплячка, вони прагнуть омолодити марку на найближчі роки, і ставки такі високі, що замовники так нікого й не обрали. У всіх моїх дівчаток знайшовся гандж: Юргіта замолода, Катарина надто вже вульгарна, Таня зависока, Ірина занадто сміхотлива, Олеся надто вже худа, Ксеня занадто хтива. Дана занадто фригідна... Від тих світлин вони аж танули, бо усвідомлювали, що їм не поталанить заізнатися з такими смаколикami (хіба що пробути з дівчиною хвилин десять на фотосесії, де, навіть не зиркнувши на них, з бігудями

на голові й мобільником коло вуха, вона простягне їм руку і, чемно всміхнувшись, буде торочити гримерові про своє сексуальне життя). Кривитися — це було єдине, чим вони могли помститися за свою фрустрацію, адже вперше в житті вирішували вони долю красунь.

— У цієї надто вже слов'янський тип обличчя.

— А ця була б і нічогенька, та родимка в неї точнісінько як у Сінді Кроуфорд.

— У вас часом нема західнішої? Не такої *eighties**? Більш *glowy***? Менш *pulpy****?

— Задля телепіару було б ліпше, якби вона балакала французькою.

— Ваші дівчага занадто *girly***** і недостатньо *wild******.

— Та певно, не хотілося б юніорити марку.

— Потрібен рок-н-рол, гламур, щоб усе... щоб свінгувало чи що...— збентежене кахикання,— сказати б... трешувало.

— Обережніше, ми все ж таки мейнстрімова марка.

— Так, але тепер треш — це мейнстрім!

Хлопчина, що сказав те, втер чоло паперовою серветкою з карбованим логотипом «L'Idéal — Because you are all unique*****».

— Майбутнє, просування, ризик — ось наше гасло.

* Родом з вісімдесятих (англ.).

** Яскрава (англ.).

*** М'ясиста (англ.).

**** Жіночні (англ.).

***** Дикі (англ.).

***** Л'Ідеаль — адже всі ви унікальні (англ.).

— А якщо організувати паті з папараці, де одна з ваших дівчат понюхала би білу доріжку? Он Кейт з нею знову на хвилі опинилася.

— О ні, тут нічого не вгадаєш.

— У такому вигляді ми не можемо її грінлайтити.

— Вони всі наче заков'язли. Не вміють триматися на людях. Штучні якісь.

Алжирський транссексуал запізнився, та все ж таки прийшов, махнувши нам віялом, мовляв, продовжуйте, мене тут нема, і давши на здогад, що він — єдина поважна пані в нашому збіговиську. Височенна потіпаха у тісному жакеті з величезним декольте, з довгим кісьми, перехопленими бантом на потилиці, ця «shemale» пригладила туго затягнутого хвоста, що коштував двадцять п'ять мільйонів євро рекламної площі за рік, і сказала:

— Як на мене, якщо залучати росіянку, то чом би не взяти чеченку?

— Пречудова думка!

— *You are so bright**!

— Чеченка принесе нам неабиякий зиск!

— Нічогенько! Це надасть образіві марки гуманності й *charity***, незлецька думка, справді!

— Мусульманка не улягає нашим бест-практикам, та за для такої нагоди можна і знехтувати ними. Та все ж таки доведеться провести чекінг з крайовими директорами.

— Як буде бенчмаркетинг, то я купую 800 відсотків!

* Яка ти розумна (*англ.*).

** Благодійності (*англ.*).

— Зачекай, то ти хочеш чеченку-наркоманку чи нормальну?

— Дуже дотепно. *Shut up. Too many jokes**.

Колишній генеральний директор став генеральною директрисою паризького відділу «Л'Ідеаль Парі інтернасьйональ», помінявши стать, як ото один з братів Вачовські. Ця нещодавня жінка (він допіру повставляв собі імпланти грудей ЕОС) стала одною з найбільш впливових на світі: смаки Рашида Бані визначали зовнішність мільйонів наших споживачок. Коли він розтуляв рота, решта стуляла свої пельки: директори з розвитку, очільники підрозділів, керівники груп і менеджери марки раптом ставали німі мов риба. Людина, що зважилася поміняти стать, не могла не бути експертом з жіночності. Її слово мало більшу вагу, ніж думки будь-яких чоловіків та жінок, бо він був і те, і те заразом. У розумінні клієнтів Рашид сягнув далі, ніж усі його колеги: хай що кажи, а одігнути собі кабаку — це акт високої фахової свідомості. Мені відразу ж стало зрозуміло, що цього разу я свіжого м'яса їм не продам. Мені кортіло сказати: «Як можете ви критикувати мій кастинг? Порівняйте моїх красунь з вашими дружинами!»

Проте я стримався. «Арісто» боїться, що «Л'Ідеаль» улаштує тендер за участі іншої агенції чи, ще гірше, підпише угоду з якоюсь кіноакторкою. На мене чинять пекельний тиск, якщо не гріх застосовувати цей епітет у Божому храмі. Але «що робити» запитаю я услід за товаришем Леніним. Не вирушати ж під бомби до Чечні, щоб привезти

* Стули пельку. Набридли твої дотепи (англ.).

їм чеченку... Йй-богу, я скрізь нетворкував: я став трудоголіком клаббінгу, Вічним Гоєм. Я опитав усіх плейбоїв-натуралів у Москві, секс-терористи від російської золотої молоді притягли мені своїх дівчат, я записав сотні мобільників, призначив майже таку саму кількість зустрічей і майже стільки ж разів зазнав невдачі, щовечора товкся в «Тарндоті», «Газгольдерсі», «На даху», в «Підвалі» й «Любі», вишукуючи зграбні дупці й тугенькі груденята (що, задля симетрії, полювали на зголоднілих олігархів), навіть вибрався за межі вашої імперії, подавшись до Києва, Риги, Вільнюса, Софії, Варшави, Белграда, Загреба, Бухареста і Будапешта (у Східній Європі навіть назви скидаються одна на одну: гадаєш, прибув до Румунії, аж ні, ти в Угорщині, дурнику!) Я відвідав усі «Fashion Lounge*», де на плазмових екранах проходять дівчата, що здаються просто курдуплями поруч з тими, котрі обслуговують вас за шинквасом, і маю картки гостя усіх «Прайвіт джентльменс клубів» Східної Європи. Я заприятелював з Гулівером (босом «Дягілева») і Сашою Соркіном (співвласником «Кабаре»), аж повернувся з невдачею до Парижа, не на жарт засумнівавшись у своїй компетентності.

* Модний салон (англ.).

3

Гаразд, та хоч натішився я всмак. Знаєте, відтоді як ми розлучилися з вами в Парижі, я багато чого зазнав. Тоді я працював у рекламній агенції й об'їздив півсвіту, а потім написав книжку, після чого мене, звісно ж, звільнили, навіть у в'язниці трохи посидів за участь у вбивстві, бо якось уночі напідпитку потрапив у Флориді в халепу... Потім дев'яносто дев'ять днів був я телеведучим у Франції, та то було вже бозна-що, адже я шукав самого себе... А ось відтоді як я живу тут, у мене таке враження, наче я знайшов те, що шукав. Дивно, адже в Москві я ніколи не поринаю в депресію. Мені здалося, наче я знайшов нарешті надійний притулок у компанії юних любительок *push-up* з хвилястими кісьми, яких я водив обідати в «Пушкіна» або в «Прадо», а потім гойдав у себе на колінах у клубі «Osen» або «Leto» з краєвидом на неквапливу річку... Я казав їм:

— Поцілуй мого годинника, бо він мені найдорожчий.

Деякі лизькали його, куськали і смоктали. Я не брехав їм забагато, а то ще закохалися б. Я одвозив їх додому і самотою вештався борделями.

Ще в тому місті є один геніальний ресторан, що зветься «Лелека» («Аїст»), де в мене стріляли розбишаки. Ухилитися від куль — це щось на зразок національного московського спорту, враження такі, наче від велетенського слалому в Альпах. Уранці на похмілля я вирушав у Сандунівські лазні, де здоровезні драби з волохатими спинами шмагали мене в парильні чайними або самшитовими галузками. Коли моє тіло ставало аж синє, мене занурювали у дерев'яний кадіб з крижаною водою, виливаючи мені простісінько в мордяку відро окропу, а при цьому ще треба було реготати і доводити, що ти крутий хлоп'яга, постьобавши себе березовим віником. Той біль усував похмілля, і воно непомітно покидало мій організм.

Для конозистих дівчат, які ні на що не звертають уваги, в мене був у запасі один трюк. Після операції на очах лікар приписав мені краплі гілокомоду для зволоження рогівки. Я йшов до вбиральні й закрапував їх, аж ті краплі починали бігти з очей. Мої вдавані сльози злагіднювали найтвердіших: декотрі навіть закохувалися в мене (в Росії хлопці ніколи не плачуть, хіба що у війську). Я відразу ж цитував їм Тургенєва: «О лагідні почуття, м'які звуки, доброта і затихання зворушеної душі, згасаюча втіха першого чару кохання — де ви, де ви тепер?» Такого їм ще ніхто не казав. Почувши француза, що тремтячим голосом промовляв уривок з «Першого кохання», вони відразу ж потрапляли в пастку. А певно, я в цім ділі фахівець. Московські хлопці надто не клопочуться цим. Вони — люди прості:

пиячать мов свині й живуть сьогоднішнім днем, тому що вмирають від страху. Здоровецькі телепні в костюмах антрацитової барви можуть штанці обмочити, немов жалюгідні гейки, угледівши зграбних фей, до яких вони бояться підійти. А як зважуються урешті, то вже п'яні мов чопи, балакати їм ніколи, тож поводяться вони мов худоба, нахабно дихаючи на дівчат перегаром, і сіпають їх за руку, залишаючи синці. Декотрим воно до вподоби, що ж, звичка. Тож моя методика діяла безвідмовно. Я корчив із себе хирляка і плаксія, що цитує мертвих поетів, та при цьому пропонував шалені угоди зі світовим лідером косметичної індустрії. Неабиякий успіх воно мало, мушу зізнатися. До іншого життя мені вже не звикнути. Хтозна, як пересічні чоловіки живуть з тією самою жінкою декілька десятків років. Невже такі є на світі, панотче?

Фаховий романтизм не заважав мені ставитися до тих дівчат як до телиць; нічогісінько не почував я, проводячи їх до мого авта під звуки «Танцю юначок» з «Весни священної» Стравінського (сіпаючись по п'ять годин підряд у «Дягілеві», ті дівочки навіть не підозрювали, щоб клуб має назву на честь творця російського балету!). Я ставився до них як до юних кізоньок, яких треба було наловити для людського звіринцю вдома. Прошу вибачення, любий митрополите! Мені аж легше стало, коли я виявив, що тут дівчата покірливіші, ніж у Франції, й не збираються тут-таки каструвати мене. Чи, може, недарма англійською «раб» буде «slave»? Як по правді, я вже й забув, що є на

світі жінки, котрі можуть пишатися, не принижуючи при цьому чоловіків. Я відкрив для себе чоловіче приділення, що існувало ще до того, як жінки утвердили своє. Може, за давньої пори всі панни опускали очі додолу, як оці російські ідилічні лялечки, що вдають таких самовідданих, аби лиш крутити тобою як циган сонцем. Не можна сказати, що я ненавиджу жінок, та мушу зазначити, що фемінізм знищив гумор, який давав змогу не гризтися чоловікам і жінкам. Хтось звелів дати дзвоник, і перерва скінчилася. Тепер ми рівні, й утіха скінчилася. Віднині ми суперники в одиночних перегонах.

Мене зворушувала їхня бідність, вони ладні були ху-тенько віддатися за рум-сервіс у готелі «Маріот», їхні синтетичні лахи, штучні шуби, копійчані прикраси і за безцінь придбана туалетна вода, що тхнула синтезованим запахом троянд... Від тих ознак убогості я страшенно збуджувався. Якось одна попросила в мене грошей на метро, щоб дістатися додому. Один дзвінок Сергієві, й вона буде їздити «гамером» — поважні люди вміють винагороджувати за добре виконану роботу.

4

— Октаве, ти певен, що в тебе нема за пазухою чеченської бомби?

— ОГО-ГО! Ти хочеш погубити нас, босе, чи що? НІКОЛИ не кажи нічого такого вголос в російському аеропорту! Перепрошую, пане митнику, він пожартував, усе гаразд, це такий французький гумор, він трохи важенький... Візьміть, прошу вас, оці сто євро як компенсацію, *pazhalasta, diplomat, dokumenti*, можна без черги? *Ambassad, Gouvernement, merci, spassiba*.

Мій любий бос в «Арісто» аж нетямився, вийшовши з «Л'Ідеалу», і після прибуття до Москви відразу ж звелів принести йому всі світлини чеченок, що відбули кастинг з 1991 року. Гадаю, він підсвідомо закоханий у Рашида Бані, генерального директора-гермафродита «Л'Ідеалу». І поклав собі нізащо його не розчарувати. Та я вже все передивився: нічогоісінько підходящого в нас не було у запасі. Наші останні чеченки вже напевне поставали матерями багатьох дітей або були поховані під горами трупів. Я привіз його до Ідіота на Рубльовку, де на першому поверсі була

дискотека, зброярня, тир для стрілянини з пістолета, автомата і кулемета, на другому — басейн з підігрітою водою, на третьому — будуар у східному стилі з калянами і подушками, на четвертому — кінозала з кондиціонерами, на п'ятому — дизайнерський світ-лофт, а на шостому була пречудова тикова веранда з зимовим садом, пальмами, солярієм і майданчиком для вертольота. Бертран розлігся в тому будуарі, поставив на ДВД «Лессі» й утупився в екран. Мілана, особиста Сергієва помічниця, і дві неповнолітні узбечки подавали йому плов* на животі, що, як на мене, вже скидалося на бордель. Певно ж, я нічого не продав у Парижі, та Сергій потайці зняв це на відео, тож Бертран уже не звільнить мене. І подумати лишень, цей чоловік рік тому взяв мене на роботу з мізерною платнею, запевняючи, що найліпше в нашій професії — натура! Ніколи не забувайте, що всі модельні агенції заснували бридкі чоловіки, які прагнуть спати з гарними дівчатами і врешті таки домагаються свого, начхавши на правила пристойності.

Tchiort! Де ж випорпати ту дівчину, яку захочуть наслідувати всі жінки на світі! Щоб знайти її, я мушу знову організувати те, що найдужче ненавиджу: конкурс краси «Арісто стиль» з невиннятками, пообіцявши контракт на рекламу косметики як приз. Це найлегше вирішення

* Рагу з баранини, що десять годин тушкується у власному смальці з бурими овочами, які плавають на поверхні, і жирному рисі; пречудова традиційна страва, що походить із Самарканда. Рекомендується вживати лише на випадок локального воєнного конфлікту з одною з країн, що прилягають до Аральського моря. (Прим. автора).

всіх проблем: досить порозвішувати плакати у провінційних містах і дати оголошення в місцевих газетах. «Віюна і приваблива чеченка? Зважтеся на чудову пригоду і візьміть участь у нашому кастингу. Просто сьогодні запишіться на www.aristostyle.com і станьте новою міжнародною музою престижної марки „Л'Ідеаль“. Увага: для участі в кастингу ви повинні надіслати дві кольорові світлини (портрет і на повний зріст), а також мати при собі чинний паспорт. Агенція бере на себе отримання віз для однієї або декількох лавреаток». Досить запропонувати переможниці фотосесію в коморі з віниками, і вона вважатиме, що це воно і є. (Внизу реєстраційної форми вказується, що «Л'Ідеаль» зобов'язується виплачувати тільки гонорари за публікацію світлин у місцевій пресі, а права на *worldwide** належать компанії, ми ж не дурні якісь). Я страшенно пишався тим, що вигадав гасло: «НЕЗАБАРОМ УСІ ВИ СТАНЕТЕ УНІКАЛЬНІ!» Не міг відмовити собі в цьому маленькому задоволенні. Чутки розійдуться вмить, бо якщо не брати до уваги екскурсій сина Філіпа Тессона, з гламуром на схід од Волги зовсім кепсько. Щоразу, коли ми повертаємося, так нічого й не знайшовши, Бертран пропонує розпочати оці перегони, аж ми беремося до діла: орендуємо старий театр, туди приходять три сотні незнайомих дівчат, і нам залишається тільки висмикнути з тієї юрми одненьке дівча. Згоден, все не так просто: часом нам доводиться оплачувати їм дорогу, мешкання в убогому готелику і харчі, бажано не дуже тухлі, а то їм

* Весь світ (англ.).

писки обкидає прищами. Їх навчають ходити по *catwalk** і високо тримати голівку. Вони виходять на два покази (спершу вбрані, а потім у купальниках), їх оцінюють за десятибальною шкалою у присутності родичів, що знімають усе це старими камерами з держакон, потім претенденток змушують танцювати в самих трусенятах у світлі прожекторів, а наприкінці смертельно ображають двісті дев'яносто дев'ять з-поміж трьохсот. Сердешні крихітки! Ми задля сміху розставляємо пастки: наприклад, кладемо в гримерній стос розкішних парео. Котра вийде в них на подіум, та відразу ж вилітає з кастингу (згідно з пляжною аксіомою Бідара: «Хто парео вбирає, той товсту сраку ховає»). Кармену Касс, як відомо, знайшли на такому конкурсі в естонському місті Пайде. Вона здобула титул Міс Ярва-Яаані в чотирнадцять років, коли Ерік Дюбуа запопав їй на пляжах Балтики. Те саме сталося з Жізель Бундген, лавреаткою конкурсу «Еліт-модел-лук» у Бразилії. Що ж, я не проти цієї методи, та вона не дуже вишукана. Вербування старосвітськими методами, нахабно, на вулицях і в барах, потребує певної зухвалості, бравади, вміння імпровізувати і йти на ризик, тринадцяти-чотирнадцятирічних дівчат потрібно зваблювати, тішити, заспокоювати і класти собі до кишені. Та наперед нічого не вгадаєш. Існують чоловіки, що стали справжнісінькими легендами в цьому мистецтві, авжеж, це таки мистецтво, повірте. Вони йшли на абордаж з квіткою в рушниці й без сачка. Хто не ризикує, той не має. Вони воювали однаковою зброєю. Звісно, ці мисливці

* Подіум (*англ.*).

на метеликів не захоплювалися куртуазним коханням (у трубадурів це виходило ліпше), та вони бодай ризикували зазнати приниження, відмови, виставляли себе на посміховисько. Та все воно у минулому, бо інтернет раціоналізував це діло. Помістіть коротеньку об'яву, і дівчата полетять на неї як мухи на мед, щоб за три з половиною рублі зганьбитися у шоу, котре вже наперед продали *worldwide*. Вказуеш перелік критеріїв, і прізвища посиплються немов з торби, разом з фотографіями й адресами електронної пошти; з вербування дівчат зникла поезія, й винні в тому високі технології. Світ змінився: колись ми були коло їхніх ніг, а тепер дівчата самі благають нас навколішки. Завтра вони збунтуються, зметуть з лиця землі конференц-зали, підпалять офіси наших агенцій, візьмуть у заручники наших букерів! Перша гламурна революція, яку транслюватимуть у прямому ефірі на Фешн-ТВ, станеться тут, у Росії, тому що тут, як і у Франції, революція стала народною розвагою. Скажу вам по секрету, панотче, я ніяк не можу дочекатися, аж якась із цих богинь нахромить мою голову на вістря списа.

5

Що ви кажете, любий *starets*? Що знаєте Красуню? Зачекайте, *pajalasta*, я дістану записник, ось, тепер я уважно слухаю, дякую за довіру, обіцяю змінитися, я більше ж так не можу, ви мій рятівник, я розпочну нове життя. Прізвище, ім'я? Дойчева, Лена. Можна по літерах? *Da*. Вона вродлива? Гаразд, на одного янгола більше буде, їх тут у вас у церкві скільки завгодно. Вона чеченка? Що ж, ми збрешемо їм. Ні, що ви, я нітрохи не сумніваюся у вашій оцінці, та погодьтеся, ситуація безглузда: хто б міг подумати, що ви захочете познайомити мене з донькою вашої парафіянки! Вона мріє про цю професію? Та ви не бачили її? О Боже! Хіба мало дівчат, що мріють про те, як ото заробити б мільйони, не кивнувши їй пальцем, та це ще не означає, що вони схожі на Даутзен Крус. Сподіваюся, в неї борода менша, ніж у вас? Жартую. Є в цього чарівного створіння номер мобільника чи адреса? Вона школярка з Санкт-Петербурга? Чудово, я саме збирався організувати там мій *model search contest**, велике вам *spassiba*. В Петербурзі нам допоможе Рух громадянських ініціатив, адже за

* Конкурс із пошуку моделей (англ.).

межами Москви молодь трохи відважніша. Ні, в Чечню ми не поїдемо, там небезпечно! Уявляєте конкурс гарних крихіток під виття бомб? Я волю мати справу з секс-бомбами і чинити замаху лише на дівочу цноту. Не для того подався я у вербувальники, щоб петляти поміж протипіхотними мінами й осколковими гранатами у зоні бойових дій. Я зателефоную їй з приводу кастингу, пославшись на вас, і ми подамо її Бертранові як фіналістку конкурсу на звання Міс Чечня. Сюрреалізм якийсь, правда ж? Боюся, щоб не було проблем з поліцією: у вас перемовини про купівлю рекламних площ треба провадити з агенцією, що контролюється президентською адміністрацією, а Путін не дасть нам обрати чеченку, навіть удавану! Та дарма, можна спробувати задля сміху, а якщо вона раптом стане зіркою, то вони не зважаться закатрупити нас. Я й не сподівався завербувати когось у вашому храмі. Ви, звісно, скажете, що якби в церкві нічого надприродного не відбувалося, то де ж тоді воно коїлося б? У неї бодай високі вилиці? А зуби рівні мов клавіші піаніно? Мигдалеві оченята, пухкі вуста, погляд переляканої лані, стрункі стегна? Перепрошую, що починаю ставити ці запитання, та якщо ця сповідь обертається службовою нарадою, то кажіть конкретніше. Млосний погляд, малинові вуста, прозора шкіра, бездоганний овал юного личка, немов ото яйце Фаберже? «Начебто так», — єзуїтська відповідь. А можна бути єзуїтом і разом православним? Але ж можна бути чеченкою і мешкати у Санкт-Петербурзі... Днями мій колега сповістив про те, що надійшла нова партія ласих чеченок, та всі

вони виявилися худі мов скіпки, всі були згвалтовані російськими вояками, а ті, що ще згодилися б на щось, були вже вагітні. «На жаль,— сказав я, тицьнувши себе пальцем у чоло,— тут не написано „Амнесті Інтернешнл“!» Ми не повертаємо до життя пригнічених сиріт. Та вашу християнку я обов'язково погукаю. Довіряю вам. Людина, що має справу з Пречистою Дівою, повинна знатися на цнотливих школярках.

6

Ваша довіра — це честь для мене, знайте це, і я постараюся бути гідним її. Я прийшов до вас, бо хочу стати іншою людиною. Я сам собі огидний. Я страшенно ненавиджу себе. Пошуки ідентичності, пошуки свого «я», всіляка інша дурня,— мені завжди задавалося, що це просто балаканина. Та я працюю над собою... Ще в Парижі у мене виникла звичка блукати вночі довкола церков. Щоразу, повертаючись додому, я йшов до собору Нотр-Дам, до Сен-Сюльпіс, до святого Томи Аквінського в пошуках необхідної дози святої води. Та улюбленим моїм притулком стала базиліка Святої Клотильди, на перетині вулиць Ляс-Касас і Казимира Пер'є в сьомому окрузі. Не бували там? Зайдіть якось, коли будете у Франції, це одне з найгарніших місць для паломництва у нашій країні: дві неоготичні ажурні вежі ХІХ століття височать за невеличким майданом, навпроти скверу, де під наглядом нянь-філіпінок гасають дітлахи у пальтечках «Бонпуен». Будьте певні, в цьому окрузі релігія — це опіум для багатих. Я частенько падав навколішки під цими стрільчастими — слава Богу, не ядерними,— арками, відчуваючи на собі підозріливі погляди

заможних городян. А часом о п'ятій ранку, оскільки церква була зачинена, падав ницьма на лункі камінні плити біля входу, підставивши запилюжену дупу світлу співчутливих ліхтарів, і волав:

— Спуск у вбиральню «Матіс-бару» — це сходження в пекло!

Ісус усеньку ніч сяяв на паперті, розкривши мені обійми, втім, єдиний у цьому мертвому місті. Хтозна, чи справді пожертвував він заради нас, та люди, що регулярно ходять до нього, почуваються набагато ліпше. Мені подобається погляд Бога, що став людиною і запізно усвідомив свою помилку. Він лагідно дивиться на нас, і в його погляді нема зневаги (хоч помічається якась приголомшеність). І здається, наче він каже нам те, що каже і Хомі в Євангелії від Івана: «Блаженні ті, що не бачили і повірили». Цей скромний бородань — непоганий чолов'яга. Він прийшов, щоб порятувати нас, а ми замість подяки замордували і вбили Його, і Йін простив нам нашу невдячність. Ми закликаємо Його на поміч, а Йін просить у нас прощення. І не дуже задирає носа, як на Сина Божого. Знав я людей, що пишалися набагато дужче од Нього. Подумати лишень, Він розкрив нам обійми, а ми скористалися цим, щоб пришпилити Його до хреста, як ото Набоков своїх метеликів!

Чому церкви зачиняються на ніч, коли найдужче їх потребуєш? Бувало, я засинав простісінько на паперті. З мого хропіння горлиці могли здогадатися, що я не молюся. А в іншому я був мов колода в костюмі від Еді

Слімана. Розгорнувши руки хрестом, я лежав і заздрив деревам, бо в них було коріння. Досі я навіть не згадував, що здобув колись католицьку освіту, аж зловив себе на тому, що прошу прощення у неба, виправдовуючись тим, що був передніше в нервовій депресії. Незлецько вигадав, еге? Вряди-годи з очей моїх несамохіть точилися сльози, що котилися чорними кружалами попід очима у діл, до підборіддя, яке за ніч уже встигло зарости щетиною. Знали б ви, яка полегша мене охопила, коли я перестав усміхатися. Антидепресивна гримаса — не легка гімнастика для обличчя! Ні, на відміну від Терези Авільської, видіння мене не охоплювали, і якщо вам так уже потрібні наочні приклади, я надаю перевагу Дюрталеві, який у Гюїманса («В дорозі») замикається в соборі Атрської Матінки Божої у траппістів... Ще я носив у кишені «Людину бажання» Луї-Клода де Сен-Мартена (1790): «У всі хвили нашого буття ми повинні воскресати себе з мертвих...» Що ж, спробуємо.

Я допіру збагнув, що ліпше поклонятися Вічній Відсутності, ніж кохати недосяжних жінок. Якщо вже зсуватися з глузду, то за Тим, Кого Нема! Не розумію, чому я відмовляюся любити Господа, найліпшого облудника на світі. «Credo quia absurdum est» («Вірую, бо це абсурд») старого Тертуліана я хотів би протиставити нове гасло: «Вірую, бо це не більший абсурд, ніж усе інше». Одне слово, я намагався перекрутити Тертуліана, щоб наблизити його до Камю. Всесвітній абсурд може включати у себе

й існування Бога, адже абсурд — вельми гостинна особа. Бог не більше абсурдний, ніж я, і мені незрозуміло, чому не вірив у Нього Камю. Гадаю, вірив усе ж таки, сам того не тямлячи. Дякую за вашу прихильність, панотче, я знав, що моя історія розчулить вас. Моє тіло зливалося з асфальтом. Та як стати сіллю землі, якщо вона закута у бетон? Ми майже коло мети, ось побачите.

7

І чим я, власне, був невдоволений, га? Дрібниця: мій шлюб знову розвалився; я не в змозі був піклуватися про дружину; я повертався додому дедалі пізніше, так пізно врешті, що виходило дедалі раніше; в сорок років мені набридло вже корчити з себе дурнуватою парубчака, в якого за плечима тільки купа витівок і дверей, які зачинили у нього перед самісіньким носом. Моє особисте життя кружляло замкненим колом: я ішов на вечірку, знайомився там з пречудовою, незвичайною і приголомшливою жінкою, торочив їй про моє полум'яне кохання, аж вона закохувалася в мене, ми починали жити разом, і ось я знову вже був під хатнім арештом і гризся з істеричною психопаткою, яка жменями лигала антидепресанти і снодійне. І все повторювалося спочатку: я дедалі невміліше брехав, ішов на якусь вечірку, знайомився з унікальною, незвичайною, приголомшливою жінкою, яку знову обертав на агресивну гарпію, ревниву відьму і люту гадюку. В мене дивовижний талант робити бридулями найвродливіших дівчат. Рідкісний дар, що й казати. Якось дружина сказала мені: «З тобою так нецікаво

джигатися, що мені доводиться думати про свій вібратор, щоб сягнути оргазму!» Не смійтеся, *starets*, таке не дуже приємно чути. Коли я, порпаючись у кишенях у пошуках презерватива, запитав, як їй міг сподобатися «Вмираючий звір» Філіпа Рота, вона відтяла: «Мені подобається читати Рота, але заміж я за нього нізащо не вийшла б». Одне слово, я не лише втратив свободу, а й мусив ще пожертвувати своїми бажаннями, пригнічувати в собі лібідо чоловіка, що генетично запрограмований на постійне примноження перемог, приборкувати свою чоловічу первину,— якщо коротко, то вбивати звіра, що сидить у мені. Крім того, мене вважали гартбрейкером, що знищував на своєму шляху тонко організованих жінок, тож моє помешкання дедалі дужче скидалося на філію Гуантанамо. Це ваш Творець витворив чоловіче тіло таким, а ми тут до чого? Чому чоловіки повинні постійно перепрошувати за те, чим вони є? Чому дружини вимагають від нас постійного самогубства? Чому жодному чоловікові не вистачає хоробрості сказати своїй жінці правду, та й квит? «Кохана, я любитиму тебе завжди. Ти просто створена для мене, та мені кортить спати і з іншими жінками. Тобі нестерпно це слухати, хоч насправді ти сама нестерпна, бо заперечуєш самісіньку сутність моєї мужності. В тому, що я сплю з іншими, нема нічого страшного, тільки перестань випитувати в мене подробиці й читати мої мейли. Ти можеш чинити так само, я не забороняю тобі, навпаки, мене збуджує думка про те, що тебе домагаються інші, бо, як

і всі чоловіки, я прихований гейко. Твої ревності такі реакційні, що ти становиш собою прями́сінський доказ провалу сексуальної революції. Ти радієш досягненням фемінізму, але заразом хочеш і реставрації традиційного подружжя. Ти не кохаєш мене — тобі кортить прибрати мене до рук, а це різні речі. Якби ти мене кохала, як ти оце кажеш, то хотіла б, щоб я постійно зазнавав утіхи, з тобою чи без тебе, як і я оце тобі бажаю, зі мною й без мене. Та нам доведеться з тобою розлучитися з цієї дурнуватої і все ж таки (моє рішення є доказом цього) дуже важливої причини: мені необхідно торкатися інших тіл, щоб упевнитися, що я жадаю твого. Прощавай, драконице мого життя, яка не розуміє, що таке чоловік. Пропоную тобі на вибір лесбійство або самогубство, іншого виходу з твого зневажливого ставлення до первин чоловічого ества я не бачу. Поглянь на мене уважно, бо більше мене не побачиш. Ти втратила мене, бо хотіла володіти мною. Якось уранці я прочитав одній психіатричці, що мешкала на проспекті Великої Армії (логічно, адже я оголосив жінкам війну), лист Чехова: «Щастя, що триває з дня крізь день, від ранку до вечора, я не витерплю. (...) Я обіцяю бути пречудовим чоловіком, але дайте мені таку дружину, що, як ото місяць, з'являлася б у моєму небі не щодня». Коли минула година вартістю сто двадцять євро, я завершив мій монолог так: «Лікарю, якщо кожного вечора я напиваюся задля того, щоб звабити всіх дівчат, які не живуть у мене вдома, то це означає лиш те, що я звичайний хлопець, адже не

хворий я насправді?» Вона спокійно поглянула на мене, потім розгорнула свій записник і сказала: «Нам треба частіше зустрічатися з вами». Більше я до неї ніколи не приходив. На заощаджені кошти я придбав футболку з написом: «I'M MARRIED. PLEASE SHOOT ME!*

* Я одружений. Застрельте мене! (Англ.).

8

Хотів я лиш одного (сам про те не здогадуючись): щоб мене якомога довше оточували материнським піклуванням. Коли дитина стає підлітком, мати перестає торкатися її і випускає в люди. Після досягнення статевої зрілості наше тіло перестають обнімати, колисати, м'яшкорити, облизувати, пестити, мацати і масажувати. Одне я знаю достеменно: людська шкіра потребує безмежної кількості поцілунків щодня, як ото шлункові потрібна їжа; а здобуває вона це тільки на початку свого життя (як ще поталанить, звісно), і від тринадцяти або чотирнадцяти років до нас торкаються набагато рідше. Внаслідок антипедофільної параної ситуація тільки погіршилася: доторкнися до підлітка — і заробиш три роки в'язниці, очікуючи, аж суд вирішить, чи міфоман цей підліток, чи й правда його травмували. Заходові настав край. Наші дві тисячі квадратних сантиметрів шкіри прагнуть доторків, епідерміс почуває гостру нестачу вуст. Недарма спа-салони мають такий успіх: люди ладні платити за те, щоб їх півгодини помацали (кілька ляпанців бодай почасті відшкодують дефіцит поцілунків). Ми запали на бажання, мов на дурман. Нам

потрібна щодня нова доза незіпсованих тіл, суспільство прирекло нас на поцілунки, наче вічних дітваків, розбещених і безпам'ятних егоцентриків. Що ж до мене, то свій мінімальний денний раціон поцілунків я оцінюю приблизно в тисячу. Якщо моя шия не ввійде в контакт з вогкими вустами тисячу разів за день, на мене буде страшно глянути. Подивіться самі: я схожий на українського президента! Треба було б поправити «Отче наш»: «Цілунок наш щоденний дай нам сьогодні».

Авжеж, поцілунки, ніжні поцілунки ліпші од грубого кохання, а про російські й казати нема чого, ПАНОТЧЕ МІЙ! Я завжди полюбляв дивитися, як цілуються дівчата, надто ж якщо на них ще й намиста. Ото краса! І якщо ви волієте дивитися на небо, а не на дівчину, яка розстібає подрузі кофтину, щоб провести шматочком криги по її пипках, то це ваші проблеми. А як вони звиваються, скидаючи ліфчики, просто гримучі гадюки, та й годі! Мені здається, я геть нормальний. «Мені завжди кортіло, щоб жінки були красунями і лесбійками», — писав Селін. Він багато в чому помилявся, та тут з ним не можна не погодитися. Авжеж, я знаю, я можу, мені поталанить, я змінюся, стану іншим з Божою поміччю. Мені набридли дівки з «Валентино», що ремигають жуйку з корицею на сталінській яхті («Максим Горькій»). Змастивши тіло запахуюю олією з паєтками, вони вішають хрестик поміж цицьками, як умовний знак, спокійно, про що я казав передніш?

Розлучившись з усіма, кого я любив, я, мабуть, просто силкувався повернутися в дитинство. І всі ці намагання не здаватися старим! Щоб залишатися молодим, треба бути хлоп'якуватим. Задля цього досить любити жінок, яких нема, і кидати тих, які в тебе є. Може, я просто нездатний кохати. А хто нездатний кохати, той почувається винуватим. Часом я вживав дурман, щоб викликати в собі емоції, яких не зазнавав. Та що вдієш, якщо я хотів усіх жінок підряд? Тенессі Вільямс каже дурню: бажання не трамвай, а щиколотка, круглясте стегно або персо, дрижаки по спині, розтулені повіки, вигин стану, пушок на опущеній лопатці, підйом ноги в лакованому сандалику або межа засмаги, що промайнула у вирізі,— та й уся днина зійшла нанівець. Мене нудило від власної банальності, та насправді я боявся жінок і їхньої влади, що дедалі посилювалася. Я боявся, що вони втечуть од мене або, ще гірше, залишаться зі мною. Я боявся своєї брехні. Боявся, що вони не повірять або, не доведи Господи, повірять у неї. Що вони мене полюблять або розлюблять. Я всіх їх жадав і ненавидів за те, що вони проходять повз мене, навіть оком не кинувши. Та варто їм було відповісти згодою, як я починав позбуватися їх, а коли вони посилали мене до дідька, закохувався в них. Я задихався од присутності жінок, як і від їхньої відсутності. Може, я просто їх терпіти не міг? У жінок нагромадилися цілі тисячоліття причин, щоб ненавидіти нас. Щоб помститися за довгі роки чоловічого владарювання, вони зичать нам лиха, намагаються приборкати нас, учинити рабами, унівечити і замкнути

в чотирьох стінах. Спершу вони нас кастрували, а тепер скаржаться, що ми, бачте, не пораємо їх більше! Давши нам життя, вони зробили все, щоб затруїти його. Певне, згодом ця ненависть стала взаємна — чоловіки завзялися на жінок за те, що вони нічого їм не прощають. Я вже казав вам: це війна. Наступна сутичка буде не поміж країнами чи релігіями, а чоловіки повстануть на жінок, і тоді вже хто кого. Та поки що ті чоловіки будуть ненавидіти жінок, а потім стануть гейками. Може, я вже таким став, але чому ж тоді кортить мені приголубити кругляві груденята і шовковисті коси? Як ти гейко, то, гадаю, не варто змушувати себе спати з жінками. Навряд чи я прихований гейко, та витіснення якраз і передбачає, що його об'єкт цього не усвідомлює. Зрозуміло тільки одне: коли я жив з жінкою, то, на жаль, повсякчас задивлявся на інших жінок, хоч і жив з одною, і вона, звісно, потерпала від того, але ж і мені боляче було, й ось із цим бодем,— бодем людини, що не вміє стримати свій запал, допитливість, приголомшеність,— ніхто не хотів рахуватися. Страждання «Чоловіка, що любив жінок» Трюффо не кумедні, вони заслуговують на повагу. Ніхто не сприймає серйозно його ненадлисть і здатність захоплюватися кожною новою красунею. Він завжди видається підлим зрадником, дідуганом, що нетямиться від заласся, пафосним розпусником. Мерзенний виверт моралі (особливо той, який культивується пуританською «пресою для народу», що часто виявляється єдиним читвом для дівчат до двадцяти чотирьох років) призвів до того, що всі таврують, переслідують і ганьблять бідолашного хотяка, котрий

ризикнув скинути оком на когось іншого, крім своєї дружини. Хоч ця нав'язлива тяга охоплює всіх великих поетів, художників, письменників і режисерів, тобто всіх тих, що віддалися в полон екстазу і поклоняються небесним дарам, надто ж якщо ті носять прозорі футболки од «Вікторіяс Сікрет» і намисто зі скручених разків штучних перлів.

Одної такої ночі я упав безсило на паперті Святої Клотильди і вирішив пристати на пропозицію «Арісто» й податися Москви. Я сподівався замінити дурман благодаттю, а лікарню Святої Анни — Червоною площею. *Да*, ваша святосте: ця країна впала на мене мов грім з ясного неба.

9

Я ні віруючий, ні безбожник. Я очікую поміж небом і землею, аж проллється дощ з дівчат. З хаосу, яким є моє життя, релігія видається мені пречудовним спогадом дитячих літ, приємним кроком назад, рятівним кругом. Я збагнув, що в людини має бути Бог, як повинна бути батьківщина, кордон, дім, батько. Релігія — надійний притулок. Треба було раніше здогадатися, що не можна покінчити з усім гамузом — з вірою, з родиною, з націями і минулим. Релігія зігриває, вірити спокійніше, ніж плентатися в хуртовину самотнім усесвітнім мандрівцем через паркінг гіпермаркету, поміж рядами порожніх візків, летючими целофановими пакетами і тріскучими неоновими написами «Обирай Добро, обирай Мету». Тим-то в сорок років я почав молитися ночами. Молитися для мене все одно що дивитися старий фільм: нема нічого підбадьорливішого, ніж механічні жести, старомодне вбрання і вивчені напам'ять тексти. Я тут мов за кам'яною стіною, церква стала для мене *un repere et un repaire** одночасно. Ви вільно балакаєте французькою, панотче Ієрохіромандрите,

* Опорою й орієнтиром (франц.).

то зрозумієте цю простеньку омофонію, яку не передати кирилицею.

Змиритися з нікчемністю людини — в цьому початок мудрості. Декотрі фрази в католицькій відправі допомогли мені почуватися ліпше. Вибачте, я кепсько обізнаний з догмами православ'я і не бачу, які розбіжності могли виправдати тисячі років візантійської схизми. Знаю, що у ваших обрядах більше медитації, досить поглянути, скільки свічок навкруги. Ви полюбляєте темні образи, осяяні хистким племінцем, а ваша відправа зводиться до монотонного речитативу, який слід промовляти з заплющеними очима, як ото робить його святість патріарх Алексій Другий, що, до речі, не дуже скидається на веселуна. Ні, ні, не гнівайтесь, папа Бенедикт XVI теж не дотепник! Римські католики повсякчас торочать «помилуй нас», і від цього вішатися хочеться, та як подумати, то ця ідея вельми корисна для здоров'я. Вигадаєш собі десь Творця і тепер проси, щоб Він змилювався над тобою, коханим. Безглуздий задум, проте ефективний! Після оргії з дівчатами, яких погукав на ніч, коли навіть дружинине снодійне, яке знайшов під матрацом, не впливає нітрохи на підкірку, оговтатися можна лише тоді, коли уявиш, що хтось іманентний наглядає за тобою і в нього можна попросити вибачення, нехай навіть його й не існує. Приємно усвідомлювати, що зумів розчулити ще когось, крім себе. Ще я полюбляю «визволи нас од лукавого». Здуріти можна. Люди, що вигадали ці тексти, були геніальні навіженці! Вони створили Безоплатний

Універсальний Прозак. «Не введи нас у спокусу, але ви-
зволи нас од лукавого, амінь». Забійне гасло! Сучасний
світ живе за протилежним принципом: майже всі мої ко-
леги отримують грошенята за те, що від ранку до вечора
вводять у спокусу свого ближнього. Ми спокусники, така
наша праця. Платні спокусознавці. Борці за антиатараксію.
Атараксія — ворог капіталізму: од відсутності безглузвих
бажань, од супокійного духу і стоїчної мудрості потерпає
ринок. Світ тримає в руках жалюгідна сотня генеральних
директорів, і єдина їхня мета — це усунення будь-якої ата-
раксії на цій планеті. У бізнес-школах усього світу найліп-
ших студентів навчають, як ввести клієнта у спокусу. Пере-
творити так зване суспільство споживання на Суспільство
Спокуси. «Не введи нас у спокусу» — добряче було б гас-
ло для альтерглобалістських транспарантів! Хвала тим, хто
придумав це. І чому це в молитви нема автора? Ми навіть
не знаємо імені людини, що вигадала «Отче наш» і «Бо-
городице, Діво». Уявіть, які роялті автор отримував би
щороку. Куди тій манні небесній... Так, звісно, *kharasho*, ці
тексти склав Він. Але хіба Господь не отримує авторських?
Ви такі кумедні, як оце пасіюєте. А певно, він дорого нам
обійшовся б.

10

Загалом, мені сорок років, я не знаю, хто я, і я вже не той, що був раніш. Стрес від наближення сорокаріччя похідний від цих двох катастроф укупі: уявіть, що ви змішали «Бейліс» зі «Швепсом» або вкинули коліща «Ментоса» у склянку з кока-колою. Втрата ідентичності й рух проти годинникової стрілки вступають у хімічну реакцію, утворюючи гідку гримучу суміш, темно-брунатний гейзер. Я НЕ ЗНАЮ, КИМ Я ПЕРЕСТАВ БУТИ. Дехто не може пережити цього і вішається, як ото мій приятель Тьєррі Ле Валлуа в лютому 2006 року. «Знаєте, хлопці, я не готовий до сорокаріччя!» Погляньте, як скрегочуть вони зубами, адже сорок — це межа. На похороні друзі небіжчиків труть очі, намагаючись збагнути їхній учинок і питаючи себе, чи могли вони якось порятувати потоплючого. Марно шукати сенс там, де його нема. Ми не знаємо, ким ми не були, й це вже досить поважна причина, щоб стати вбивцею самого себе. Запаморочення від смерті відчуваєш лише тоді, коли натискаєш на кнопку «видалити», стираючи ім'я друга в телефонній книжці мобільника.

Може, приїдете до Санкт-Петербурга, щоб поглянути, як майбутні обкладинки «Мютін» ходять босоніж по лінолеуму? Що ж, я запрошую вас на ринок метеликів. Там вам буде кого благословити, та й заблудлих душ порятуєте досхочу. Праці там непочатий край для панотця в пошуках моделі розвитку! Авжеж, розумію, ви хочете сказати, що конкурс неповнолітніх красунь не сприяє богословським медитаціям. А шкода, я з радістю залучив би вас у журі. Православний суддя від «Арісто стайл контест» потроїть обсяг прес-релізів. Тим гірше для кандидаток, їм не доведеться виставляти себе на суд спецкора Божого! Та все ж таки пообіцяйте мені помолитися за спасіння їхніх душ, поки мене не буде. Не розумію, як вам вдається вистояти перед моїм запрошенням. Ви дужчі від мене. Як можна жити у суспільстві спокуси, ніколи не улягаючи його заманкам? У справі доведення чоловічої половини людства до депресії й розпуки наша доба побила всі рекорди. Зрозумійте, мені набридло повсякчас перепрошувати за моє хлоп'яцтво. Мені набридло, що мені не таланить стати вами.

ОК, *dobry vietcher*, у мене теж довбешка тріщить, я теж невиразно бурмочу щось під носа. Ох, мені так хочеться пити, піду я вже, у вас і так у церкві клопоту вистарчає. Та я обов'язково зайду до вас, як повернуся з Петербурга. Ваш супокій очищає мене. Гадаю, мене вперше в житті хтось вислухав. У «Zima» і «First», нічних клубах R&B, все одно ніхто нічого не второпає, музика заглушить мої зойки. Там дівчата сіпаються в такт, замість читати Віктора

Пелєвіна, Андрея Геласимова і Владіміра Сорокіна. Все, що їм відоме, це поп-література таких цинічних доробкевичів, як Фредерик Бегбедер і Сергій Мінаєв, їх читають ті, хто не читає нічого! Ці місця створені для іншого: хоч як волай, ніхто не зверне на тебе уваги й ти потонеш у гущавині спресованої самоти. Тут кожен за себе, твої ридання розчиняться в галасі, й у темряві ніхто не побачить твоїх гримас. Авжеж, я піду туди сьогодні, ваша увага збуджує мене. Хочете, скажу, що означає аббревіатура R&V для московської молоді? Не «ритм-енд-блюз», а «річ-енд-б'ютифул»! *Da svidania*, любий мій спасителю, що так вислухав мене! *Davai, kharasho i dobre!* Я звик повторювати російські слова цілісіньку днину, від ранку до вечора, не дуже тямлячи, що вони означають,— гаразд, нехай, гайда, ОК, згода, вперед,— міняючи повсякчас їх місцями, щоб установити контакт, зміст слова не має значення, якщо воно скорочує відстань поміж людьми. Та мене вже ваблять далекі звуки, що наповнюють моє заков'язле життя. Як ото писав Джайс, «мовчання, вигнання і хитрість». Я ще не сягнув такого, та завдяки вам я з кожним місяцем дедалі наближаюся до мети. Що ж, чао, амінь!

Чоловік мій був як вода, його неможливо було зловити. В ньому не було за що зачепитися, я наче з невидимцем жила. Він повсякчас утікав, наче струмінь із зіпсованого крана. А я була наче слюсар, що намагався його полагодити. Навіть під час нашого весілля думками він був деінде, навіть уявити не можу, де саме. Може, думав про розлучення. Хтозна, навіть

я вийшла за нього, либонь, з мазохізму. Так, гадаю, ми кохали одне одного, хоч зараз я волю про це забути: сумно, що все зішло унівеч. Певне, він дуже хотів мене, та переплутав любов з бажанням. Він просто-таки нетямився від пристрасті й кінчав де завгодно й дуже швидко. Навряд чи розумів він, що таке кохання. Пізнання іншого, людяність, великодушність (не лише аліменти). Він з ранку до вечора торочив, що кохає мене, і я йому повірила, та йому потрібно було тільки, щоб я фінансово залежала від нього, він хотів зробити з мене рабиню, і спершу воно мені навіть подобалося, адже я гадала, що кохаю його, розумієте? Він був сентиментальним крадієм, «закоханим у кохання», як ото мовиться, бо закохувався не в людину, а в позу, в жест, у самісінький принцип. Це найгірші збоченці на світі, бо вони певні своїєї непорочності, та жадають ідею, а не людину. Така хлоп'яча любов, гарна як ото в кіно, завдає тільки болю і розчарування й не може минутися без сліду. Перші два тижні, ну місяць, ну три нехай, все йде як слід, та пробудження страшне. Найстрашніше те, що мільйони людей затруєні цією солодкою естетикою, та і я сама, вочевидь, клюнула на неї, бо як пояснити, що послухалася його безглуздох балачок? (...) Він відсутній був навіть тоді, коли ми кохалися. Либонь, думав про одну зі своїх коханок. А мене запевняв, що в ліжку з коханкою думає про мене! Оце влипла я в халепу — ділити ліжко з шизофреніком. Незабаром і я під час кохання почала думати про інших чоловіків, отож, у нашому ліжку ніхто не переймався тим, що робить. Він навчив мене подружній байдужості, життю без почуттів. Сьогодні я навіть не можу ненавидіти його, проте й не сумую без нього,

бо, як по правді, не дуже його й пам'ятаю. Я жила не з Октавом, а біля нього, сказати б, у його тіні, проте це не зовсім правильно: він не кидав тіні, тому що був непрозорий. Його навіть не можна було назвати людиною, це був безтілесний андроїд, якого нема в списках, якась гуманоїдна сутність, відсутній абонент. Весь мій час ішов на очікування, на спроби повернути його увагу, та все було дарма, він був наче обмилок, та ще й забруднював тебе. Я жила з відчуттям постійної фрустрації, він не поважав жінок узагалі й своєї дружини зокрема, гадаю, причини цього слід шукати у його дитинстві. Його виховувала розлучена жінка, він обожнював жінок, та розглядав їх мов наглядачів, конвоїрів, сторожів. Я часто казала йому: «Ти гадаєш, ніби шукаєш батька, а насправді ти тікаєш від матері, дурнику заплішений!» Він щоразу казився, та потім сказав, що такої розумної думки від жодної жінки ще не чув. Зростання кількості самотніх матерів, хоч як це дивно, дуже шкодить образіві жінки: для їхніх нащадків вони стали синонімом Закону, якому потрібно улягати, недосяжним абсолютом з одного боку і набридлою в'язницею з другого. І, звісно ж, ніхто не може зрівнятися з першою жінкою в їхньому житті. Ромен Гарі, французький письменник російського походження, назвав цей комплекс «обіцяння на світанку». Та в нього таке дитинство має незвичайний, зворушливий і поетичний вигляд. Сьогодні діти матерів-одиначок стали правилом, а не винятком. Такий чоловік страшенно боїться самотності. Він ладен оселитися у мебльованій трикімнатній квартирі з першою-ліпшою жінкою, аби лиш не прокидатися самому вранці. Та він відразу ж починає докоряти своїй

подрузі за те, що вона забрала в нього свободу. Такі чоловіки не дорослішають, вони тільки побічний ефект сексуальної революції. Що робити з цими телепнями, які не можуть ні жити з кимсь, ні залишатися без подруги? Це потенційні «human bombs*». Тероризм, масові вбивства, серійні злочини — все це, звісно ж, непрямі наслідки еволюції чоловічої половини людства. Я теж росла без батька і знаю, про що кажу, це справжнісінька катастрофа. Коли зразком для наслідування виступає доросла незаміжня жінка, дитина починає вважати становище матері нормальним станом речей, звекає до нього і, ставши дорослою, насилу терпить іншу людину. Ніколя Саркозі виховувався матір'ю, яку покинув чоловік-плейбой. І ось який результат! Дитинство без чоловіка в хаті призводить до того, що юнак не знає, хто він є і чого він хоче, тож починає безперервно завойовувати жінок, яких він ніколи не покохає. Октав став збоченцем, тому що занадто був близький до матері в ранньому дитинстві. Він і досі не впорався зі своїм едиповим комплексом і з жахом думає собі: якщо не звабити всіх жінок, то доведеться померти самотою. Як назвати розбещену дитину, яка стала доросла? Розбещений чоловік. (...) Не знаю я тієї Лени, читалась про неї в газетах, як і всі, після трагедії, що сталася, здається, вона чеченка, і його з нею познайомив священник? Розумію, як він, сердега, хотів мати справу з дівчиною, котра не дошкуляла б йому повсякчас... Я зіпсувала йому життя, часом я докоряю собі за це, та дарма, адже психопат був він, а не я! Хтозна, чи допоможуть вам

* Бомба в людському тілі (англ.).

мої свідчення в цій справі. Хотілось би бути корисною вам, я намагаюся чесно відповісти на всі ваші запитання, та це не так просто, адже всьому край і порпання в нашому подружньому житті, що зазнало краху, навряд чи допоможе розібратися з таємницями ісламського тероризму (...) Ні, я не знаю, чи були в нього спілники, після розлучення ми не спілкувалися. Гадаю, технічно організувати таку операцію самому досить непросто. Ні, він ніколи не розповідав мені про свої знайомства в середовищі російських підприємців, ні про чеченських сепаратистів, прошу не вилутувати мене в ці справи і не згадувати мого імені, мені життя ще дороге! (...) Добре, що цей навіженець не закатрупив мене. Вибачте, я не маю на увазі того, що сталося... хибно висловилося. Мені пощастило більше, ніж решті. Я знала, що він подався до Москви, либонь, для того, щоб порати тамтешніх шльондр, та мені й на думку ніколи не спало б, що він може вдатися до насильства. Як і всі садисти, він був дуже м'який і завжди пишався своїм боягузством. Не думала, що він може завдати лиха комусь, крім мене. Глибоко засмучена численними жертвами і почуваю відповідальність за те, що сталося. Якби ж то я знала, що він може зважитися на це... Октав завжди казав, що зсунувся з глузду, та я йому не вірила. Не розуміла, як може здуріти той, кого не існує.

(Витяги з листа, надісланого колишньою дружиною підозрюваного слідчим УБОЗу — Управління з боротьби з організованою злочинністю. Долучено до справи храму Христа Спасителя).

ЧАСТИНА ТРЕТЯ

ЛІТО (ЛЕТО)

...та навряд

*Чи пар хоч три на всю Росію
Найти струнких жіночих ніг.
Ах, довго я забудь не міг
Дві ніжки!.. Серцем я старію,
Холоду,— а й тепер вони
Мені тривожать тихі сни.*

А. С. Пушкін. Євгеній Онегін
(переклад Максима Рильського)

1

Весна тривала насилу тиждень, сніг розтанув, і зне-нацька настала спека — літо скрізь настає однаково. На вогких вулицях блимали вогні казино, велетенські рекламні монітори сяяли поміж старовинними церквами, що якимось дивом уціліли в ХХ столітті. Сонце настало раніше, ніж очікувалося. А осінь уся піде на очікування білого снігу. Вокзал, звідки московські потяги вирушають у Санкт-Петербург, як і раніш, прозивається Ленінградський (та воно і зрозуміло, адже не можуть росіяни міняти вивіски щоразу, як один тоталітаризм заступає другий). Хтозна, може, незабаром Санкт-Петербург, що колись звався Петроград, перейменують у Путінград, разом можна буде заощадити на заміні літер в назві вокзалу на Комсомольській площі. Вночі потяг часто зупинявся, бо під колеса потрапляли ведмеді, вовки і селяни в кудлатих шапках. Після прибуття на вокзал я побачив у самому кінці перону бабусь, що продавали рукавички, шкарпетки, огірки, варення і кошенят. Дівчата, подумав я собі, стоять далі, й мав рацію: дівчата завжди виявляються далі.

Dobri dien, панотче. Я привіз вам бляшанку фуа-гра. Скуштуйте, це диво мені надсилають «Федексом» протісінько з Беарну. Я не сумую за рідними Піренеями, та мене починає нудити від червоної ікри. Ваше пересолене їдло мені до горла підходить. У Росії мені повсякчас хочеться пити, тому що за кожним обідом гостя частують ікрою, оселедцями, вуграми і вудженим палтусом. Ваші *zakuski* роблять вас алкоголіками. У нас у По все по-іншому: ми поливаємо рани вином і годуємо качок, аж їхня печінка вибухає в наших пельках. Потім заливаємо все це арманьяком і засинаємо протісінько за столом, тицьнувшись носом у рештки качачого жиру.

Радий бачити, що ви у добрій формі. Минулого разу ви мали змордований вигляд, наче ото Лев Толстой на останніх світлинах, коли він у 1910 році покинув дружину і подався вмирати на станцію Астапово. Сьогодні ваша сива борода служить мені маяком у темряві, яскраво сяючи на тлі чорної ряси, від чого ви скидаєтеся на шоколадне морозиво зі збитими вершками. Слава бороді! Дозволю собі сказати, що її варто було б мити вряди-годи, а то від неї йде такий дух, як од моєї душі. Я так вам нічого й не сказав про Лену Дойчеву. Вже два місяці я нічого не кажу про Лену Дойчеву. І надалі не хотів би казати про неї.. Не знаю, чи маю я дякувати вам, ваше преосвященство, за те, що ви познайомили мене з цією осяйною Леною Дойчевою. Щоб усе ж таки розповісти вам про неї, мені доведеться почати спочатку: як приїхав я у підозріло біду

петербурзьку весну, як зустрілися ми з нею в «Кав'яр-барі» готелю «Європейський», де колись аж кишіло агентами КГБ, а тепер кишить поліціями в цивільному (відчуваєте різницю?), потім згадати про ті пречудові дні, які ми пробули разом, і врешті про вечірку на дачі мого олігарха. Отам і став я жертвою інфанти Лени Дойчевої, її згубної зграбності, її алебастрових перс і апломбу її чотирнадцяти років. А все через вас, панотченьку.

З'їжте ще кусник фуа-гра, поки я розповідаю про своє падіння. Звісно, теплий хлібець з родзинками вам не завадив би, та печінка невідомої качки з далекого По й так велика розкіш. Напівсира вона, як і всі мешканці міста мого дитинства. Не гріх скуштувати лагоминок, якими наділяє нас Господь. Я залюбки слухаю, як ви жуєте, панотче, рівномірний звук щелеп допомагає мені зосередитися. Дивлюсь оце на вас і бачу свою техаську бабуню, без бороди, звісно, в саду вілли «Наварра» на проспекті Треспое, незадовго до того, яке у неї виявили рак. Вона чвакала точнісінько, як ви оце, заколисана дзюрчанням води у басейні, що долинали крізь ружові кущі, й дзеленьканням крижинок у кришталевому келиху. Може, вона думала про нещасливе дитинство свого сина (мого татуса), якого вислала до пансіону святих панотців Сореза? Може, вона все ж таки сумувала за своїм меншим сином? Може, їй не чуже було ніщо людське, хтозна? Мій батько відбув у пансіоні від 1948 до 1955 року, потім, на початку 60-х, одружився і народив двоє дітей — хіба можна вимагати від чоловіка вічної відмови від свободи? З віком я стаю схожий на нього, та й ми

тепер майже колеги (він був гедгантер, а я модельгантер). Сорез — це давнє бенедиктинське абатство біля підніжжя Чорної гори, в болотистій місцевості неподалік річки Сор (ви не бували в цій Богом забутій глушині, то можу зорієнтувати вас, це десь поміж Тулузою і Каркассоном). У 50-ті роки дисципліна в домініканців була сувора. Десятирічних дітлахів замикали на ніч в одиночних келіях два метри на півтора, засуваючи ззовні засув. (У дванадцять років поліпшення не було: вони спали в спільних дортуарах, задихаючись від смороду немитих тіл, там дровичили, а вночі могли тобі намастити зубною пастою прутня, такі жарти були там звичні). Щоранку о пів на шосту їх будив дзвін. Потім піднімали стяг, і, тремтячи від холодюки, дітлахи в накрохмалених одностроях шикувалися на переключку. О сьомій вони рядком ішли до церкви. Потім до восьмої вечора були уроки. О пів на десяту в спальнях гасили світло. Часом вони прокидалися посеред ночі від холоду і голоду. Взимку гріли цеглини у печі, щоб покласти їх у ліжко як грілки. Для неслухів існувало особливе покарання, так зване «ув'язнення»: дитину замикали в крижаній цюпі, відчинивши навстіж вікно, до якого не можна було дістатися, бо стіл був прикручений до стіни. В'язень сидів цілісінський день на воді й сухарях, переписуючи в зошит різні тексти. Часом старші учні бунтували: якось вони привели корову і свиней, запхавши їх копняками по східцях на другий поверх, у спальню вихователів. Існує легенда, що вони украли мумію з сорезької каплиці (її привіз Наполеон з Єгипту як трофей) і поклали до ліжка найлютішого

священика. Частенько директор знаходив у своєму кабінеті лайно. В цьому разі карали колективно: учні, що відмовлялися зізнатися в цьому, ставали ворогами всенької палати. Помста приятелів сягала витонченої наруги, коли в анус засовували все, що під рукою було, від ручки до лінійки і крейди. Сорезький пансіон зачинили тільки в 1991 році, одночасно з останніми таборами ГУЛАГу! Розповідаю вам усе це, тому що не може не існувати прямого зв'язку поміж вихованням батьків і нашим особистим навіженством, бо ми надолжуємо те, що вони не встигли, і успадковуємо не лише прізвище і грошенята, а й їхні неврози, злигодні, невилікувані депресії й невідшкодовану фрустрацію. Те саме сталося і з росіянами після Горбачова, п'ятнадцять років тому, коли їм довелося мати справу з мільйонами небіжчиків і жоден кат не потрапив до в'язниці. У всіх нас є свій ГУЛАГ у шафі, внутрішня несправедливість, з якою важко упоратися. Всі ми безпам'ятні росіяни. Що ж стосується родового гнізда, то Поль-Жан Туле написав на віллі «Наварра» 27 жовтня 1901 року: «Чи не здається вам, що понад усе в житті я любив жінок, горілку і краєвиди?» Мені дуже подобається та трійця його вподобань: 1) жінки; 2) горілка; 3) краєвиди. Найліпший засіб для того, щоб утекти від себе.

*Вподобання Туле
Мені до душі —
Батькові нещастя
Сняться уночі.*

2

Ще пам'ятаю, як Габріель Марсель пив чай у дідовій бібліотеці під звуки «Бранденбурзького концерту». Це теж було в По. Батько шепотів мені, дивлячись на того мудреця з білою бородою: «Октаве! Не заважай панові Марселеві, це великий філософ, він був знайомий з Анрі Бергсоном, а зараз думає про *Dasein*...» У сім років я жадібно ловив кожне його слово і кожен рух, намагаючись збагнути, що ж воно за халепа, отой *Dasein* (я й досі цього не знаю). Той Габріель Марсель з пишними вусами скидався на маршала Петена, тільки був ще похмуріший, хоч його очі блищали вельми зичливо. Я гасав у садку разом з родичами, а він дивився на нас із зачудованою усмішкою, наче розглядав пожовклі від часу світлини. Тепер я ліпше його розумію: в безтурботному дитинстві йому ввижалася смерть, він був нашим Ашенбахом, а ми гралися в маленьких Тадзіо баєрнського розливу. Згадуючи ту пору, я почуваю ту саму ностальгію, що й він тоді. Згодом я дізнався, що в сорок років він охрестився. Дід полюбляв вітати письменників у своєму чудовому маєтку: Жана Кокто, Рене Бенжамена... Про їхні візити сповіщали задалегідь, і це ставало подією

тижня. Дід показував їм листи Поля-Жана Туле. Гадаю, він волів їхнього товариства, а не компанії своїх синів. Напевне у мене виникло бажання писати завдяки його бібліотеці. Сьогодні вілла «Наварра» стала готелем, і ви можете переночувати в кімнаті Габрієля Марселя з краєвидом на темно-синю гору, облямовану кипарисами, грабами, тюльпановими деревами і велетенськими секвоями. Замовте кімнату за номером 0559146565 або на сторінці villanavarre.fr.

За тої пори я страшенно нудьгував у провінційній глушині, чому ж сьогодні, згадуючи ті часи, поринаю в таку солодку тугу? Вечеряли ми в каплиці, яку перетворили на бар (усі церкви раніше чи пізніше стають дискотеками, на кшталт «Лаймлайту» у Нью-Йорці й Лондоні, то, може, і ваш храм якось... хтозна?) Старі інтелектуали, всміхаючись краєчком вуст, вдихали повітря Піренеїв, американки кричали на іспанських куховарок, дітей відправляли в пансіон, стіни були заставлені книжками, а водій начищав до блиску капот «даймлера», що був припаркований біля ганку,— де цей мій зелений рай, я почуваю, що ключ до мого навіженства захований у тому маєтку. Чи знаєте ви, що цей дім, побудований у британському стилі, належав колись Мадлен де Монтебелло, що її чоловік Густав став послом у Санкт-Петербурзі? При ньому було укладено франко-російський союз у 1893 році. Бачте, панотче, вілла, де я збував канікули, не така вже й далека була від Росії... Від Беарну до Москви один крок... Мій Роузбад, моя Утопія, уявна країна Томаса Мора. Коли я був геть

малий, батько казав: «Якщо в тебе болітиме живіт, відразу скажи мені»,— адже він пам'ятав, як його приятеля в пансіоні, який боявся сказати сорезьким панотцем, що в нього болить усередині, найшли мертвого в холодному дортуарі: у нього декілька днів була внутрішня кровотеча. Чому я сьогодні згадую про це? Дивно, як пам'ять сортує непотріб, може, вона прихильно поставиться й до утилізації сміття? Набоков казав, що уява — це форма пам'яті. Припустімо, я вигадав усе це, то тоді виходить, що я тільки знівечив спогади?

Якщо вважати, що пам'ять екологічна, то не розумію, чому вона відмовляється стерти обличчя Лени Дойчевої. Хоч Лена нікого не забруднила (втім... я був би не проти...) Гаразд, припустімо, якщо дитинство минає за ґратами, то виростаєш невинним бабієм. Та як пояснити мою пристрасть до дівчат, якщо мої юні роки були найвільніші за всю світову історію? Може, тим-то я і коректний сексуально. Я одружився б з дівчиною, що видає себе за чеченку, щоб пишатися на всіх рекламних щитах планети. І чи не означало б це, що я встряю в боротьбу з путінським режимом, скажіть, панотче, адже ви такий близький до влади? Що частіше намагаюся я її згадати, то складніше мені уявити риси її обличчя. Доводиться розглядати світлини в мобільнику, сподіваючись, що образ її знову постане в моїй пам'яті. Погляньте, як сяє вона на цій світліні, помилюйтеся імлістим німбом, який огортає її сяйливі плечі, ось вам і пояснення, дівчина, певне, радіоактивна, зрештою,

тут і Чорнобиль недалеко. Дивлячись на неї, я згадую слова Габрієля Марселя: «Кохати — значить, казати іншому: ти ніколи не помреш». Відколи вербувальник з агенції «Форд» знайшов у супермаркеті Багії тринадцятирічну бразилійку Адріану Ліму, що стала зіркою «Еліти», невинність ще ніколи не була така сексуальна. Якщо не брати до уваги діви Марії, звісно. *Izvinite*, панотче, я вже почав блюзнити, та якби ви побачили Лену, то вам усе було б байдуже, навіть хмари, що зависли над Данилівським монастирем. Розлука з нею — це пекло. Сьогодні я знаю, як стати щасливим: уникнути знайомства з Леною Дойчевою. Я певен, що зцілить мене тільки смерть, тому що Лена безсмертна. «Кохати когось означає вірити в нього». Габріель Марсель, що сидів колись на веранді в краватці в По, так визначав кохання. Пам'ятаю, як я, маленький хлопчина з сірих фланелевих штанцях, спостерігав за старим чоловіком, якому судилося померти наступного року (в 1973). Цей християнин, що його «Метафізичний щоденник» прочитаю я через тридцять років, гуляв у саду з моїм дідусем, спираючись на нього, мов на ціпок, і йому навіть на думку не спадало, що Бог конфіскує його буття за декілька місяців. Гаразд, я ладен вірити у крихітку Лену, та з однією умовою — щоб мені дали змогу покінчити з життям біля її ніг.

3

Мені треба було б зненавидіти вас, ваша превелебносте... Як здогадалися ви, що вона припаде мені до вподоби? Боже милосердний! Ото вже я телепень! Щодня приходять до вас на сповідь чоловіки, і всіх ви їх посилаєте до Лени Дойчевої, мов на забій, нічого дивного. Немов останній йолоп, уявляв я себе її єдиною засліпленою жертвою. Та у вашій крижаній церкві ця фея, либонь, одна з найпалкіших тем сповіді. Скільки клієнтів приходить сюди щотижня, щоб змальовувати вам її полум'яну білосніжність, її груденята-пуп'янки і прозорі зіниці? Ваша цнотливість отримала неабияку винагороду: слухаючи цілісінький рік розповіді про Лену, що розбиває серця, ви можете розслабитися і здобути утіху. Тим-то і відправляєте ви до неї заблудлі душі по дозу цнотливості... Як солодко, либонь, замкнутися в бородатому мовчанні й кивати вряди-годи, слухаючи жалібні скарги, причиною яких є те саме капосне дівчисько? Життя священика не позбавлене розкошів: ваша обітниця надійно боронить вас від демонів пристрасті, зате слух дозволяє натішитися ними за довіреністю. Пречудово влаштувалися! Заздрю вашій силі, бо сам

я слабкий. Хай там як, я не гніваюся на вас за те, що ви рекомендували мені Лену Дойчеву. А таємниця сповіді захистить нас усіх від поліції.

Наступного дня після нашої розмови я зателефонував її матері й лишив коротке повідомлення: «Люба пані Дойчева, передайте вашій доньці Лені, що її запрошують на кастинг конкурсу „Арісто стайл ов зе момент“ у готелі „Європейський“ в Санкт-Петербурзі 23 травня о 15 годині. Ваш телефон мені дав панотець Ієрохіромандрит з храму Христа Спасителя». І відразу ж забув про неї. Тепер, на жаль, мені не поталанить у цім.

Коли Лена ввійшла до «Кав'яр-бару», вона видалася мені пересічною, незграбною, клишоною, скутою і ніяковою шерепою. Англійське слово «clumsy*» — одне з моїх улюблених. Лена сама ходячий оксюморон, бо її тіло заперечує обличчя. Дивно, але мені здалося, ніби вона чимось скидається на мене, мабуть, вольовим підборіддям, що так само стирчить, як і в мене. Ох не люблю, як під час першої зустрічі з дівчиною в мене складається враження, наче ми вже бачилися десь, надто ж якщо я допіру напхався картоплею з цибулею, оселедцями з цибулею і баклажанами з цибулею. Угледівши її, я зрозумів, що не зможу забалакати до неї. Мої слова недоречні і тремтять від хвилювання. З чого ж розпочати? Божиста врода не має ганджу. Хіба що нігті. Вони сяяли, немов краплі роси.

* Незграбний (англ.).

Обкусані, та без нервозності, просто надгризені трохи. Тонкі тендітні зап'ястя — два плоди лічі? Гладенький браслет зі сріблястого металу був єдиною перепорою на цьому шовковистому шляху до ліктя. Відчувалося, що він зтяжкий для неї, що крихітний зап'ясток його не втримає. Її долоні личили б навіть Мадонні. Розмаїті відтінки блідо-білого, світло-рожевого і пухнасто-піщаного зливалися в одну монохромну веселку, коли вона простягала долоньку і далі поставала вся рука і плече, перетнуте дешевою шлейкою. Плечі — абсциса, ліфчик — ордината: врода цього дівчати, здавалося, розліняна була на міліметровому папері. Мережива зраджували спідню білизну юної дівочки, що не ночувала вдома і вранці поспіхом убралася, щоб хутчій побігти до мами. Венера Мілоська, тільки з руками: маленькі пипки, як у тієї статуї, мармурові перса та летючі коси; той-таки легенький нахил голівки, та ж таки білина безсмертя, тільки лілейний її відкид увиразнюється прозорими блакитними жилочками, що струмують шиєю, ніби річкова дельта. Під світлим пасемком волосся дві брови, мов дві дужки, панують над блакитними очима, білими вилицями і кораловими вустами. Її обличчя барвами скидається на французький прапор! Зубки міцні, наче допіру полушений мигдаль. Шкода, що не прилип до них листочок петрушки, може, тоді я уникнув би її мертвої хватки. Враження було таке, наче вона харчується тільки рожевими грейпфрутами, бо як же ж інакше домогтися такої первісної свіжості. Дивлячись на неї, кортіло глибше вдихнути повітря, промкнутися у її легені і вийти

носом, як вуглекислий газ, або полинути до сонця, та не чайкою, а людиною, що махнувши руками, раптом відірвалася від землі, тому що це кохання. Коси її золотіли у світлі люстри, під якою я заляк. Шоки, що спалахнули від вітру, який гуляв Невським проспектом, надавали їй вигляду радісної дитини з немовлячим ротиком і здоров'ям юної селянки, що допіру злізла з сіна після пообіднього відпочинку з конюхом чи без нього. Лена була наче цар Мідас: коли я дивився на неї, все оберталося золотом — пора дня, і її шия, і ноги, і горбики її крихітних ступнів, що вигиналися в дешевих босоніжках, і повітря довкола неї, і навіть язик, якби можна було його побачити, став би золотим зливком, навіть Жан-Люк Делярю позолотів би у себе вдома,— побачивши її, я ладен був устроїти руку в полум'я, де вже палала моя душа. Поруч з нею я почувався лицарем на годину, втікачем, невітшним дідуганом. Мені кортіло обернутися шиплячою пігулкою від мігрені й розчинитися у склянці води, яку вона вип'є, щоб разом з іншими бульбашками полоскотати її язик, перш ніж позбавити болю голови. Я ладен був триста років дивитися, як вона спить, знаючи, що таке видовище не може набриднути. Її сяйливі оченята були надто вже ясні, щоб витерпіти їхній погляд. І все ж таки від них неможливо було відірватися. Вони пронизували будь-яку обслону. Мені не щастило відгадати, чи заплаче вона наступної миті, чи засміється. Її вуста, наче метелики, збирали мед поміж носом і підборіддям. Ви скажете мені, що мед збирають не метелики, а бджоли, а я вам ось що скажу: годі вже, любий

заступнику патріарха, заткайте пельку, ви просто не знаєте її, тому що з Леною ягнята гарчать, метелики збирають мед, орли квілять, а кропива волає, та й край. Її шия, огорнута якоюсь випадковою хустиною, здавалася билинкою, яку Стендаль, гадаю, охоче оздобив би разочком паморозі. Тепер про вуха: два пилюмки для цілунків, де танцювали миготливі перлини. Крізь прозору кофтинку вгадувалися тверді м'які груденята, м'якенькі й тверді (сказати б, тверді), вони розпукувалися, трепетали, тремтіли і квітли під короткою відкритою сукенкою, набрякаючи, мов прутень у ширінці. Насторожившись, наче кицька перед чужими людьми, Лена проте вже усвідомлювала свою владу, хоч ще і не встигла застосувати її на зло. Дивитися на неї — то була чистісінька утіха, дурман, а головне, мука, тому що я несамохіть думав про біль, якого завдасть мені розлука з нею. Я вже наперед тужив за нею, наче за неоціненим скарбом, який неодмінно у мене вкрадуть. І казав собі подумки: «Ти ж бачив багатьох дівчат! Невже ти закохаєшся в цю чотирнадцятирічну білявку, здурів чи що! Отямся, парубче!» Та що дужче умовляєш себе, то швидше зсуваєшся з глузду. Метода Еміля Куе безсила супроти кохання з першого погляду. Може, у мені прокинувся нарцисизм, коли я побачив її підборіддя? Може, схилившись над нею, я побачив самого себе? Спроби розшифрувати диво завжди марні. І якби я був Нарцисом, то потонув би в ній... Ось що второпав я, спілкуючись із Леною: коли кажеш собі: «Здається, я зсуваюся з глузду», це зазвичай уже dokonаний факт.

Думка про те, що раніше чи пізніше, за декілька годин чи хвилин, мені доведеться дивитися на щось інше, балакати з кимсь іншим, що я повернуся до нормального життя, життя п'ятихвилинної давності, без Лени Дойчевої, до її ери,— ця думка була для мене геть нестерпна. Лена була як марення, з якого не хотілося виринати. Ви все це передбачали, еге ж, недобрий гієроченцю? Ви знали, що на цім пошуки мої й закінчатся. Знали, що я маю ще шанс, щоб повернутися до життя.

Щоправда, у воскресінні є один ґандж: перед тим треба умерти.

4

Адже мені частенько щастило встояти перед російськими красолями. Я вмів захищатися, причому в усі способи, мені довелося навіть надіти ментальний презерватив. Часом я і не торкався їх, просто вимагав прибрати тієї чи тієї пози, — напруженої, славної або чуттєвої, і задовольнявся цим, як добре знятою світлиною. Заходити в них мені був клопіт: потрібно було за годину перед тим заживати сіаліс, мити попід пахвами (мало не голити шерсть на грудях) і надівати презерватив (на додачу до того, котрий був на серці), то була найліпша гарантія від будь-яких відчуттів, а потім ще джигати чимдуж, захекавшись, наче бігун на довгі дистанції, і наприкінці чемно захарчати. Запевняю, ви небагато втратили, взявши на себе обітницю безшлюбності, перепрошую, що зачепив цю тему. Фізичне кохання скидається радше на іспит чи на відтискання від землі. Я нічим не відрізнявся від звичайного чоловіка, що відбув два шлюби, і не збирався більше жертвувати своєю незалежністю, щоб здобути задоволення, бо так і дешевше воно виходило, і клопоту було менше. Кандидаткам я давав точні інструкції: вони мусили стати рачки, вщипнути

себе за пипки, лизнути підлогу, до краю вислопивши язика, а потім, опустивши очі, широко роззявити рота, помалювати губи помадою своїй партнерці, поголити лобок моєю бритвою і пустити слину собі на груди, одне слово, трохи попринижуватися. А що тут такого: чоловік — це механізм, який можна цілком передбачити. Всі ми кінчаємо банально: випинаємо спідню губу, уривчасто зойкаємо, пітніємо і шаріємося, наче допіру збрехали. Якщо відверто, це скидається на попівську сексуальність: коротка сороміцька втіха, що замурує штани зсередини. Не обурюйтеся ви так, пане багацький сповіднику! Я провадив дівчат до дверей студії, лишивши собі як здобич усі полярійні знімки, що за потреби успішно жили мої марення. Світлини були просто-таки чарівні, наче барвисті мерехтливі ласощі, декотрі аж танули в роті, інші доводилося гризти... Ці знімки тепер є основою мого статевого життя. Аня, шістнадцять років: розчепірені стегна, око підморгує, язик висолопився до щоки, лівою рукою я розкуйовджую їй коси, а вона шепоче: «Атсасіііі...» Настя, чотирнадцять років, полум'яний двигун, притулившись до стіни, задирає спідницю, на ній нічогосінько нема, крім намиста і прозорих колготок... Весна, дев'ятнадцять років, губи випнуті, неначе вона мавпує Анджеліну Джолі, присіла навпочіпки, наче для того, щоб подзюрити, бо так легше вигнути ступні й напнути м'язи на литках... Юнна, сімнадцять років, сидить верхи на своїй сестричці Ніні з оголеними грудьми, вдаючи гравця в поло на снігу в московському «Поло-клубі»... Євгенія, чотирнадцять

років, бринькає на своєму животику, наче на гітарі, до губи прилип недопалок, в пупчику стирчить брильянтовий хрестик... Світлана, вісімнадцять років, перса в блищиках, всенька змащена «Готтест боді», новим кремом од «Вікторіяс Сікрет» простісінько з Нью-Йорка, вона гордо демонструє свої зубки, цмулить кока-колу через соломинку, обернувшись обличчям до вентилятора, і докола її пипок набрякають пухирці... І пречудова Сніжана, шістнадцять років, з медово-гірчичними очима, що мають ту саму барву, що й родимки, якими поцятковані кінчики її перс... Вона була найбідніша поміж ними, в неї не було за що навіть бутерброд купити, тож, фотографуючи її, я наминав піріжки, щоб вона почувала Танталові муки... Від голоду в неї дуже еротично западали щоки, і вона шепотіла мені:

— *Finger me**, Октаве... Іди, іди до мене хутчій... Не хочеш, щоб я довела тебе до краю? Ну це ж гра, ми граємося обоє... Але я така голодна... *Wait*** з хвильку, я зроблю ротиком так, що ти знову набубнявієш, нам тоді обом буде добре. Ось залізь пальчиками в неї... о-о-о туди-и-и... там так гарно змащено, бач, як добре ковзає, коли там нема волосся? То хутчій, хутчій, наповни мою *pussy****, *spasibaaaaa...*

В «Майстрі й Маргариті» Воланд (Диявол, Сатана) в одному московському театрі вбирає жінок у сукні, які

* Торкнися мене (англ.).

** Зачекай (англ.).

*** Піхву (англ.).

зникають, насилу вони виходять надвір. Сподіваюся, Булгаков був би щасливий, упевнившись у тому, що сьогодні чимало жінок у Москві роблять майже так само. Відвідуючи kota Бегемота на Великій Садовій, я зустрів більше дівчат, ніж у гостях у Горького, де старі сварливі доглядачки звеліли мені нап'ясти музейні капці на взуття. Нащадки — це щось на кшталт найвищого апеляційного суду, справедливність таки бере гору: письменник, що зазнавав цензури, оточений квітучими студентками, а сталініст, з картинами, що його оспівують, мусить скніти у товаристві мерзенних лярв! Шкода тільки, що Диявол не роздягнув Дашу, журналістку з «Гуд монінг, Раша», яка водила мене з одного мертвого дому в другий... Ще на одного пропащого янгола менше в моїй скарбничці, я теж, мабуть, урешті вдамся до морфію.

Що ж, цих гарняток вигадав не я, а ваш Творець! Я часто спав зі своїми світлинами. Часом я шкодував, що нема зі мною більше мого друга Жана-Франсуа Жонвеля. Він віддав би їм належне... Ми з ним балакали про дівочу чистоту, про таїну цих юних звіряток. Він багато чого навчив мене: улягаючи його порадам, я велів дівчатам кусати собі вуста, торкатися потилиці, піднімати руку, щоб округлилися груди і напнувся животик, забороняв їм усміхатися, бо тільки поважність сексуальна, і стуляти рота, щоб вуста не меншали... Я фотографував їх іззаду, з покійрно опущеним личком, або знизу, щоб витяглася шия, наказував розпрямити назад плечі, щоб пружинило тіло, а головне,

щоб не забували про «eye contact*». Або, якщо вони не дивилися в об'єктив, опустити очі й удати винувате дівча, яке заскочило на гарячому, коли воно поцупило в крамниці пекаря пакетик з цукерками. Я знімав їх з вогкими кісьми, сонних, або у ванній кімнаті, захопивши їх у вигнутій інтимності, тієї миті, коли вони ставили ногу на бортик. А ще ліпше було, коли вони ставали навколішки, роздивляючись свої перса. Тлом завжди був вентилятор і музика: обидва змушують ворушитися коси. Потім я відправляв кур'єра зі світлинами моїм друзям з нової номенклатури, щоб вони обрали собі щось до смаку. Врожай цих дівочок оздоблював урядові обіди на Рубльовці, на території колишнього радгоспу «Горкі-2» (закрита ферма, що стала російським Неї). Я відчував, що став корисний суспільству, та й грошенята мав у кишені теж. Якщо я принесу вам наступного разу каталог, вас не відлучать від церкви? Ох, спокійно, *gospodin!* Я, звісно, пожартував!

* Зоровий контакт (*англ.*).

5

Отак я став херувимним диспетчером. Варто було мені надібати новеньке дівчатко в «Zima», «Leto» чи «Osen» (у Москві клуби прозивають за порами року, крім «Весни», бо це ресторан «fusion food»), а також у «Титаніку», «Кабаре», «Джет-сет», «Сімці», «Шамбалі», «Цепеліні», «Сіркусі», «Фірсті» або «Руфі», як відразу ж починав перевіряти її за всіма правилами: чи перпендикулярні груди до вертикальної осі, і якщо так, то чи заперечує її дупця закон всесвітнього тяжіння Ньютона (Ісаака, а не Гельмута), і якщо так, то чи скидаються її литки на французькі багети, і якщо так, то чи можна порівняти її пальці за довжиною з олівцями, і якщо так, то чи здається, ніби її стан затягнутий корсетом (хоч і не затягнутий), і якщо так, то чи розтулені її вуста, що вдихають розріджене повітря шинку і будучину моїх думок? А якщо все це так, то як вона примудрилася заховати крильця на спині? На кожне нове личко накладав я свою сітку для читання шифру, і не знайомився з дівчатами, а сканував їх. Я дивився на них тільки знизу вгору, поглядом фахівця, потім згори вниз, не усміхаючись їм і не

вітаючись із ними. Я повинен був здійснити цілу низку тестів, щоб заповнити на кожну претендентку щось на кшталт контрольної картки пілота, що, нагнувшись, перевіряє свій літак, ночеє щось у записнику, пречудово усвідомлюючи, що саме того дня, коли він не знайде жодного ганджу, літак розіб'ється, бо на світі нема досконалості.

6

Того дня легенька імла огортала кам'яниці, наче хмарка вогкої пари, що зависла у повітрі, чи тоненька марлева запона, що затулила світло. Тутешній запах незрівнянний: суміш з тухлої риби, парфумів повій, розливої горілки, нафти, водоростей і цибулі. Той сморід немов річний звіт Газпрому. В «Кав'яр-барі» готелю «Європейський» я намащував чорну ікру на гарячі млинці, телефонуючи вряди-годи до Парижа, щоб організувати модельний конкурс «Арісто стайл ов зе момент». Заносилося на літо. Жан-Поль Готьє за сусіднім столиком здивовано вигукував: «Чарівна місцина...» Так кажуть усі, хто приїздить уперше до Санкт-Петербурга. В чари я не вірю, вірю тільки в божевільні фантазії. Членом мого журі був кравець з перепаленими перекисом водню волоссям, а також Жан-Люк Брюнель, Етьєн Фоллі, Тім Джеффріс, Омар Арфуш і Сергій Ідіот. До вечері я блукав самотою царським Літнім садом, поміж статуями і липами, алеєю, де Петро Великий улаштував свята з феєрверками і нічними бенкетами. Потім я частенько повертався туди подумки... Той парк — мій утрачений Едем. Сюди приходив читати Пушкін,

сідаючи на улюбленій лаві в хатньому вбранні. Тут-таки, наступного дня після нашої зустрічі, Лена сказала мені, що я ще розумніший, ніж Іммануїл Кант (ви, росіяни, починаєте читати раніше од нас, бо вам бракує грошей на ігрову приставку). Небо було блакитне, світило сонечко, ми йшли, узявшись за руки, і тоді я сказав їй: «You are my Utopia*». Я їй не знав, що у вас це слово вважається заялженим і банальним, хоч у нас воно ще користується непоганою репутацією. Лена пояснила мені, що називати когось в Росії утопією — значить, образити його. Я поцілував її, щоб замовкла. Коли я запитав: «Ти кохаєш мене?», вона відказала: «Так, дуже». Я з радістю зацитував би їй слова Жана Марє, які він сказав Катрінї Дєнев ув «Ослячїй шкурї» Жака Дємі: «Дуже не досить», та оскільки ми спілкувалися англїйською, то вийшло в мене отакє: «Do you love me?» — «Yes, I like you». — «Like is not love». Одне слово, було б набагато лїпше, якби вона видихнула: «Ja lioubliou tїbe». Ми купили по бляшанцї кока-коли в парковїй ятцї. Потїм я почав викладати їй ситуацїю.

— Ти справді зможеш вдавати чечєнку?

— Ви сумнїваєтеся, тому що я бїлявка й очї в мене блакитнї? У Чєчнї їх не менше, нїж у всїх їнших рєспублїках.

— Нї, просто «Лїдєаль» хоче пїдтримати мужню боротьбу малєнького, але гордого народу за свою незалежнїсть...

— Я нїколи не бачила свого батька. Може, він ї чечєнець! Та мама казала, що француз.

* Ти — моя Утопїя (англ.).

— То й добре: французька чеченка, успіх гарантований.

Полетів тихий янгол, та насправді то вона йшла, вимахуючи руками... Я вирішив поміняти тему.

— Якщо переспиш зі мною, обіцяю, що всі ЗМІ будуть твої.

— *Shut up**!

— Я не брешу, моя контрольна картка вже заповнена. Ти готова злетіти. Я обов'язково повинен одвезти тебе в «Клуб 55» у Сен-Тропе, щоб засмаг твій животик.

— *Why**?*

— Щоб відрекомендувати тебе Девіду Гамільтону, Головному Фотографу Дівчат-Квіток. Він там щодня обідає, ти його приголомшиш. Він знову розпочне свою кар'єру разом з тобою.

— За твоє здоров'я! — сказала вона, піднявши бляшанку з колою.

— За тебе. За тіло й душу.

Відколи кардіолог виявив у мене артеріальну гіпертензію, дихаю я обережно, уникаючи рвучких порухів. Але тут, звісно, в мене почався напад ядухи. Я дізнався, що мусив почувати Одиссей, почувши, як співають сирени. Чиста краса шкодить посиленій серцевій діяльності. Навіть тремтіння її вії стає значною подією. Очі заплющувалися, наче шторки в сповільненій зйомці, потім горішні повіки стулялися зі спідніми, довгі вії злипалися, пишаючись

* Стули пельку (англ.).

** Навіщо? (Англ.).

своїм чорним вигином, потім раптом сварилися, ображалися і, з гнівом відхилившись одна від одної, помалу розквітали назустріч світлу, і світ воскресав: кліпне — і новий світанок настає. Захоплений тим видовищем, я дуже скидався на кумедного сатира, та мені було байдуже. Маленькі ніжки мов сурми, пальчики з помальованими нігтиками, легенькі, та незнищенні пахощі парфумів (імітація «Л'Ер Бльо»), ямочки на щоках, коли вона всміхалася... Лена повсякчас давала підстави для того, щоб любити її, і якби перед тими, що перелічив я вище, ви зуміли б утриматися, то ви таки кліюнули б на її брунатне пальто, ніяковість дівчати з доброї родини (яку можна було взяти за погорду), на її здатність шарітися з будь-якого приводу, одвернувшись, кусати великий палець на руці, трусити ногою у вузькому черевичку, що повис на кінчиках пальців, і звичку нахилити голову, щоб покрутити пасмо кіс, або виставляти вперед свій упирачий зуб (горішне ліве ікло). А голос! Надто вже супокійний і млявий як на її вік, наче вона вже звикла, що її ніколи не перебивають. Звірі в гаях замовкали, коли вона починала промовляти, природа прагнула наслухати цю мелодію, балалайкам не було чого бринькати поруч з нею, і навіть вітер слухняно чекав, аж вона запалить цигарку...

І все ж таки в дечому наші смаки не збіглися.

— *I love Pete Doherty**! Це новий Джим Моррісон. Я не тямлюся від нього.

* Обожнюю Піта Доєрті (англ.).

— Ти з цим навіженцем і п'ять хвилин не витерпіла б.

— Він поет.

— Ось нехай ригне тобі на спідницю цей поет, то знатимеш.

— Не ревнуй. Він колеться, бо йому недобре.

— Я ревную до цього бурлаки? *Pizzdiets!*

— Звідки ти таких слів набрався? Ти вульгарний. У мене метелики в животі лоскочуть, коли я слухаю його.

— А в мене, коли я тебе бачу, внизу живота щось крильми гамселить.

— Може, Доерті й наркоман, зате не вербувальник!

— Де ж пак! А Кейт Мосс?

— Гаразд, але він не дивиться цілісінький день на інших дівчат, вишукуючи грубі цицьки і зграбні срачення!

— Я дивлюся на інших, аби лиш упевнитися в тому, що я й так знаю: ти — найвродливіша дівчина в усій живій природі. Твої очі найбільші у нашій галактиці, а до неї я залічую не лише сузір'я Стрільця, а й туманність Андромеди.

Коли ми ото так сварилися, я бачив, що вона драгується дужче від мене, вона ж бо молода була і не така товстошкіра. Я насилу стримувався, щоб не згвалтувати її, а вона — щоб не заплакати. Поміж нами, як ото мовиться, спалахувало кохання. Найліпше пізнати, що воно за дівчина, тоді, коли настають оці дрібні розбіжності, дурнувати сварки, що тільки зміцнюють замирення і трохи лякають, бо означають, що тебе нарешті зачепило, причому не кіно

й не телепередача. І як не розіслитися, коли глянеш на її личко — і сльози в очах бринять?

Я почував, що живу, коли посилав їй дурнуваті повідомлення. Ось погляньте, панотченьку душі моєї, вони всі у моєму мобільнику.

«Ти забула мене, покинула, заснула, вмерла чи закохалася в мене?»

«Я знову і знову кохаю тебе».

«Час без тебе плине так повільно. Завтра настане за рік».

«Я шукаю тебе вже сорок років».

«Дякую Богу, що дав тобі життя, твоїй матінці — що вигляділа тебе, і панотцеві Ієрохіромандритові за те, що він познайомив нас».

«Я заплющую очі й бачу твої оченята».

«Життя без тебе — не життя».

«Я не повинен був би писати це тобі. Кожен, хто щиро закохався, невдаха».

«Наше спільне існування буде пречудове».

«Твої очі кольору Кюрасао — мої диктатори. Я кохаю тебе, аж повітря мені бракує».

«Я твій двійник і твоя половина».

«Я кохаю тебе, мов дитина, що грає ролі у порнофільмах».

«Я повсякчас блаженно усміхаюся, думаючи про тебе».

«Без тебе я стаю калікою, недвигою, недоумком, параноїком, невротиком, депресивним маніяком і поринаю

в кому. Заплющ очі, я покладу долоні на твоє личко і прошепочу, що кохатиму тебе вічно. Чуєш, як мої сльози кояться тобі у вухо?»

«Сьогодні увечері в мене купа роботи, та я хотів би перевірити епіляцію в тебе під трусенятами».

«Я в автобусі, а хотів би бути у твоєму ротуку».

«Мені сумно без тебе, бо я сумую за тобою».

«Я чимало всього ненавиджу, та дещо і люблю, зокрема, й тебе».

Перечитуючи ті повідомлення, я обливаюся сльозами, бо якось так розізлився, що стер усі відповіді.

7

З шістдесяти сонячних днів за рік мені випало чотири, але й за те дякую. Від травня в Петербурзі ніч більше не настає, спробуй заснути. Опівночі світло стає бузкове, потім наближається до блакитного Кляйна. О третій ранку сонце заходить на годину, та поспати довше не щастить. Ми з Леною пропливли човном по всіх каналах, та будьте обережні: Петербург — це не Північна Венеція (полишимо цю дурнувату назву Амстердамові чи Брюгге, гадаю, ви не проти, панотче). Всі триста мостів тут, звісно, й не думають освітлювати, та сяєва Лениного обличчя цілком вистарчало, щоб не зазнати кораблетрощі. Рибалки супилися, коли ми розганяли нашою моторкою їм рибу. Деякі мости розводилися, піднімалися над Невою, пропускаючи кораблі, що йшли до Ладоги. Петербурзький метод залицяння: перевезіть дівчину на протилежний берег, і вона нікуди від вас не втече, поки о п'ятій ранку не зведуть мости. Я повсякчас примудрявся заблукати в Петербурзі, аж Лена сказала, що я потерпаю на топографічний кретинізм. Та що вже казати, подобалося мені вештатися в мармуровому лабіринті, почуваячись невиразним

силуетом ув імлі, тінню поміж камінням і річкою, що постійно переливається через вінця. Кажуть, восени вітер жене воду з Фінської затоки простісінько у льохи Академії красних мистецтв, знищуючи давні рукописи і мистецькі шедеври. Дахи золотили над містом, наче плечі стриптизерок з клубу «Голден Доллс». Небо ясніло рожевими барвами, що нагадували колір грудей юної литовки, та потім спалахувало бунтівним полум'ям. Мости розводилися мов ноги. Я, звісно, перебрав міру з сексуальними порівняннями, перепрошую, *your holyness**, та всі інші вже оскому набили. Як ночі нема, то спати не кортить. Темні вулиці були всі однакові, тож як глянеш на дівчат, що минають тебе, то здається, наче гортаєш каталог агенції «Еліт». Вдало обрав місце для народження Набоков, та й Путін теж. Пересічне жіноче обличчя в Пітері відповідає обкладинці журналу «Вог». Декотрі богині приїздили в нічні клуби на водяних лижвах Фонтанкою. Слава богу, Невський проспект з неоновими вогнями, що скидаються на вогні Бродвею, й арфами, що звуковим тлом тішать слух туристів, був мені мов компас після бурхливої не-ночі в «Забава-барі» (стриптиз-клуб на баржі). Я повертався в готель, простуючи уздовж його фасаду в стилі рококо, помальованого жовтою фарбою,— певне, вони сподівалися створити враження, ніби тут у них сонце всенький рік. З крихіткою Леною Дойчевою ми відвідали помешкання, де Достоевський написав «Братів Карамазових» — нічого цікавого, крім м'якого капелюха, якого

* Ваша святосте (англ.).

він забув у Парижі. Годинник зупинили в хвилину його смерті, о восьмій тридцять шість, 28 січня 1881 року. Тепер я розумію, як пишуться шедеври: треба оселитися в убогому помешканні, надіти м'якого капелюха, і на чистому аркуші паперу щось з'являється. Тоді не лови гав, пірнай — і маєш: твою квартиру збережуть у первісному вигляді. Зазирали ми й до Пушкіна: незлецька бібліотека як на чоловіка, що помер у тридцять сім років. Нас попросили скинути взуття і взути капці, щоб не подряпати паркет. Під приголомшеним поглядом чергової бабці ми з Леною ковзали, простягнувши руки уперед, мов фігуристи, і реготалися, аж падали. Тут годинник теж показує час поетової смерті: чотирнадцята сорок п'ять, 10 лютого 1837 року. Тут-таки зберігаються й дуельні пістолі, що урвали його життя. Вони статечно лежать собі під склом. Я довго роздивлявся штуковину, з якої француз Дантес вистрілив Пушкіну в живіт на березі Чорної річки. За того часу кохання не було предметом жартів. Улягаючи раптово пориванню, я сказав Лені:

— Я хотів би померти в твоїх обіймах.

— *Oh no please! I will have to remove the body**!

— Знаєш історію про дідуся і присмертного Пушкіна?

— *Niet.*

— Пушкін умирав, оголосили про його смерть. Якийсь дід біля входу в дім починає плакати. «Ви його родич?» — питають діда. «Ні,— каже той,— я росіянин».

* Ох, не треба, будь ласка! Мені тоді доведеться позбуватися трупа (англ.).

Тим-то я і волю Петербург, а не Москву: тут любов до легких грошенят і зграбних повій притрушена культурною славою та історичною гордістю. Це місто годинників, що зупинилися, помешкань, що застигли у стоп-кадрі, й черствого чорного хліба, який усе одно з'їдають. Минуле повсякчас зринає на поверхню і всенькою своєю вагою тисне на теперішність. У Москві намагаються забути своє минуле, бо гадають, що воно тільки гальмує будучину. У Санкт-Петербурзі минуле виступає запорукою майбутнього: тут Гітлер і зазнав поразки у тій війні. Під час дев'яти сотень днів блокади ленінградці їли клей, тухлий маргарин, щурів, людей і землю. З трьох мільйонів мешканців загинуло вісімсот тисяч. Чималенько *body* довелося їм *remove!* Росіяни діють, як мої мізки: вони зберігають лише приємні спогади. Список стукачів, що працювали на КГБ,— стерти! Архіви ГУЛАГУ — на смітник. Опір нацизму — святкувати. Жертви сталінізму — несмак. Героїв російської армії — дозволяємо (крім тих, яких покинули задихатися на підводному човні «Курськ»). Старовина надає тутешнім кам'яницям величі, якій просто так не навчишся. На кожному розі можна побачити театри в стилі рококо і літературні кав'ярні. Ви знали, панотче, що я таки закохаюся в цьому пейзажі. Один моднячий заклад назвали тут на честь Онегіна, романтичного жевжика, якого вигадав Пушкін. Якщо я колись відкрию нічний клуб у Петербурзі, то назву його «Грушенька», як ото звалася та самовбивча дівчина, що поглинала чоловіків у «Братах Карамазових». Не слід забувати, що в Санкт-Петербурзі відкривають

пам'ятники розбещеним парубкам, пиякам, гулякам, джигунам і тим, хто загинув. Пушкін, цей оманливо легко-важний поет, порівняв Петербург з вікном до Європи. «Windows on Europe»? Ще є «Літературна кав'ярня», де поет вихилив останню чарчину, перш ніж його застрелив коханець його дружини. Лена все показала мені; не можу втямити, чому вона водила мене всеньку ніч, наче дівча, що вивело подзюрити свого цуцика. Може, хотіла бути чемна з другом духівника її матусі. Як на лихо, я взяв її добре виховання за почуття, що почало зароджуватися... Я вже й не знав, на що дивитися, на Лену чи на Петербург? Одне було варте другого. Зазвичай вона затьмарювала собою те місто. Життя бере гору над мармуром, тремтлива юність перевершує кам'яні каріатиди. Тут усьому триста років. Навіть піаністці в моєму готелі, що поставила ружу і свічник на чорно-білому роялі.

І тільки Лені не було триста років. Вона скромно ішла собі, тримаючи в руці своє портфолію, і коси, що розкуйовджені були радістю від життя і здоров'ям, спливали водоспадом її плечима. Я можу напам'ять зачитувати першу фразу, яку вона промовила у «Кав'яр-барі»: «Hi, I am visiting you on behalf of father Ierokhiromandrit. My name is Elena but everybody calls me Lena*». Здається, я ще ніколи не переймався так гаряче і шалено. Ото халепа, чому, вгледівши ту тендітну білявочку, я відразу

* Привіт, я до вас від отця Ієрохіромандрита. Мене звати Єлена, але всі кличуть мене Лена (англ.).

захотів завити на місяць, застромити язика в її юний ротик, рожевий, наче вишня навесні, й повалитися додолу, щоб вона переступила через мене, повторюючи: *sprakoinoi nochi*. Друзі, що були у холі, казали мені, що я зашарівся, потиснув її долоньку і цілісіньку хвилину не випускав її. Пам'ятаю і свої слова: «My name is Octave Parango. I work for „Aristo Agency“ and I have been looking for you since I arrived in Russia*». Фредерик Серсо з агенції «Медісон», мабуть, так само вирячив очі, коли побачив на пляжі в Кальві п'ятнадцятирічну Летицію Каста. Я негайно поклявся молочно-білому дівчаті, що воно виграє конкурс, адже змагання тепер не має сенсу. Вона лишила далеко позаду всіх своїх суперниць ще від народження, що я неодмінно відправлю факсом її світлину Елені фон Унверт й Маріо Сертті, й видання «Базар» будуть рвати її на шматки у всьому світі, та все одно не гідні вони її, тільки тепер їй доведеться приховувати свою пишноту і не виставляти себе напоказ, бо віднині її сила в унікальності й самодисципліні, як ото у балерин Маріїнського театру, а ще дайте-но сюди горілки й ікри, бо життя чудове завдяки їй і заради неї, а Бог існує, бо Він її створив. Мені здавалося, ніби Лена сміється, а насправді вона просто демонструвала свої прегарні зубки... Мені варто було б насторожитися, почувши перший її дотеп. Коли я сказав, що в неї очі кольору води у готельному басейні, вона відказала: «Знаю, вода там брудна». Мав би я відразу

* Мене звати Октав Паранго. Я працюю на «Арісто ейдженси», і я шукав тебе, відколи приїхав у Росію (*англ.*).

второпати, що в цій історії роль простака дісталася мені. Лена піднялася в мій номер класу люкс, щоб я відсканував її портфоліо і порозсилав електронною поштою всім букерам планети. Її світлини були кепські (чорно-білі, поробив їх приятель з Академії красних мистецтв ув обмін на її цноту), проте вражали якоюсь порочною невинністю. Вона позувала майже без одягу, і я побачив її душу. Досі я не знав, що́ означає це слово. Ніяких епітетів не вистарчить, щоб змалювати ту картинку, що нагадувала мені ескіз олівцем Дега з музею Орсе («Напівоголена жінка, що лежить горізнач», 1865). Звісно ж, я чув про російську душу. Віра в Бога у вашій країні звучить як плеоназм. Але тієї миті я збагнув, що Бог — це російське дівча з новісінькими груденятами й імперським поглядом, що пустує у Єкатерининському палаці, немов фавн Льва Бакста. Здалося, щось найвище вселилося у її тіло, набуло земної обслони на час одного життя. Коли так довго чекаєш любові, вдячність не має міри. Я витерпів і сон на вузьких тапчанах, і розварену баранину з рудого пластику в кафетеріях, пиятику в гостях у родин з багровими носами, де пили самогон, — усе я витерпів, щоб зазнати чудесної миті. Алілуя! Лена висловила мою думку прислів'ям: «No pain, no gain*». Я вже знав, що мій нетворкінг перетягне журі на її бік. Коли я зняв її, збентежився навіть мій фотоапарат. Я вихлебтав увесь міні-бар, висолопивши язика, немов кокер-спанієль. Я вчинив усі помилки дебютанта! Хтозна, що так засліпило мене — фотоспалахи

* Без труда нема плода (англ.).

чи кохання. І мені ж бо казали: не кохай там, де працюєш! Класична пастка: початкуюча модель усього від тебе доможеться, від неврахованих відсотків до прийняття в Карла Лагерфельда. Ліпше було би повіситися на люстрі з фальшивого кришталю. Нічого не вдієш: мій батько теж полюбляв юних дівчат, то чом би це я став порушувати родинну традицію?

8

Зглянувшись на мої благання, наступного дня Лена погодилася супроводжувати мене в Петергоф. Мені треба було б матися на бачності: як на щире дівча, хутко вона піддалася. Що звелів би Пьотр Великий на моему місці? Негайно катувати. В'язниця або четвертування. Або, як я ото вчинив, попровадив би її вглиб тінистої алеї, поміж березами і соснами, у свій літній палац Монплезір, з якого можна милуватися крізь пелюстки раннього літа криголамом, що прямує у Кронштадт. Лені начхати було на мене, була вона незворушна дівчинка, це видно було відразу: їй хотілося, щоб я по знайомству зробив її фіналісткою, та й годі. Та краєвид Фінської затоки під безкраїм небом, біле сонце, приязні хмарини і її дитяча біганина тим Тріаноном з червоної цегли... Мені здавалося, наче я слухаю музику. Мене вразив образ, любий панотче, я ж бо естет, професія така в мене. Та й грошенят чимало вгатив у ту експедицію. Тепер мені залишалось тільки по вуха закохатися в цю шмаркату геронтофілку з цупкими груденятами і тоненьким станом. Лена пустувала в струменях чарівного

водограю. Він ллявся, і я закохався. Мої легені вдихали чисте солонувате повітря. Тієї миті я згадав рядки Пастернака, які нещодавно прочитав:

*Підстав свої перса під цілунки мої,
мов під цівки дощу!
Струсни мою душу! Всю випий сьогодні!*

Бризки велетенської водяної ружі заливали її з головою, кофтина її намокла і попримпала до пипок, що легко вгадувалися під прозорою тканиною, їхня рожевість поєднувалася з відтінком вуст, а чоло тонуло під косами, що спливали свавільними потоками поміж горбиками перс, земля двигтіла під її ногами, й мені хотілося потонути в тій цілющій грязюці.

Чи можна знайти визначення гармонії? Певне, я таки став повноправним персонажем тієї весняної прибалтійської листівки. Наче потворність мою і слабкість простили мені: я вже не був тут чужинцем. Її врода відчинила мені двері в непорочний світ, простодушність спрощувала мені життя: я смакував цей минуший супокій, наче очікуваний ефект стільноксу. Однісінької миті деколи вистарчає, щоб склалося враження, ніби ти біля мети. Ви ніколи такого не відчували? Коли боїшся поворухнутися, бо щось розіб'єш ще. Господь простягнув мені руки, і я відчув, що готовий. Благодать — це дарунок чи радше теперішність, тому що в такі хвилини ні минулого, ні майбутнього не існує. Стаєш пейзажем.

9

Бр-р... Надворі спека, всередині холодюка. Браво, висота стелі тут справляє ефект кондиціонера без шкідливого впливу на навколишнє середовище. У вашому крижаному соборі в розпалі літа у мене на носі висить крапля. Перехожі надворі вештаються у шортах і голі лежать у траві, загоряючи на березі річки. А у вас тут пара з рота валить, її можна випускати кільцями, навіть якщо не маєш гаванської сигари. Поки в церквах буде так холодно, релігія не вийде з кризи. Хоча я вам сказав, що люблю молитися! Частенько стаю я навколішки і в Москві, і в Парижі. Опускаюся простісінько в калюжі перед церквами, щоправда, не заходжу туди, і прошу прощення в Господа. Люблю спілкуватися з Великою Відсутністю. Звівши очі до неба, я благаю навіть у зір, щоб вони задалегідь відпустили мені мої гріхи, які я тільки ще збираюся скоїти. А потім іду до вас на сповідь. Можна сказати, що я успішно проводжу заходи з профілактики власних злочинів. Іван Грозний робив те саме в соборі Василія Блаженного, правда ж? Стати навколішки — гарний відпочинок від участі у тортурах. Не подумайте, що хизуюся, та грішив я частенько. Я оце

думаю, що легалізація згвалтування набагато спростила б життя сучасного чоловіка. Поки що, на жаль, перш ніж здобути доступ до гожих тіл, доводиться просити дозволу. Та ось я урешті й коло мети моєї розповіді: за кілька місяців у Москві мої цнотливі фотосесії почали вже набридати мені. Бажання обернулося хіттю, хіть — заздрощами (а це один зі смертних гріхів), а заздрість ненавистю. Якби я вам зізнався у цьому раніше, то ви ніколи не відрекомендували б мені Лену, та й мали б рацію. (Подумати лишень, англійською замість «познайомити» кажуть «встромити»). Добре пам'ятаю ту днину, коли мене перемкнуло. Одна Саша смоктала чупа-чупс у моїй робітні й терпляче очікувала мого вироку. Поглянувши на її веснянки і туго заплетену кіску, я збагнув, що можу вимагати від неї всього, що захочу. Тоді й почалося: «Сядь прямо, щоб напнулися груди». «Тепер задери спідницю і вигнися назад». «Ох і попорав би я твою кицю!» «Опусти колготки і трусенята. Розчепір ноги. Відкрийся як слід. Можна я називатиму тебе Сезам?» У мене збереглися записи її світло-рожевої ковганки широким планом і жалібного її мекання, коли я джигав її. Ото вже втіха: ніколи ніщо не збуджувало мене так, як оті її кволі протести. Певна річ, вона нікому не поскаржилася, бо моя «krіcha», олігарх Сергій, завжди мене оберігав од таких халеп. Бачите, непорочний пророче, проблема влади полягає у тім, що раніше чи пізніше кортить нею скористатися. Статева розбещеність пригаманна владній Росії ще від часів Лаврентія Берії. Якщо німфетка хоче домогтися успіху в світі моделінгу, їй ліпше

не сваритися зі мною. Я тут обов'язковий етап на шляху до вогнів рампи. Святий Петро глянсових сторінок. Модний Цербер!

Ви закашлялися? Що ж, не заснули, то й за те дякую. Тепер я мушу вчинити зізнання, що не дає мені спокою, та я знай лінуюся, дялюся і відкладаю це діло. Так ось: до знайомства з Леною я згвалтував за рік дванадцять дівчат. Не кривіться так: це ж одненьку за місяць... Знаєте, в моїй творчій лабораторії дуже швидко заводяться певні звички... Втім, кажучи «згвалтував», я трохи перебільшую, бо зазвичай тільки пальця їм застромлював або змушував, щоб вони терли собі перлину, аж попливуть з утіхи. Не треба казати мені про травмування: я ж не видовбував їм оченят, не відтинав рук, я навіть ладен поі підписувати всі петиції проти обрізування дівочок ув Африці. *Da, da*, я бачу, ви мене якимось насильником вважаєте. І якби в мене був вибір, то я волів би, щоб мене ліпше у сраку взули, ніж повибивали зуби молотком чи облили бензином і спалили живцем в автобусі. Загалом, статевий акт не треба драматизувати: гвалтівник заробляє більше років ув'язнення, ніж злочинець, що покалічив когось, хоч у першому випадку фізичної шкоди менше. Дозвольте розповісти про мою методику. Я просив дівчат викобенюватися переді мною, щоб «зафіксувати на знімках їхню чуттєвість». Розбалакував про «кіногенічність», «професійний *sex-appeal*», «*porn chic attitude*» і «*trashy style*». Сипав іменами всіх моднячих порнографів андерграунду: Террі Ричардсона,

Ренкіна, Ларрі Кларка, Юргена Теллера, Ричарда Керна, Роя Стюарта, Григорія Галіцина і Андреу Блейка. Інтелектуалкам вішав локшину на вуха про те, як шляхетний Луї Скворецькі боронив режисера Жана-Клода Бріссо у справі «hot-кастингу», коли на нього завзялося все французьке правосуддя. Надто обурила мене одна фраза з вироку: «Пан Бріссо клопотався тільки своїм задоволенням, що не узгоджується з мистецьким і кінематографічним творчим актом». Оце дурня! Нащо здався б мистець, що думає про щось інше, крім «свого задоволення»? Я й не подумаю розгорнути роман письменника, котрий клопочеться чимось іншим, крім свого задоволення! Роден дрочив, дивлячись на своїх натурниць! Та й Клімт! Гаразд, менше з цим, я відчуваю, що зараз розгніваюся, а як я гніваюся, то пітнію, нехай йому всячина. Порноімідж був у душі часу, й розігравати карту сексуальності нітрохи не означало проституцію, всі зірки відбули це (чимало моделей починало з еротичних світлин, менш чи більш гардкор). Тим-то секс був уже не проблемою, а предметом для вивчення, навіть способом самовиразу. Дівчата віддавалися, лизькали, стогнали, ссали, ковтали, кінчали і дзюрили, коли я просив про це. Творчість виправдовувала будь-які трюки. Вони щасливі були, що їх розмитнили. Я надавав їм культурну складову, а вони мені — їхню шпарину: радше натуральний обмін, ніж домагання.

Що кажете, превелебний панотче? Ні, жодна не заявила на мене. Так чи так, поліція була б на нашому

боці. Дівчата розуміли, що скарги їхні нікуди не дійдуть, а з нашого боку будуть репресії. Якось одна моя жертва вирішила подати до суду. Після декількох телефонних дзвінків вона передумала. Перш ніж зустрітися з ними, я давав на здогад, що маю всі їхні адреси — і їхню, і їхньої рідні. Наші розбишаки вміють нагнати страху: дзвонять у двері, беруть тебе за комір, відчиняють вікно і питають, які проблеми. Зазвичай вони чують у відповідь: «Проблеми? Жодних проблем. Ніколи й не було їх». У Росії завжди так воно вирішувалося. Нічого не змінилося від часів Петра Великого до епохи Путіна, правда ж? Тяжкі золоті ридвани заступили броньовані мерседеси, та залякування лишилося нервом (берлом) життя російського суспільства. Хтозна, куди поділася та скаржниця, може, скніє у тайзі в убогій *izba* або в монгольській юрті, десь у вашій ватяній глушині, неподалік морозильника, де пропадає Ходорковський, той мільярдер, який хотів був продати «ЮКОС» американцям... Ми з Путіним любляємо вряди-годи давати чортів, нехай ото начуваються.

Мушу сказати, з бізнесом у мене все було гаразд. Я поставив дівочок для номенклатурних оргій, а за те мої впливові друзі гарантували мені безпеку і безкарність. Часом мені буває соромно, що я продався за нафтові рублі, проте не певен, що шкодую. Дуже просто стати мерзеною тварюкою, коли впиваєшся цнотою. Я нагинав цих малих шкод, бо мені було кепсько, а кепсько мені було тому, що я чоловік. Які проблеми? Жодних проблем.

10

Потроху я почав нехтувати своїми прямими обов'язками. «Л'Ідеаль» давав мені менше зиску, ніж Олігооргії. Нехай ті гендлярі канцерогенними кремами ідуть собі лісом, мені більше до вподоби нафтові припливи, од яких поросята на березі ходять чорні мов чорти! Різні масштаби: порівняно з алюмінієм і газом, та косметична промисловість скидається на студента-стажувальника, який допіру розпочав діяльність. Я не проти був домалювати кілька нулів до суми на своєму банківському рахунку як винагороду за те, що став покидьком. «Арісто» дошкуляло мені телефонними дзвінками, та я примудрився бути недоступним: просто не брав слухавку і відразу ж ставав бозна-яким великим цабе. Просто диво, та й годі, як вражає того, хто телефонував, наповнений по самісіньку зав'язку автовідповідач. Московські мільярдери селили мене у відреставрованих палацах, де на диванах лежали кашмірові плахти, а подушки пишалися на оббитих соболями канапах. Коли треба було податися на закупи, ми довго думали, чим летіти, вертольотом чи приватним літаком, аж послали когось замість себе. Дівчата тішилися, що вже не треба відбувати кастинги.

Як по правді, ліпше ковтати сперму, лежачи на шовкових простиралах, ніж годинами стояти під холодним протягом перед об'єктивом. Тільки проспект Монтеня і Куршевель ще пов'язували мене з батьківщиною. Тікаєш від себе чимдуж, і так приємно, аж серце завмирає. Подобалося мені, як мандрюхи жирують, неначе ті льохи. Як уже не користуватися своєю владою, то нащо тоді й жити?

Я прийшов до вас завдяки Лені, як ото колись прийшов до неї завдяки вам. Ох, не турбуйтеся, не згвалтував я її, я ж бо насилу до неї доторкнувся. Ссав її пальчики крізь панчохи на вузьких ступнях, та більшого з нею не утнув. Однісінький раз ми спали з нею, і я затамовував подих, щоб наше дихання йшло в унісон. Її сон ніби зійшов з картини Пікассо «Спляча жінка», в менш кубістичному стилі. Просто не міг я доторкнутися до неї... З такими порцеляновими лялями я почуваюся, немов слон у крамниці порцеляни. Я заходив з нею в нічні клуби і просто-таки шарівся від задоволення, коли охоронець вимагав у неї документи. Тоді Сергій кидав йому трохи грошенят, і драбуга видавав, що їй уже понад чотирнадцять років. Не від мене втекла вона, а від Сергія. Той хвалився, що влаштовує такі вечірки, де дівчата мусять носити налички з ціною, за яку згодні продатися. Що володіє заводом з обробки материнського молока і фабрикою сліз смиренниць. Матусь, що допіру народили, доять на його заводі спеціальними апаратами і доправляють той продукт у «Л'Ідеаль». Ото таке ляпнув він мені під чаркою: виявляється, його таємничий

еліксир молодості — це жіноче молоко! Кажуть, як помасити ним щоки, то помолодшаєш років на десять. Мені не слід було показувати йому Лену, тепер він хоче надути її до самісінького носа, щоб потім доїти! Другий його завод ще оригінальніший: там дівчат вішають донизу головою і шмагають кропивою над мискою, щоб туди спливали їхні сльози дзюрком. Він продає сльози цнотливиць гектолітрами, це купа грошви! Йй-богу, не жартую, він навіть продає в інтернеті ДВД з записами цих тортур. Ті бідолашні рабині щодня дають бозна-стільки тих сліз. Це так гарно, ті страшенні муки, зняті спостережною камерою в чеченському ангарі. В одному епізоді я навіть углядів самого Сергія — він схилився над прекрасною жертвою, яку повісили догори дригом голісіньку, і шепоче їй на вушко:

— Не переймайся, горличко, незабаром ти умреш. Треба тільки попросити мене добре.

Потім видно, як він заганяє їй голки в цицьки і збирає сльози зі щік піпеткою. Такі сльози чистіші (в мисці вони перемішуються зі слиною, потом, блювотинням і вагінальними виділеннями, а як позбирати їх зі щік, то смак їхній набагато ліпший, вишуканіший, так усі знавці кажуть). Унікальність товару пояснюється тим, що такий урожай нелегко зібрати. Тіла тих плакс треба тугенько і міцненько скрутити мотузками, щоб ні краплі не пропало. Флакочик зі сльозами коштує в Мережі 150 000 євро за 10 мілілітрів, тобто в тисячу разів дорожче, ніж ікра! Заживають їх піпетками, *one drop is enough**! Ця тепленька солонка во-

* Однієї краплі достатньо (англ.).

дичка має властивості афродизіяку, дехто кропить собі нею геніталії, наче ото свяченою водою, перед оргією дуже допомагає. Сльози ті використовують для надання гостроти звичайнісіньким стравам (пляцкам, рідко звареним яйцям, смаженій картоплі) або щоб лікувати смуги на спині...

Я збиткувався з Лени, принижував її, та тієї миті, коли вона почала тікати від мене, раптом збагнув, що це мій остатній шанс. Лена — це моя покара, я закохався, наче ото вирок вислухав. Кохання моє завжди починається зі страху. Тим-то мені відразу ж закортіло його позбутися. Не знав я ще тоді, що, припровадивши Лену на вечірку до Сергія-лакрофіла, я влаштував собі перевірку. Хотів з'ясувати, чи дорога вона мені насправді. Та й поплатився: допіру зрадив її, кинув на поталу, остогид їй, як уторопав, що з усіма тельбухами належу тому дівчаті, та запізно було, воно страшенно образилося на мене. Ох, дозвольте таки скінчити, панотче Ієрохіромандрите! Я не відразу здогадався, що в нестямі від неї, чи радше намагався позбутися цього почуття. Гадав, ніби вона як усі і я завиграшки знайду їй заміну, забуду її вмить або захочу, щоб вона сама втекла від мене. Мені здавалося, що видовисько її сексу з садистами мене збуджуватиме, як ото Рене, героя «Історії О» (ви, либонь, читали цей римейк Євангелії, де замість Ісуса виступає одна мазохістка). Та мені стало боляче, дуже боляче, страшенно боляче. Ревнощі — це не афродизіяк, учасники обміну статевими партнерами не закохані, а то їхні оргії закінчувалися б ріками крові. Сповідуюся вам у своїх муках,

щоб повернути Лену. Як ви розумієте, я частенько балакав з нею про вас, і знаю, що вона ховається десь тут після тієї ночі на дачі. Якщо не хочете вчинити цього задля мене, то зробіть це заради неї, заради її родини, її майбутнього! У фаховому сенсі її незабаром уже можна буде списати. Мій автовідповідач по зав'язку напханий пропозиціями! Невже вона пожертвує кар'єрою, щоб захистити свою дівочу честь? «Л'Ідеаль» хоче залучити її до дванадцяти рекламних кампаній в Парижі, агенція «Арісто» готує три контракти на зйомки в серпні, всенький модний світ не тямиться від її аури, манери триматися, її прерафаелітської зовнішності, а вона, лярва, ховається десь у Москві, й я геть згубив її слід. Лену будь-що треба видерти з Сергієвих лабетів! Як не для мене, то щоб порятувати її. Знаю задалегідь усе, що з нею станеться, якщо ми не прийдемо їй на поміч. У найліпшому разі вона зробиться кокаїністкою, опівнічницею, що балакає тільки про шопінг, старлеткою, котра гортає глянсові журнали, щоб поглянути, чи нема там де її світлини, дружиною багатого імпотента, непотрібною і обманутою хвойдою з рябим обличчям, котра потерпає від маніакально-депресивного психозу, продажною, старою і вульгарною шматою. Вона носитиме футболку з написом «DON'T TELL MY BOOKER*» або «FUCK ME! I'M FAMOUS**». Від постійного вживання «Джека Денієлса» її обличчя незабаром стане брезкле. Її торба буде на-

* Тільки не кажи моєму букеру (англ.).

** Гра слів, яку приблизно можна перекласти як «Я бля... знаменита» (англ.).

пхана згорнутими в рурку банкнотами. З рота тхнутиме, як з попільниці. А в гіршому випадку Ідіот замкне її на фабриці сліз. Молоко вагітних молодниць цінується не так дорого, як сльози юних дівочок. Та й виробництво набагато простіше! Вагітних можна доїти кілька місяців. А тут варто наловити дівчат у Чечні — один дзвінок Кадирову, і Сергій може без проблем поратися в кожному селі, — потім зв'язати їх в ангарі й лупцювати цілий день, збираючи сльози. Й оцей революційний складник увійде до нового крему фірми «Л'Ідеаль». Перспектива — нечуваний зиск! Сотні тисяч клієнтів у всьому світі платять грубі гроші, аби лише здобути флакони з дівочими сльозами. Та й не лише «Л'Ідеаль» вкладає гроші в цю продукцію. Сльози юних дівчат використовують для приготування коктейлів, виробництва парфумів, соління вишуканих страв або як ліки — афродизіак. Мільярдери кроплять ними свої прутні, наче ото свяченою водою. Ідіот збирається випустити разом з Ричардом Бренсоном «Вірджін тірс» («Сльози цнотливиць») у вигляді слоїчка з дозатором, як ото ривотрил. Яюсь він розповів мені все після спід-болу. Либонь, і не пам'ятає, що відкрив усі свої таємниці, бо геть чамренний був... -

Невже ви хочете, щоб Лена скінчила оце так, звисаючи вниз головою і ридаючи в апарат, що сотає її сльози? **ПОРЯТУЙМО ЇЇ РАЗОМ, ПАНОТЧЕ!** Я майже певен, що вона прийде до вас, а може, і прийшла вже. Запевняю вас, я мало не став хорошою людиною. У вашого Бога

я не вірую, та, присягаюся, я вірив у Лену! Пам'ятаєте, як останнього разу ви сказали мені, що кохання треба цінувати? Я відказав: у кохання треба гратися. Ви сказали на те, що кохання — це тремтлива таїна, диво, що це воля Бога. Я знав: у тім і буде проблема, що колись я перейду від полювання на найкращу модель до пошуків Верховної Істоти. Бога, який розумів би мою тривогу. Бога нестям, епікурейців, депресивних гуляк і нищих боягузів. Нового Бога, що не зводиться ні до грошви, ні до сексу, Бога, якого треба знайти і створити,— такого Бога я вже давно чекаю. Я знав, що відповідь десь тут, у найбільшій країні світу. Ставши запеклим насильником, я гадав, ніби шукаю велику зорю краси, а виявилось, що мені потрібен Месія. Платон писав у «Федрі», що Бог кохання схвалює прагнення до краси. Й ось що прийшов я сказати вам, панотче: Лена Дойчева, може, і не Пречиста Діва, проте вона — Христос! Ісус — це чеченська жінка. Чого це «забирайся відціля»? Я ж прийшов до вас покаятися, а ви оце так заохочуєте мене? Гаразд, якщо ви наполягаєте, то подаруймо Лені бодай Непорочне Зачаття, адже невинна інфанта не має в собі первородного гріха! Добре, добре, знаю я, що вам, православним, немов сіль ув оці цей католицький винахід 1854 року, *da* іду я вже! Ой, відпустіть мою руку, боляче ж! Я сам знаю, де тут вихід, *mushchina*. Я ще повернуся у вашу парафію, як ото каже Термінатор. *I'll be back!* Алілуя, ваша ясновельможносте! Мені треба тільки перейти Волхонку і сягнути Пушкінського музею, де ренуарівські

дівчата будуть прихильніші до мене. Й оддайте мою бляшанку з фуа-гра!

І начхати, що я бурмочу найважливішу фразу цієї сповіді.

Начхати, що ви ніколи не почуєте її:

Я кохав, і мене кохали, та це ніколи не збігалося у часі.

Витяги з блогу Лєни Дойчевої

(долучені до справи про храм Христа Спасителя)

Неділя. Однісіньке бажання: чкурнути з цієї країни. Моє життя нудне, ніби вічна неділя. Не вкорочую собі віку лиш тому, що часом уже почуваюся небіжчицею. Надто вже часто я бачила, як матінку мою лупцюють п'яні бовдури — і хіба ж уцілієш після такого? Коли вони йшли собі, мама лякала мене щоках, щоб я перестала верещати. Потім ми плакали, пригорнувшись одна до одної, я казала «порятуй», а вона «прости» і гладила мені по голові, аж я засинала, потонувши в її винуватих сльозах. Надворі завжди падав сніг. Майже не перебільшую, ось приїздить, то й побачите.

Понеділок. У нас удома було одне заборонене слово: тато. Я народилася відразу після розпаду СРСР. Дивно, але не застала нічого з того, про що розповідала мені мама: комунальної квартири, де ще мешкали дві родини, чергу до ванни, спільні шафи у кухні тощо... Мені здається, колективне життя — це клас, щось на кшталт спільного найму помешкання, як ото в серіалі «Друзі»,

та, судячи з усього, веселого в цьому було небагато, суцільний примус. Сусідів не обирали, та й треба було думати, що́ кажеш. Тим-то матінка й подалася працювати офіціанткою до Франції. Через історію з татком вона свого часу вскочила в халепу, хоч і не була причетна. А як повернулася, її ще дужче ненавиділи. Ніхто не міг уторопати, чому вона приїхала народжувати в Ленінград після падіння Берлінського муру. Її батька (мого дідуся) розстріляли у 1937 році за те, що він поставив додолу портрет Сталіна під час свята. Матінка завжди казала, що Сталін повбивав найрозумніших людей у Росії, тож лишилися тільки телепні, пияки і розбійники. Проте вона так і не змогла жити деінде (а я тільки і мрію про це). «Країна відроджується з попелу». В моєму дитинстві мама частенько повторювала цю фразу. Вона згаяла декілька років, щоб викупити в сусідів по комуналці їхні кімнати, аж ми лишилися самі в цім помешканні. Хтозна, як було тут до мого народження, та відтоді нічого не відродилося. Не знаю, як тут з попелом, та куряви була сила-силенна, ще й брудний сніг і вістряган.

Вівторок. Тата свого я не знала. Матінка мені казала, що то був добрий, гарний чоловік, дуже чуттєвий і розумний, та в нього було своє життя в Парижі, тож вона вирішила любити мене без сторонньої допомоги. Авжеж, я байстрючка, як ото там кажуть. Дитина матері-одиначки. Мені кортіло розпитатися про все в неї, та вона завжди плаче, перш ніж відповісти. Сьогодні в одному журналі я прочитала слова актора Пітера Устинова: «Батьки — це

кістки, об які діти гострять свої зуби». Шкода, тато мені не трапився.

Середа. Ранок був сонячний, і я всміхнулася. Геть я знесилена. Гаразд, клямка: не буду більше чіпати себе. А то набуду недобрих звичок. Не хочу сама здобувати утіху. Нехай хтось допоможе мені сягнути її, хутчій би Віталій приїхав.

Четвер. Убрала футболку «Be tough*», вона не сягає мені до пупа, а мама проти пірсингу. Минулого року я витатувувала щось на кшталт орла чи дракона на ключиці, а вона змусила все постирати! Бідолашна пташина просиділа в мене на плечі лише два дні... Ох і халепа, знімати наколку лазером ще болючіше, ніж малювати. Я росла сама й сама себе вигляділа, наче ото дика дитина. Мама ніколи не було вдома, цілісінький день вона гарувала у ресторані, йшла рано, поверталася пізно. Часом мої вітчими-заброди снідали разом зі мною, а вечеряла я з мамою і її самотністю. Цікаво, чого тут більше: любові чи егоїзму в рішенні народити дитину, що вочевидь ростиме як бур'ян, покинута напризволяще? Мабуть, і того, і того однаково. Матінка пожертвувала собою і принесла у жертву мене. Хтозна, чи зможу я учинити таке. Дати життя комусь значить знівечити своє. Таня згодна зі мною (це моя найліпша подруга у школі). Край, годі вже цього рабства. Нам потрібен успіх, і ми зробимо все, щоб не проґавити своєї нагоди. Дітей робити не будемо, це єдиний спосіб лишитися *teen forever***. Я й так гляджу дітей разів зо три-чотири на тиж-

* Тримайся (*англ.*).

** Вічним підлітком (*англ.*).

день і гадаю, народжувати дитину, щоб потім зіпхнути її няньці, велике свинство. Мені здається, те малятко любить мене дужче, ніж свою матінку. Авжеж, воно ж бачить мене частіше, ніж її. Я його купаю, колисаю, співаю йому пісеньки Авріл Лавінь... Коли я гляджу його, то мені аж недобре, адже на нього теж усім начхати, щось воно мені нагадує... Я гризу нігті, тому що мені подобається засовувати пальці до рота, як у дитинстві.

П'ятниця. В маминому нічному столику випорпала вібратор у вигляді помади. Здається, я нервово виснажилася. Цілісінький день розважалася ним, зморилася страшенно, це якийсь кишеньковий наркотик, даром і скільки хочеш. Мені спадала на думку різна гидота, яку можна утнути ним, не буду розповідати, бо соромно. Я відкрила для себе оргазм ув одинадцять років, потерши стегно об стегно, але оце... ото вже клятий пристрій... Увійшла до кухні червона і вкрита потом, буду готувати вечерю, наче зразкова слухняна дівчинка. Перед їдою про всяк випадок прочитала молитву.

Знову п'ятниця. Я підрахувала, що чверть свого життя згаяла перед телевізором. Хтозна, чого я більше хочу: чи розтрощити його, чи опинитися всередині. Сьогодні матінці зателефонував з Москви панотець Ієрохіромандрит, давній її приятель. Він знає чолові'ягу, який провадить кастинги для «Арісто стайл контест». Щось на зразок дефіле, де юні дурепи крутять дупцями перед старими розпусниками, як ото в телевізорі. Не хотіла я йти, але нехай уже. Або це, або уроки фізики й депресія в нашому місті-привиді...

спробую. Я все розповім вам на сторінці. Спробую викласти свої світлини, якщо поталанить їх відсканувати. Або погляньте на фото Саші Гачулінкової, які поробила Еліна Кечічева, вони теж нічогенькі (*toooo gorgoiiiiiiiius*!*).

Субота. Хотіла б я померти замолоду, та трохи згодом. Кортить стати іконою. Мама сміється з мене. Хоч це через неї у мене потяг до того, щоб мною захоплювалися. Вона полюбляє падати ниць перед образами. Та хіба намагання стати одним з них — це гріх? Та й сама ж вона знайшла для мене цей конкурс, сама водила мене щомісяця до стоматолога. Я носила оті клямри на зубах, ті залізяки всенькі ясна мені подерли, а від слизьких рожевих платівок мене аж нудило, і все задля того, щоб у мене була найліпша усмішка у нашому мікрорайоні. Подякувала б, що я намагаюся відшкодувати те, що вона вклала у мої зуби. Ліпше виступати на модельних показах, ніж на військових парадах. Одне слово, хтозна, чого я хочу, та я здобуду це!

Неділя. Кастинг відбудеться наступного вівторка, в готелі «Європейський». Ми з Танею цілісінький день міряли вдягачку. Намалювалися, немов готичні лоліти, комедія, та й годі. Вона якась навіжена: поцупила білизну в своєї старшої сестри. Ми погралися в німфеток-лесбійок, потім поробили гарнюні світлини, перебравшись покоївками, майже голенькі, отак. Таня певна, що я переможу на тому конкурсі. Ох, ми такі дві *manga maids***, повірте вже на слові, любі мої читальники, бо світлини ніяк не завантажуються,

* Надто шикарні (*англ.*).

** Дівчатка-манга (*англ.*).

втім, у моєму блозі не лишилося б ніякої таємниці. Ліпше уявіть, як ми цілуємося у мене на ліжку поміж постельними сукнями і рожевими стьожками... і ці зашнуровані черевички... і наші личка, що шаріються поміж плюшевими ведмедиками...

Понеділок. Блог — теж форма ексгібіціонізму, проте не така небезпечна, як ото ходити голяка подіумом перед ласими французами.

Вівторок. Зустріч у «Європейському» минула дуже добре. Організатора звати Октав, він ладен подати мою кандидатуру за умови, що я казатиму, ніби я чеченка, а ще запросив мене зніматися до себе в номер. Він такий джентльмен, бо сказав, що ноги мої немов дві стріли, що пронизали його серце. А ще що я так засліпила його вродю, аж він збирається придбати собі окуляри проти згубної краси (*Ultra Violent Beauty*). А я прочитала йому вірш Бодлера французькою: «О смертні, наче мрія з каменю, прегарна я». Він просто приголомшений був од того, що я можу сказати йому кілька слів його мовою. Я пояснила, що моя матінка жила у Франції. Таню він не взяв, то вона лютує тепер. Потім гуляли ми з нею в «Онегіні», бридкий шинок. Врешті посварилися, закуривши самокрутку з травою надворі. Щоб заспокоїти її, я сказала, що в мене була рекомендація від священника у Москві.

Середа. Щоразу, коли Таня зводить річ про Віталія, я шаріюся і, щоб приховати це, починаю зав'язувати шнурки на кедах. Це в мене вже рефлекс, як ото у собаки Павлова. Допіру хтось промовить його ім'я, відразу ж я стаю

навколішки і тицяюся у свої конверси, щоб ніхто не бачив мого червоного обличчя. І це при тім, що я дозволила французові поцілувати мене у Літньому саду. Ми цілий день гуляли, потім покотили на таксі у Петергоф, здуріти можна, який той Октав сором'язливий, ще дужче, ніж ті дурники з мого класу. Я припровадила його у ресторан «Російська риболовля», він стоїть простісінько на березі моря, і клієнти можуть самі зловити рибину і відразу ж жерти її. Він заплакав, коли ми гуляли в Долішньому парку Петра Великого. Треба сказати, я трохи запалила його, бо скупалася у фонтані-ялинці: коли до нього підходиш, то на тебе лється вода, такий сюрприз у нього.

Ото жартун був той цар! Загнав у могилу сто тисяч людей, щоб улаштувати отакі дотепи. Спершу Октав веселився, а потім раптом похмуро втупився в мене, і я второпала, що все це серйозно. Не буду хвалитися, та я їх бачу наскрізь: щоразу як хлопець замовкає і, не кліпаючи, сумно дивиться на мене, я розумію, що починаються проблеми. В чорному піджаці, худорлявий, приголомшений, з розпатланою чуприною і кружалами довкола очей, він скидався на Раскольнікова, на самісінькому початку роману, коли пияк йому каже у забігайлівці: «Адже треба, щоб кожна людина мала нагоду бодай кудись піти». Не второпаю, чому Октав улип у мене. Наче не бачить, що я вередлива, пересічна, захланна, нецікава і вульгарна дурепа. Коли він каже, що я «shikarna», що у мене опуклі груденята, коли називає мене еліксиром молодості, я не втямлю, серйозно він оце каже чи тільки вдає. Та, може, воно й не важливо,

якщо нам так добре удвох. Як і всі депресивні, він повсякчас зітхає, наче зморений бігун. Дивно, чому ці старигані романтичніші від нас. Стільки часу гають вони дарма! Або воно у них замість дурману: вони впиваються почуттями. Тим-то, либонь, я завжди водилася з набагато старшими од мене хлопцями, курила траву з тринадцяти років, а минулого року скуштувала екстезі й джигнулася. Хочу бути старою, щоб стати вільною. Як по правді, в мене дитинства не було, мама нюхала кокаїн простісінько у мене на очах, коли мені було лише вісім років, а вранці за сніданком різні телепні вешталися кухнею в трусах і брали мою вівсянку, тож я стала агресивна, брехлива, злодійкувата, мене повиганяли з усіх шкіл, і тепер я — дитина в жіночому тілі, з дитячим личком і глибоко захованим серцем, яке я оберігаю, бо воно у мене плаксиве. Відчуваю, що це не добре скінчиться, та не зараз, ось зачекайте ще трохи, пане кате.

Четвер. Оленька цілий день кепкує з мене, мовляв, зіркою вже стала, гело, бебі Водянова тощо. Таня супиться, тому що я погодилася брати участь у конкурсі, а Октав її забракував. Я вже втомилася їй пояснювати, що мене він обрав лише тому, що я погодилася вдавати юну чеченку: світ збиткується з нас, то пора відплатити йому тим самим.

П'ятниця. Завтра я виставлю себе на посміховисько перед усеньким Петербургом. Чому завжди мені здається, ніби всі тішаються, тільки не я? Цікаво, інші дівчата гадають те саме, чи зі мною щось негаразд? Та начхати: я щаслива,

слухаючи цілісінький день Мішель Бранч, лежачи на моріжку в сквері перед Александровським садом, і думаю про свого француза... Він сказав, що наша вікова різниця — це просто різниця у часі. Бачу, як замовкають усі чоловіки, коли я заходжу до «Тіффані-кафе» на Невському проспекті. Вони намагаються поводитися чемно, та очі у них наповнені тривогою. Завтра, завтра... Не хочу, щоб він подумав, наче я почуваю щось до нього. Життя моє може змінитися, та я нічого не маю проти, якщо воно залишиться колишнім. Матінка моя нікуди не подінеться, як і музика в моєму МП-3. Вчора вона танцювала під Джеррі Лі Льюїса до п'ятої ранку. І площа Мистецтв буде на місці, й містки через канали, де я сиджу собі, поки не смеркне... І Спас-на-Крові Александра Другого, що загинув од бомби терориста 1 березня 1881 року. Він скидається на пуделко ванільно-полунично-фісташкового морозива, що тане простісінько на шортах у туристів.

Субота. Перепрошую, нічого не встигла написати, стільки усього сталося вчора. Спробую розповісти все від початку, нічого не пропускаючи, хоч це і непросто... Значить, так. По-перше, я здобула перемогу в конкурсі «Арісто стайл ов зе момент»! Нічого нового я вам не сповістила, ви вже прочитали про це в газетах. Тепер я подамся до Парижа фотографуватися в рекламі «Л'Ідеалю»! Жахлива була церемонія, я нічогісінько не бачила через ті спалахи, боялася, що в мене буде істерика і я впаду простісінько на жури! Матінка плакала, я плакала, Октав щось волав у мікрофон, усі аплодували Міс Чечні з Петербурга, здуріти

можна було. Тоді я почала пиячити, мені було якось ніяково стояти на кахляній долівці в гримерній, я лишилася сама, глянула в люстро і жажнулася: що я тут роблю, питається, і чому я перемогла,— гидко стало.

Оклав засмутився, коли я простісінько зі сцени присвятила свою перемогу Віталієві, моєму коханому сноубордистові, що подався на півроку кататися на своїй дошці до Антарктики. Оклав на вигляд молодший од свого віку. Він удає, ніби йому байдуже, та в нього таке сумне обличчя, що його слід було обійняти і заспокоїти. Мені так і кортіло сказати йому: «Знаєш, я можу тебе порятувати і завести далеко відціля, та спати з тобою я не буду». Халепа, та мені здається, що він і справді закохався. Якось уночі на тім тижні (забула про це сказати) ми спали разом. Я сказала мамі, що переночую в Тані, а сама лишилася з ним у готелі дивитися «Відчайдушних домогосподинь». Та Оклав зажив снодійне, і нічого в нас не було, втім, я й сама не знала, хочу я чи ні... Взагалі я зберігаю вірність Віталієві, проте якби Оклав почав мене домагатися, то, може, я і дала б йому. Оклав сказав, що надто кохає мене, щоб наполягати, та й узагалі у нас вистарчає часу і ми зможемо взятися до цього діла згодом, тож він не поспішає. Дурня якась. Та повернімося до Міс «Арісто». Після святкового коктейлю він напоїв мене «Російським стандартом»... Йому хотілося, щоб ми зіграли весілля в готельному номері. Натоді я вже добряче нализалася і поцупила в гардеробі агенції білу сукню від Ізабелі Маран, а він убрав іншу чорну сорочку і нові джинси (тобто все таке саме, тільки чисте).

Потім подарував мені миготливу обручку, а я йому — свій браслет з листочком коноплі. Тоді мені здавалося, що гра у весілля — це навмисна комедія, та тепер, за кілька днів по тому, я розумію, що то було чортзна-що.

— Єлено Ольгівно Дойчева, школярко, чи згодна ти взяти за чоловіка Октава Марі Франсуа Паранго, безробітного рекламника і вербувальника, якого ти оце бачиш зараз?

— Подумати треба...

— О ні!

— Тоді *da*.

— Октаве Марі Франсуа Паранго, письменнику, латентний гейку, фахівцю з контрабанди юних тіл, чи згоден ти взяти за дружину Єлену Ольгівну Дойчеву, ліцеїстку, хронічну прогульницю, яку бачиш зараз перед собою, бути вірним їй і зігрівати її, поки смерть не розлучить вас?

— Цікава думка... Можеш повторити?

— Іди ти!

— Так!

Ото так присягнувшись одне одному перед люстром у ванній, ми пообсипалися рисом, геть усе засипали ним до самісіньким дверей. Октав запросив мене на повільний танок, і я поставила «Еврітайм» Брітні Спірз на його ай-поді. Відколи я пояснила йому, що «Леночка» означає «маленька Лена», він повсякчас повторює мов телепень: «Леночка, Леночка». Чудернацький чоловіча. Ще не бачила я таких. Наче дитина, їй-богу, повсякчас якісь дурниці коїть, мені здається, наче я старша від нього! Я повсякчас

регочу мов дурнувата. Коли він сказав «я тебе кохаю», я відказала «я теж тебе дуже кохаю», задля сміху, та він, здається, не жартував. Від цього стає трохи не по собі, та мені подобається, коли мене так сильно кохають, це підбадьорює, додає снаги. Мама часто застерігала мене від чоловіків, що гарно освідчуються, бо вони, мовляв, найбільш небезпечні, від них лиха більше, ніж від тих, що хочуть тебе просто попорати. Вони туркотять тобі у вуха до самісінького ранку, порівнюють тебе з Венерою Кранаха і Джесикою Альбою, вгадують твій астрологічний знак, не марнуй на них часу, як ото співається в пісні Джарвіса Кокера. Мені подобається слухати його голос, коли йдемо поруч, він щось пояснює мені, й життя з ним видається мені простішим і веселішим. Я дивлюся на його почовгану шкірянку, й мені здається, ніби на цьому світі можливе все. Коли він цілує мене, я часом розплющую очі, щоб поглянути, чи заплющує очі він. А що він робить те саме, то виходить, що ми цілуємося з витріщеними очима, немов заплішені дурники. Тоді ми хутко замружуємося і відразу ж розплющуємо очі одночасно. І регочемо. Нічия. Я не проти, щоб він був моїм приятелем, досвідченим старшим товаришем, щоб допоміг мені пізнати світ. Я казала Октавові, як тяжко було мені рости без батька, бачити презервативи на долівці в маминій спальні, не тямлячи, що то за гумові торбинки зі згущеним молоком. Він розповів мені одну історію, що довела мене до сліз. Про дитину, в якої на очах помирає від інфаркту батько. Хлоп'яті років чотири, воно не може второпати, що сталося, воно намагається підняти повіки

свого творця, сіпає його за руку, лоскоче його. За часину воно усвідомлює, що татко вже не ворушиться. І тоді малий обіймає його, світ стає догори ногами. Він починає плакати, гукає на поміч, не знає, що вчинити. Цілує непорушне обличчя... І тоді його тато розплющує одне око і посміхається. Виявляється, він пожартував, удав мертвого, не збирався він покинути дитину напризволяще! Втерши сльози, Октав пояснив, що розповів мені допіру Ісусове життя, і я вперше щось уторопала в цім. Ісус не син Божий, а наш батько. Його нема, він на небі й живий, а не мертвий. Октав одвіз мене на вечірку до одного олігарха, я була п'яна мов чіп, та пам'ятаю, що Сергій давав чайові у десять тисяч доларів, я ніколи стільки грошви не бачила вкупі. В авті він варнякав отаке:

— Адам з Євою жили в раю і бозна-що коїли зі своїм тілом, та їм було добре, і вони ходили голяка, немов роботи. Бог заборонив їм їсти з дерева райського саду, та перше подружжя було таке ж дурнувате, як і всі інші потім, ці телепні захотіли, уяви, свободи волі, й ось ми з вами по вуха в гівні, сидимо в нім з-перед віку, та їхня клята свобода знищила нас, і тепер мені кортить скуштувати від тебе того яблука!

Обстава в Сергія всенька складається зі свічників, плазмових екранів, легеньких штор і білих ліжок, ніколи не бувала я в такому гарному помешканні й не зустрічала стільки цікавих людей, а Октав раптом зник. Я взагалі не второпала, що сталося. Більше я не бачила його. І не хочу бачити. Здається, мені у склянку підсипали снодійного, не

знаю хто, таки ж він, либонь. А на нічному столику стояв мій приз! (Ні, дещо я, звісно, пам'ятаю, та про це соромно розповідати. Я кінчала і кінчала, та й ще й кувікала з утіхи, немов поросся).

Понеділок. Мені чотирнадцять років і три місяці. Октав казав, що це вік шекспірівської Джульетти. Принаймні Джеррі Лі Льюїс, якого так обоожнює моя матінка, одружився зі своєю двоюрідною сестрою Мірою, коли їй було тринадцять років. У тринадцять років я запихала у ліфчик вату, щоб мене пускали в нічні клуби. Після уроків я курила траву, куштувала екстезі, та не кокаїн (бачила, як ламає мою матінку). Зустрічалася з набагато старшими від себе хлопцями, школу ненавиділа, мене постійно виключали, я почала на всіх кидатися з ніяковості, брехала повсякчас і крала у крамницях, справжнісінька клептоманка-міфоманка була! Цноти позбулася я в тринадцять років, напідпитку, пиячила повсякчас, як і всі у моєму класі, в своїх випадкових хлопцях шукала батька, це все до крихти розповідаю вам, щоб пояснити, чому з тієї оргії в Сергія нітрохи не здивувалася. Думала часто: оце йду в «Онегіна», а в мене ще й місячки не настали! Я брехала, що мені сімнадцять років, фарбувалася, вдавала здорову дівку, взувала черевички з високими закаблуками і вбирала короткі спідниці. Часом розлучалася з хлопцями, щоб не джигатися з ними. В тринадцять років усі мої однокласниці вже спали з хлопцями, та в мене не було подруг, всі вони заздрили мені, тому що я вродлива, а я гуляла сама. Та й узагалі я часто міняла школи, то в мене не було коли

заприятелювати з кимсь. Торік я змусила себе джигнутися з одним хлопчиною, втіхи ніякої не здобула, та бодай відбула те діло. Добре було би перебраться до Ташкента. Там усі живуть як королі, в будинках з прислугою, на сто доларів щомісяця. Їжа в них чудова, люди чемні, погода завжди гарна, я написала Віталієві, що могла б стати його узбецькою князівною, зуміла ж я видати себе за чеченську топ-модель. Звідси треба тікати. Контракт з «Л'Ідеалем» підписаний, квиток на літак у мене в кишені. Сергій по-вськчас телефонує мені мобільником. Розпочинається мое *new life**... Я ще напишу сюди, як зможу, а як ні, то прощайте і простіть, що покидаю вас, мої численні прихильники і прихильниці. *Nichevo, nichevo*... (Нічого страшного, дрібниці...)

* Нове життя (*англ.*).

Витяги з протоколу допиту громадянки Єлени Дойчевої, який здійснювали співробітники УРПО в приміщенні ФСБ після теракту

Він згубився, я шукала себе, то ми і знайшли одне одного. Ні, не лупцюйте мене, я буду слухняна... ліпше в рота і відпустіть мене, прошу вас, я не винна у цій трагедії. Ні, я не чеченка, просто я збрехала, бо так треба було компанії «Л'Ідеаль», та якби й була я чеченка, то з цього ще не випливає АВТОМАТИЧНО, що я шагідка! Можна зателефонувати, я знаю багатьох значних людей, мені прикрощі не потрібні, та й вам теж, ліпше відпустіть мене! (...) Я тут взагалі ні до чого, просто цей француз вийшов на мене через одного священика, мама запізналася з ним у Парижі, коли працювала там офіціанткою. Він запропонував мені зробити кар'єру в міжнародному моделінгу. Ми декілька разів бачилися в Санкт-Петербурзі. Авжеж, була в нас приязнь, але платонічна. Він був дуже привабливий чоловік, певне, дуже закохався в мене, а я ще малá, то мене закрутило

в романтичному маренні, все було як у кіно, слово честі, не знаю, у мене тепер через вас болить спина, будь ласка, скажіть тому похитливому дядькові, щоб він так не дивився на мене. Можна, я вберу блузку? Мені необов'язково сидіти з голими цицьками, щоб відповідати на ваші запитання. (...) Октав порятував мене, ви не повірите цьому, та це щира правда. Як ото казала та бабця з «Титаніка»: «Він рятував мене в усі способи, в які тільки можна рятувати людину». Крім одного. Авжеж, я трохи закохалася з цього француза, та не більше. Ми трохи пообнімалися у нього в номері, та нічого особливого не було, він сказав, що я бентежу його, що я ще дитина і він дочекається легального віку. Мені й на думку не спадало, що він такий навіженець. Октав був спокійний і уважний, аж перестав чомусь зі мною спілкуватися і після вечірки в Сергія Орлова, голови ради директорів компанії «Ойлнафта», більше не з'являвся. Хоч сам змусив мене поїхати туди. Я навіть не припускала, що він такий ревнивець. Коли він познайомив мене з Сергієм, той запитав: «Ви разом?» — а Октав йому: «Ні, ми щасливі». Потім я дізналася, що він декілька разів телефонував мені додому, та я поміняла мобільник і поїхала з Сергієм до Куршевеля. Певне, Октав сподівався повернути мене, коли здійснював цей теракт... Як отой навіженець, що стріляв у американського президента, щоб привернути увагу Джоді Фостер. Мама розповіла мені про цей жах... (Схлипування). Хтозна, чому він так здурів... Це жах, жах... А на вигляд такий

розумний чоловік, та й руки гарні в нього були, не розумію, цілувався він мов дівчина... Хоч через ту його бороду мені здавалося, ніби я цілую їжака! Та що могла я вдіяти? Хіба ж могла я здогадатися, що він удасться до такого? Тепер моїй кар'єрі гаплик, я пролетіла, що тепер буде зі мною? Я взагалі ніякого стосунку до цього діла не маю. Мені завжди не щастить. Матінка моя плаче по-всякчас, дозвольте мені з нею побалакати, зрештою, вона сама сказала, що мені треба піти на цю зустріч, може, ви її поспитайте ліпше... Оля дивно поводитьсь після цієї трагедії. Замикається в кімнаті, цілісінький день молиться, наче вона в чомусь винна. Ніяк мені не щастить утішити її, мою любу Оленьку... Вона ненавидить Октава, страшенно гнівається на нього, втім, я теж, а здавалося, він такий хороший, чому на нашій родині окошилося таке страшенне лихо? (Пауза). Добре, що в мене є Сергій, ви можете йому зателефонувати, він не погладить вас по голові за ці допити, взагалі, вам слід було б не ставитися так до мене, у вас проблеми? Назвіть-но, будь ласка, номер вашого посвідчення. Ні, не розумію, як це Сергій пов'язаний з цією трагедією, зараз не дев'яносто дев'ятий, війна зараз не потребує виправдань, ОЙ-ОЙ, годі вже. Я пожартувала, сама не знаю, що кажу, я так зморилася. (...) Будь ласка, розв'яжіть мене на милість, дайте мені склянку води, тільки без полонію-210, якщо можна, я вже два дні не пила і не їла, віддайте мені одяг, дякую, ні, не треба, не бийте мене більше шлангом, я... буду співпрацювати з вами, благаю, однісіньку склянку

води, в мене болять зап'ястя й живіт, і кольки вже починаються, не хочу, щоб той дядько вернувся, благаю, так боляче було, як він хапав мене за пипки електричними контактами...

(Переклад французькою Ігоря Сокологорського, Посольство Франції в Москві).

Витяги зі свідчень, які дав під присягою **СЕРГІЙ ОРЛОВ, **ГЕНЕРАЛЬНИЙ ДИРЕКТОР** **КОМПАНІЇ «ОЙЛНАФТА»****

З Октавом Паранго мене познайомив один корсиканський приятель, що продав мені яхту й дім у Порто-Веккіо, я, щоправда, ще не бував там. Октав шукав нові обличчя для французько-американської модельної агенції, і я запропонував йому допомогу, бо й сам є акціонером декількох рекламних компаній у Москві й Санкт-Петербурзі. Я скінчив математичний факультет і сам не думав, що викладатиму економіку, а потім стану банкіром і підприємцем. Спершу я був двірником, а потім заробив грошень на початку 90-х на ваучерах, тож нікому нічого не винен. Наша група «Ойлнафта» об'єднує підприємства нафтохімічної та металургійної промисловості, а також володіє кількома заводами з виготовлення косметичних компонентів і постачає їх, зокрема, у такі фірми як «Вірджін тірс» і «Л'Ідеаль монд». Власне, у рамках співпраці з останньою я й зустрічався з Паранго декілька разів

поточного року (він вербував дівчат для нового обличчя марки-лідера). Він жодного разу не казав у моїй присутності чи в присутності моїх близьких про свої злочинні плани. Хочу зазначити, я нічого ніколи не знав про його судимість, як про те, що він відбував покарання у французькій в'язниці за участь у злочині, скоєному на території США (вбивство пані Ворд; див. додаток до «99 франків»). Щоразу як він критикував Росію, я брав його за мартопляса, актора, салонного соціаліста (з рік тому він опублікував у Франції памфлет проти реклами і, наскільки мені відомо, був головним піарником у кандидата від компартії на президентських виборах у 2002 році). Зброя, вкрадена в моєму петербурзькому помешканні, зберігалася під постійним наглядом у сейфовій кімнаті. Не розумію, як він туди промкнувся. Я негайно запропонував передати московській поліції та ФСБ список службовців моєї охорони, якщо це допоможе слідству, тому що я не можу не припустити, що вони брали участь у цій справі. Так, рада директорів компанії «Ойлнафта» готова надати компетентним органам усі необхідні відомості, що допоможуть пролляти світло на найкривавіший терористичний акт, скоєний на території Москви від 2002 року. Група «Ойлнафта» рішуче заперечує обґрунтованість чуток про існування в Чечні якогось заводу з переробки материнського молока, а також фабрики з виробництва людських сліз у Комсомольську, де начебто силоміць утримують жінок з метою продажу продукції, яку вони виробляють, як молодильного косметичного засобу. Те, що стверджує «Нова

газета»,— чистісінька брехня: причетність нашої групи до садомазохістських сайтів, що пропагують бичування і розп'яття молодих жінок (extremepain.org, whippedass.com, extremebrutality, unhumansadism, executionsofvirgins, teentittorment і crucifiedteens) ніхто ні встановив, ні довів, і я, голова групи «Ойлнафта», категорично її заперечую. Що ж стосується сайтів fragilehostage.com, unwantedfuck і freshrussiantears, то їх зареєструвала інша філія нашої компанії, котра випускає DVD з садомазохістським порно. Всі учасники тих фільмів повнолітні й працюють з нами на добровільній основі. Ці наклепницькі чутки є спробами прихильників пуритантства дестабілізувати наші підприємства, що неприйнятне вже саме собою і підриває престиж марок нашої компанії. «Ойлнафта» залишає за собою право звернутися з цього приводу до компетентних судових інстанцій на території Російської Федерації та за її межами (компанія «Л'Ідеаль» вже скерувала скаргу до Європейського суду з прав людини). Мені нема чого додати з приводу цієї справи, що глибоко обурює і засмучує мене, як і всіх мешканців нашого міста, зокрема, православну громаду, до якої я маю честь належати, а також мою родину і моїх близьких, всю глибину скорботи яких ви уявити не можете. Заявляю, що, попри моє єврейське походження, я був одним із засновників у 1994 році комітету спонсорів, що поклав початок фінансуванню будівництва храму Христа Спасителя. Дозвольте мені висловити солідарність і принести співчуття всім родинам, що утратили своїх близьких внаслідок цього страшного, нелюдського

і блюзнірського вчинку. Я приєднуюся до молитов усієї «Єдиної Росії» й хочу засвідчити свою незмінну підтримку президента Путіна в його боротьбі за справедливість. Настане такий день, коли нам доведеться замислитися над цілковитим і остаточним звільненням святої руської землі від оцих бойовиків, а також покарати тих, хто ставить під сумнів національну велич Росії і плює в душу нашій великій державі. Цю боротьбу провадить наш президент і провадитиме його наступник, якого обере народ. Поки російській національній єдності загрожує терористична небезпека, на чолі демократії мають стояти люди, які дадуть їй відсіч.

ЧАСТИНА ЧЕТВЕРТА

ОСІНЬ (OSEN)

*Утіхо моя незабутня! Поки будуть тебе
пам'ятати вигини ліктів моїх, поки ти ще
на руках і вустах моїх, я побуду з тобою.
Виплачу я сльози за тобою в чомусь гідному,
в тому, що залишиться. Пам'ять про тебе
запишу я в ніжному, ніжному, щемливому
печальному зображенні. Залишаюся тут,
поки не зроблю цього. А потім поїду й сам.*

Борис Пастернак, «Доктор Живаго»

1

Сива волосина в мене на чолі майоріла, немов білий стяг, сповіщаючи смерті, що я вже вирушаю в її обійми. Дякую тобі, панотче Ієрохіромандрите, що ти знову впустив мене у свої мармурові володіння. Я нанюхався кокаїну по самісіньку зав'язку. Три тижні вже пхаю свого носа, куди він не влезить, ха-ха-ха! Осіння мжичка розмиває мою душу. Ніяк не втямлю, як діє оце білясте небо: то воно морозить нас, то душить. А я ж сподівався вийти на пенсію й перебратися до Росії! Парафіяни, певне, вже зачекалися, не будемо марнувати твій священний час на мою кокаїнову балаканину. Я хотів перепросити тебе за оті непристойні історії, якими набридав минулого разу, а головне, за те, що ти не здав мене куди слід. Авжеж, розумію твоє обурення. Але таємниця сповіді ще не привід, щоб цілісінький день слухати мою дурнувату маячню. Ботокс гальмує м'язи, а мені й варто було б його впорснути в мізки. Прости мені сімдесят сім разів по сім, тобто п'ятсот тридцять дев'ять разів! Бачу добре, що ти не маєш бажання знову слухати мене, надто ж як взяти до уваги те, що уживав я на зло твою довіру і розбестив її

величність Лену Дойчеву. Перепрошую, звісно, але мені довелося обкласти твою пишну кам'яницю динамітом, напхати вибухівки в ці прегарні колони і надіти пояс шагіда. Буде дуже недобре, якщо мені доведеться натиснути кнопку. Та якщо вже казати про це, то Сталін вже якось знищив цей храм, у 1931 році, а Хрущов навіть побудував на його місці басейн з підігрівом під відкритим небом! Найбільший на світі, пам'ятаєш? Його ще здаля видно було, спробуй не помітити, як здіймаються у небо хмари пари у кружлянні хурделиці, адже та тепла хмара дуже скидалася на атомний гриб... Про таке видовище ліпше тільки згадувати. По суті, кам'яниці не менш ламкі, ніж моє і твоє життя, еге ж? Дивний твій храм, тут і темно, і видно заразом. Люблю я твій холодний пустельний неф, та деколи у ньому так тоскно буває! Подумати лишень, Сталін хотів побудувати на цьому місці велетенський хмарочос, вищий за Емпайр-стейт-білдінг, ото таку лєнінську вежу зі статуєю засновника СРСР вгорі, нашого любого Владимира Ілліча Ульянова, з такою самою борідкою, як і в мене оце. Засновник линув би у хмарах, вказуючи шлях одній окремій країні! І Сталін ще хотів, щоб він був вищий од статуї Свободи! Купа навіженців, їй-богу! Шкода буде, як від твого храму залишиться тільки підземний паркінг, де зараз стоїть моє авто. Воно таке мені дороге: це новісінький «порш-каєн» зі шкіряними сидіннями і ДВД на три диски, подарунок мого Любого Нового Росіянина. Змилуйся, не допусти, щоб він став купую брухту під уламками, хоч вони і священні.

2

Як ти знаєш, любий мій богослове, щоразу як мені недобре, я іду до Ісуса Христа. Цей чолов'яга є моїм ліком від отрути. А що ти гідний його представник, то я на все готовий, аби лише висповідатися. Не переймайся, я не хочу жертв. Звичайно, мені легше стає, коли я падаю навколішки коло тебе, адже церква — це мій ксанакс. Христос дуже гарно освітлений у тебе за вівтарем. Усі ці ряди свічок тішать моє серце. Гадаєш, Він справді віддав за нас життя, як ото чеченець-смертник? Годі вже вдавати то розгніваного, то приголомшеного. Всі ми знаємо, що Христос недобре скінчив. Авжеж, правда твоя. Він воскрес. Ось ти і здогадався, чому я тут. Мені теж кортить бути як Він. Не тільки ж мусульмани мають бути мучениками. Кажеш, християни, що плигали у лев'ячі ями, нікого не тягли за собою? То пора покласти цьому край: я буду перший католик-смертник, що висадив у повітря православний храм! Христос акбар! Гоп-ля, бабах!

Сядь-но, патріарше. Ти повинен до кінця вислухати мене. А то я оберну Храм Спаса-на-Водах в епіцентр

ядерного вибуху на Москві-ріці. Ти ж добре знаєш: якщо викликати поліцію, то вона негайно пустить фентангіл у вірян, які перебувають зараз під твоїми склепіннями (як було вже 2002 року в театрі на Дубровці), або ж піде на штурм з вогнеметами (як було вже в Беслані у 2004 році). Щоправда, висадити все в повітря таки устигну. Здобувши Лену Дойчеву, я назавжди зникну з твого життя, присягаюся. Адже православна релігія передбачає відпущення гріхів? Благаю, зверни увагу на мої скарги, бо ж я тільки блудна вівця, що припала до твоїх ніг. Повір, всі залишаться неушкоджені, якщо ЗМІ підхоплять мої заклики, і білява чеченка, що здобула перемогу в конкурсі «Арісто стайл контест» у Петербурзі, виткне кінчик свого кирпичного носика. Поки ми тут балакаємо з тобою, Лена бере душ у якійсь точці нашої планети, і мило поволі спливає її юними груденятами, це щось неймовірне. Я прийшов сюди, щоб попросити прощення і помочі.

3

Зачекай, мені потрібна ще одна доріжка для злету. Париж-Владивосток з посадкою в Новосибірську... Любий мій, я зменшив дозу кокаїну, слава Богу! Найгірше — це припинити його вживання, тоді клямка. Ти певен, що не хочеш скуштувати? Ох, свята непорочна ніздра! Тим гірше для тебе, *my Lord*. Я нюхаю, бо мені так легше балакати. Що ж, повернімося до причин моєї сварки з Леною, і ти будеш терпляче слухати мене, адже робота твоя полягає у тому, щоб любити життя і берегти його. Я розумію тебе: я теж частенько хапався за життя, мов за соломину. Після сорока здається, ніби все відбувається з тобою востаннє. А як переступиш п'ятдесят, то поведишся вже не так. Якби було мені років на двадцять менше, то я, може, тут і не стояв би. Я вже казав: до знайомства з Леною я вважав себе емоційним калікою. Коли тебе глядять різні няньки і тимчасові татусі, дуже швидко привчаєшся ні до чого не прихилитися. Коли я був хлопчаком, дівчата не дуже звертали на мене увагу, та сьогодні увага до мене трохи більша, що ж, професія в мене така. Не знаю я секрету любові. Та й в альтруїзмі я нуль. Не пощастило мені, не зустрів

я твого Господа, та й іншого когось не поталанило зустріти донедавна. Така сумна доля заможних країн: там ніхто вже не цікавиться своїм ближнім. Може, ви в Росії цього й не збагнули ще, та наша цивілізація вже не базується на бажанні: вона знищила його, застосувавши на зло. Те, що ми прозиваємо індивідуалізмом, я довго вважав свободою. Та тепер я знаю: свобода провадить до безсилля наодинці з плазмовим екраном, до самогубства у ванній із сьайливими дзеркалами. Яка це свобода, питається? Свобода дрочити на своє відображення? Ні від кого не залежати? Зависоко ставимо ми свободу. Свобода — це чергова облуда, ілюзія, утопія! Що таке індивідуалізм — велика перемога філософії Просвітництва чи прирештя найбільш нарцисної самотності в людській історії? Ваша свобода — однолітка Лени. Свобода в Росії ще підліток. Та річ у тому, що людям начхати на те, вільні вони чи ні, й ти знаєш це ліпше, ніж будь-хто: їм досить і сенсу життя.

Лена гадала, що я поводитимуся з нею, як і з усіма іншими хвойдами, котрі змалювали їй мене як сексуально ненаситну потвору. Нехай їм дідько, як міг я зглянутися на них, якщо вони навіть приязні в мене не викликали? Коли нікого не любиш, втрачати нема чого. Це не нігілізм, а капіталізм — цивілізація хирляків і боягузів, поліційна система, де всі бояться своїх ближніх. В Парижі, пам'ятаю, я втішався тим, що розбалакував у телевізорі про співчуття до злигоднів знедолених держав. Сподівався, що порівняно зі злигоднями знедолених мої страждання здаватимуться

мені кумедними. Підсвідомо я подався сюди не для того, щоб полювати на свіже м'ясо, а щоб з'ясувати нарешті, чи я людська істота, чи ні. Я вважав Росію країною третього світу, де повнісінько іржавих «лад». (Знаєш російський анекдот: «Яка різниця поміж „ладою“ і СНІДом? — „Лада“ нікому не передається». Уявляєте, яка чортівня?). Та незабаром я збагнув, що нічогісінько не тямлю в цій країні. Я прочитав твори ваших письменників, вивчив історію й релігію, та лише тепер починаю розуміти правду: ви в такому самому лайні, як і ми ото, тільки змирилися з тим. Мрієте про те, щоб, не працюючи, виграти в казино чи прокинутися власником газопереробного комбінату або нафтових родовищ, як ото Михаїл Прохоров чи пушкінський дідуган, якому золота рибка подарувала палац. Ви ірреалісти, як сказав би про вас П'єр Мєро. Поміж багатством і свободою ви обрали перше. Мені треба було народитися росіянином, у вашій нерозумній країні, а не в Беарні, на моїй планеті, що затиснута горами й океанами. На віллі «Наварра» я почувався, наче росіяни в Росії: колись це був мій дім, а тепер ні.

У вас я спілкувався тільки з багатіями, тому що моя робота полягала в пошуку гожих дівчат, а гожі дівчата водяться тільки з заможними чоловіками, які «ладами» не їздять. У Москві мешкає двісті вісімдесят тисяч доларових мільйонерів, справжнісінький світовий рекорд, то є з-поміж кого обирати. Ось у чому полягає секрет доброго вербувальника: прямисінький шлях до курника

з вродливими дівчатами пролягає через дружбу з мільйонерами. Завдяки їм я нарешті збагнув, що гроші вбивають кохання, й хоч про нього балакають на прийняттях, після досягнення певного рівня життя кохання неможливе. Одне слово, я вважаю, що кохання більш нема і що умови для його виникнення вже ніколи не настануть в нашій цивілізації, що втратила невинність. Як закохатися в Росії, коли за романтизм тут довелося так дорого поплатитися? В 1991 році тут поховали не лише Радянський Союз, а й людську легковірність. Крах комунізму породив неможливість кохання, причому не лише в Росії, а й у всьому світі. Гедонізм — ідеологія людей, що втратили надію. Всі химери віднині нам заборонені. Кохання — мета, що перебуває під забороною, як і всі інші мрії, крім револьверного кредиту. ХХІ століття ніколи не оговтається від того, що з любові вчинили комедію.

4

Прошу тебе, замовкни, набожний хартофілаксе, ось бачиш мій великий палець? Натисну оцю кнопку, і всьому край буде. *Dastal!* Я прошу тебе вислухати мою оповість, а потім ми погукаємо Лену через засоби масової інформації. Побачивши своє ім'я поруч з моїм на перших сторінках газет і в телевізійних новинах, вона повернеться... а як не повернеться, то разом умремо, яка різниця? Нема нам чого втрачати. У мене вже біжить з носа, я плачу наркотичними сльозами. Ти вбив мене в Петербурзі... Ох Петербург, Петербург! Отак повториш декілька разів це слово, і просто поезія звучить. У мене так щеміло серденько, коли я слухав, як Лена розповідала про своє дитинство, здавалося, вона згадує мої дитячі роки без батька, і ця нескінченна самотність, і завжди сумна матінка... Ленине життя переплелося з моїм життям. Хоч як воно там є, всі зараз живуть моїм життям. Схоже дитинство поєднує нас, добре було б, якби і долі зіллялися. Росіяни запевняють, що треба жити в Москві, а вмерти в Санкт-Петербурзі. Здається, я так і вчинив, правда?

Лену я покохав усупереч її вроді. Запевняю тебе, при-
вабила мене не так її зовнішність, як відчай, як її проме-
ниста ніяковість, і ще те, що вона соромилася своєї світ-
лості. Я завжди вважав, що немає нічого еротичнішого на
світі, ніж юна білявочка, що промовляє банальні фрази на
кшталт: «Привіт, як тебе звати?» Недоступна дівчина-
квітка, в прозорому топіку на моріжку, під нескінченно бі-
лими хмарами або в нічній льолі бебідол зі шлярками і з
золотим ланцюжком довкола талії. Мушу зізнатися, я хотів
пишатися тим, що володію нею. Мені кортіло розпускати
хвоста поруч з нею, купатися у відкидах її світла, ловити
бризки її величі, збирати крихти її зоряного сяєва, бути її
самоваром. Я чекав, аж вона заразить мене. Як і всі заком-
плексовані, я прагнув триматися біля краси і поклонятися
їй. Я тішився, ідучи у молочних сутінках Петербургом по-
руч з таким надзвичайним створінням, і ті сутінки скида-
лися барвою на її дитячу шкіру. Бачили б ви, які обличчя
були у хлопців, що траплялися нам дорогою! Я впивався
їхньою заздрістю. Надто ж коли то були французи! Вони
дивилися на Лену і подумки падали ницьма перед нею, по-
тім вони зиркали на мене й, угледівши, що я тримаю її за
руку, бажали мені смерті. Чужі погляди збуджували мене,
коли я спробував надвечір, після прогулянки Петергофом,
покохатися з нею в чотириста третьому номері готелю
«Європейський». Узагалі, я гадаю, що всі хлопці, які лю-
блять гарних жінок,— гейки. Кохаючи їх, вони уявляють,
як на них дивляться сторонні чоловіки. Коли виходиш на
люди з гарною дівчиною, то й кохаєшся з нею не тільки

удвох. Решта її залицяльників стоїть у спальні, наглядаючи разом з тобою, як вона роздягається, і їхня присутність додає пікантності її порухам. Вони наче шепочуть мені: «Ну ж бо, Октаве, джигни її за нас усіх. За тих, кому вона не дістанеться. Він нашого імені». Авжеж, я джигався з жінками, а думав про чоловіків. Бодлер помилився: гейки полюбляють не розумних, а найвродливіших жінок на світі. Тим-то і пояснюється мій ганебний провал тієї ночі: надто вже тиснули на мене. Я уявляв, як освистують мене три мільярди чоловіків. Ніколи ще так не пітнів я від сорому, а віагри в кишені не було. Одне слово, гаплик.

— Дурня якась: мені хотілося б кохатися з тобою вісім годин підряд.

— О ні, це задовго.

— Правда твоя, восьми хвилин вистарчило б.

— Та годі вже, все одно нічого не вийде.

— Я видудлив стільки горілки з ібупрофеном, що навіть тверезий став. А тепер скажу тобі, Лено, що думаю насправді.

— Можна я спершу закурю?

— *Kharasho.*

Вона закурила, і полум'я сірника обернуло її очі на ріку забуття, де потонуло все, що я хотів видушити з себе. Щось на кшталт: кохання спричиняється до технічних дисфункцій.

— Лено?

— М-м.

— Я вже наприкінці свого життя.

— М-м.

— Вже ось і край.

— М-м.

— Незабаром я помру.

— М-м.

— Лено, я страшенно нещасний і оточую себе красою, тому що плутаю її з добротою.

— Не ти плутаєш, а Платон. Твоя печаль робить тебе привабливим, та ти ніколи про це не дізнаєшся. Чому ти нотуєш усе, що я кажу?

— У мене кепська пам'ять. Ось що зазначив я в записнику: нам ліпше не кохатися, бо, з огляду на твою шалену чуттєвість, це було б дуже приємно, нам страшенно сподобалося б джигатися, ми тільки це й робили б, вищали б і зазнавали такої втіхи, що це було б для нас справжнісіньким щастям, і тоді таки влипли б у неабияке лайно.

Її коси: русявий водоспад, пожежа на простиралах. Наче подушка спалахнула.

— *You set my bed on fire**.

— Погаси мене.

— Я забув азбестовий костюм і протигаз. На поміч!

— Пардон!

Поки ми ото балакали, вона посилала повідомлення своєму хлопцеві. Я міг би засмутитися, та що з того? Найбільш принизливо було, коли вона задрімала під мою декламацію «Пісні пісень»: «Підкріпіте мене виноградним

* Ти підпалила мою постіль (англ.).

печивом, освіжіть мене яблуками, бо я хворію з кохання!...»
Прокинувшись від моїх цілунків на її білосніжній шийці, вона не стала скімлити і пручатися, а дозволила цілувати себе й мурчала, немов кицька, що чемно чекає, аж їй дадуть спокій. Жодного разу не почув я од неї бодай одного романтичного зізнання, навіть непрямого, чи бодай натяку на візирець корнелівської літоти (мовляв, я не ненавиджу тебе). Тільки однісінький раз, тієї пам'ятної ночі, коли ми вклялися спати вкупі, вона зітхнула уві сні: «Дивно я почувуюся...» Лена належить до покоління, котре так категорично забороняє себе любити, що навіть дієслова такого не знає. Та любов така мертва, що тепер кажуть зазвичай: «Дивно я почувуюся...», щоб не сказати часом «Я тебе кохаю», адже це було б надто вже небезпечно і ганебно. Пам'ятаю достеменно, що вона сказала: «I feel weird», наче ото Луї Жуве у фільмі Марселя Карне: «Ви сказали „дивно“? Так дивно...» Та й правда, у ХХІ столітті любов — це чудернацька драма.

5

Що-що, моє *startchestvo*? Вірю тобі, ще й як. Відкривши для себе існування Господа, ти зрозумів, що екстаз не обов'язково має бути тілесний. Відтоді як одного ранку ти з надзвичайною силою відчув Його любов, тобі стали доступні інші види оргазму. Амінь. Я особисто вірю в Неї. В Лену Дойчеву, що сидить на лаві в білині полуденного сяєва, звівши підборіддя у бік Балтійського моря. Варто мені заплющити очі, як я знову відчуваю пахощі її парфумів, ще мить — і я знепритомнію. Свята Єлено, дочко Божа, молися за нас, грішних, нині й у нашу смертну годину. Лена-сильфіда у ряснобарвних бурунах гомінкого водоспаду, на тлі плакучих верб, що шанобливо схилилися перед її грацією. Порятуй мене від цього янгола смерті. Знаєш пісню Елвіса «The Devil in Disguise*»? Зроби мені таку милість, негайно погукай сюди Лену. Якщо ти зателефонуєш, вона неодмінно прийде, я знаю. Це єдина моя вимога. Допіру вона тут з'явиться, я заберуся відціля разом з нею, і ніхто навіть поранений не буде. Я поясню, що був занадто закоханий, аби доторкнутися до неї. Вона зрозуміє, що я був

* Замаскований диявол (англ.).

чистий її чистотою. Наядо, благословенна в жонах. Ми зловимо авто в хуртовину, і більше вона ніколи мене не покине. Ми разом постаріємо в домі з великим садом, на березі далекого озера, де пануватиме вічне літо, дні не будуть меншати, і ніколи не настане вересень. У вас тут кожне авто — таксі, за кілька зіжмаканих рублів незнайомиць за кермом повезе вас і сховає поміж урало-алтайськими народностями. Вона розповідала мені про Ташкент, я знаю, що їй хочеться там жити. Я відказав тоді, що ладен водити її в ресторан «Узбекистан» , тільки щоб мене там не напихали пловом. Та начхати мені, я за нею хоч і до Чечні подамся! *Karasho*, панотче, зачекаю я тут, але поглянь-но сюди, у мене палець на детонаторі. Зроби так, щоб я тут не висадив твій храм у повітря. Життя згубило сенс, мене всього трусить. Та, присягаюся, я ладен вчинити великий стрибок. У тебе є п'ять хвилин. *Spasiba*, о верховний диаконе з кудлатою бородою. А все через тебе, до речі: не треба було відчиняти мені двері до вічної любові.

6

Поки священика нема, дозволю собі невеличку технічну перерву.

(Триста секунд тиші, чутно тільки мій подих).

Ось про що я зараз думаю.

Заключна книга Біблії, Апокаліпсис, подає нам кінець світу як добру звістку. 2005 рік був найспекотніший за двадцять тисяч років — ура. Москва незабаром опиниться на березі моря, і в Петербург можна буде дістатися лише на батискафі. Гренландія стає легша мінімум на сто мільярдів тонн щороку. Не розумію, чому люди так бояться танення гренландської криги, поширення пустель, зростання рівня моря і вирубування лісів Амазонки — тішилися б, що присутні під час Прощального Поклону Історії. Порушено понад шістдесят відсотків екологічних систем, половина видів риб світового океану зникне упродовж найближчих п'ятдесяти років. Викиди газів з парниковим ефектом зростають, ризик розвитку раку в молодому віці збільшується, показник плодовитості жінок падає. Людство знищує саме себе. Можливо, світ на порозі загибелі, та це ще не катастрофа, бо кінець означає початок. (Коли я був молодий,

«Апокаліпсисом» називався нічний клуб у Парижі на вулиці Колізе... Потім його перейменували в «Ле плянш», і пересічний вік його відвідувачів — п'ятнадцять років. Знали б наші діти, на яком мінному полі вони витанцювують!) Наш спосіб життя прискорює рух до краю, а нафтові лобі тільки сприяють цьому. Можливо, С.Е.О. (*Chiefs Executives Officers**), як і я оце, поспішають до Фінального Апофеозу. Або ж

Помищуються зненацька

За те, що їм не по п'ятнадцять.

* Генеральні директори (*англ.*).

7

Ага, ось і ти нарешті! А я вже хотів був урвати всю цю многоту життів. Зокрема і твоє, і моє. Мене це страшенно засмутило б, та хіба зможе пошматований труп дозволити собі таку розкіш? Ага, то в нас є і добра, і недобра новина? Розпочинай з доброї, а то ще помремо і не почуємо її. Добра новина, що Лена уже в дорозі! Пречудово! *Batiushka*, я обожаю тебе, я тремчу від щастя, в мене жижки трусяться на radoшах. Алілуя, *father!* Хотілося б мені, щоб у цієї історії був щасливий кінець. А недобра новина? Зрозумів, спеціальний підрозділ оточив собор. Так я і думав, та мені начхати. Ми їхню тактику знаємо: дочекаються, аж я засну, і застосують хімічну зброю, а бійці *Spetsnaz* закидають нас гранатами. Та я так добре запасся, що годин з десять у нас ще є. Нехай Господь тебе благословить! Гадаю, Він часто це робить, адже ти гідний цього. Лена іде, я палаю весь... Що ж, зачекаємо на неї.

Я повинен розповісти тобі про ту єдину ніч, яку ми збули разом. Я запитав Лену, що вона вивчає в школі. Скидаючи чобітки, вона звела річ про ядерну фізику.

— Вчора ми проходили парадокс Шредингера.

— Еге?

— Ви не чули про кицьку Шредингера?

— Ні, але можеш казати мені «ти».

— Було це в 1935 році. Шредингер уявив, що запихає кицьку до скриньки, де відбувається розпад уранового ядра. І зробив висновок, що стан об'єкта описується суперпозицією живої кицьки і мертвої кицьки. Ми це вивчаємо на уроках фізики.

Я знав, що росіяни ерудованіші, ніж французи, тож не здивувався, що знання перебувають на рівні наукового співробітника CNRS. Змальовуючи мені дослід Шредингера, вона розстібала один за одним гудзики своєї кофтинки, що напиналася на грудях.

— Я нічогісінько не тямлю в квантовій механіці... Лено, ти не повинна роздягатися, ми можемо просто хильнути по чарчині, а потім я проведу тебе додому...

— В атома нема певного стану. Він заразом і збуджений, і мертвий. Це лінійна комбінація двох станів. Макроскопічне поводитьься інакше, ніж мікроскопічне.

*І тоді воно, дурнятко,
Оголило груденятка.*

Я вже бачив їх на світліні, та тепер вони впали мені в око своєю білиною, планетною округлістю і королівським гордуванням законами тяжіння. Незаплямована чистота, ніжні голенькі цнотливі кулі, що висять на дитячому

тілі... Я ніяковів, не зважаючи доторкнутися до цього рожевого, м'якого, гарячого дива...

— Вони в тебе такі міцненькі!

— Ох, якщо в моєму віці вони не будуть міцні, то це буде вже бозна-що!

Я так співчував живо-мертвій, наче розчахнутій навпіл кицьці Шредингера! Жінка-дитина взяла мене за руку, поклала мою долоню на радіоактивні пуп'янки своїх перс, і я полинув у рай небіжчиків, опинившись у юрмі чоловіків, що підбурювали мене, всі чоловічі бажання з усіх ревних вулиць світу, наче електрони, оберталися довкола мене, осідаючи в моїй долоні, яка тремтіла, трусилася, мацала, щипала, огортала і бгала самісіньке осердя розтопленої галактики пипок. Сонячна система — атом. Лена — Сонце. Ніколи я не нявкав так, як того вечора.

8

Міг би я розповісти тобі й про те, як у пітерському «Fashion Lounge» Лена впивалася у вуста своєї подруги Луїзи, як у Москві вона сиділа в ресторані на останньому поверсі й дивилася на сонце, що ніяк не хотіло сідати за бильце, як на «Забава-боути» з еротичним шоу вона не зводила очей зі стриптизерок, що розгойдували корабель своїми довгими ногами, як Лена, розплющивши очі завбільшки з Зимовий палац, виходила в халаті з ванної кімнати в моєму номері зі склянкою грейпфрутового соку в правій руці та з зубною щіткою в лівій, як вона перемикалася з одного кабельного каналу на інший, сидячи в рожевих трусенятах, або повсякчас слухала на айподі «I Just Don't Know What to Do with Myself» (переспів гіту Дасті Спрингфілда дуєтом «Вайт страйпс»), або як брала оливку з мисочки і, затиснувши її поміж великим і вказівним пальцем, піднесла її до вуст, а потім виплюнула камінчика і запитала, чому це я заляк, роззявивши рота... або як запхала в слоїк з варенням пальця й облизала його, а потім знов запхала і знов облизала, і я просто-таки нетямився від тих жестів... я міг би змалювати її

кімнату на Цивільній вулиці, з величезною кількістю відкритих пуделець і слоїчків, тому що закрутити ковпачок вона не може, так само як і прибрати свій одяг, там усе валяється долі, або згадати, як вона просила полічити їй пульс, щоб я зрозумів, як швидко калатає її серденько, коли ми, мало не задихнувшись, стискаємо одне одного в обіймах, або як вона раптом починає промовляти російською, мавпуючи акторку з порнофільму: «Да, да, ebi menia, kak bliad! Mne npravitsa tvoi bolshoi francuzski huy! Trakhni menia, kak suku! Da, da!» Річ у тім, що, роздягаючись, вона балакала англійською, але запевняла, що кінчити може тільки російською. Я не зміг (поки що) перевірити ту інформацію. Їй не варто було голити у себе в паху, бо там ще й чубчик до ладу не ріс. Тільки над вушком золотів шовковистий пушок, і гадаю, то було найніжніше місце на світі, я тицявся туди носом, і мені здавалося, наче я вдихаю пахощі курчатка, що допіру вилупилося (без смороду курника).

— Октаве, *what is your favorite drug**?

— Мій улюблений наркотик? Полюбляю нюхати твої коси.

— *What?***

— Я хотів би, щоб мене поховали в твоїх косах.

— Ти закохався в мої парфуми!

— Скільки тобі років, Лено?

— Чотирнадцять, та на вигляд наче дванадцять.

* Який твій улюблений наркотик (англ.).

** Що? (Англ.).

— Я опир, що ссе твою молодість. Не зможу покохати тебе, не знищивши.

— О князю Владе Дракуло! Випий моєї невинної крові замість аперитиву!

— Не знущайся. Данте закохався в тринадцятирічне дівча. А Джон Касабланка одружився з п'ятнадцятирічною.

— Знаю. А хто такий Данте?

— Він написав «Пекло».

— Портрет його нареченої?

— Дуже дотепно. Дивно, що про Канта ти знаєш, а про Данте — ні.

— У мене друга іноземна — німецька. А звідки ти знаєш, що закохався?

— Я повсякчас голодний, і мені не буває холодно. І нічого мене не цікавить, крім тебе.

Не пам'ятаю, щоб я когось так кохав. Ох, насилу подумаю про неї, як починаю плакати, *spasite, izvinite*. Я й не знав, що серце моє калатає так потужно, панотче, ти ж сам кинув мене в її обійми. Боже мій, я волюю кохати, ніж бути коханим. Що за втіха отак страждати! Ти ніколи нічого такого не почував, і мені тебе шкода. Що? А, в Парижі... Авжеж, офіціантка, та я й не думав, що вона так багато для тебе означала... Вибач, що плачу, це бозна-що. Доведеться втерти сльози рукавом піджака. Боюся, що як вийму хустинку, то несамохіль натисну на детонатор, воно й зрозуміло в моєму стані. Я ще не розповів тобі, чому Лена втекла від мене,

перемігши у конкурсі «Арісто стайл ов зе момент» на баржі, що стояла біля берега Неви. Сергій улаштував бучну учту на своїй дачі з величезними вікнами, що виходять на червоний басейн. І нащо я туди її привів! Скажу тобі таке: Стендаль мав рацію. Краса — обіцяння щастя. Та він забув сказати, що це несправджене обіцяння.

9

— Додай газу, і барель незабаром перевалить за сто доларів!

Сергій колекціонував великі авта, бо вони жилилися його пальним.

— Варто мені завести двигун, і я багатію! Що менше нафти, то швидше вона дорожчає й то більше грошенят я кладу до кишені. В Росії ми перейшли від привації до приватизації. Планета розігривається, і разом з нею гріється мій рахунок у швейцарському банку. Пали до дідька цей *mother fucking* бензин!

Ти добре знаєш, що внаслідок комунізму в Росії немає давніх багатіїв, у нас є тільки нові маєтки, часто їх роздають можновладці, щоб уникнути продажу великих корпорацій американцям. Я вже казав тобі: найвродливіші дівчата у нас крутяться довкола зграї олігархів, що забагатіли на блискавичній приватизації початку 90-х. І не спілкуватися з ними було б великою фаховою помилкою з мого боку. Та мушу сказати, мені було дуже приємно в їхньому товаристві. Рідко доводилося бачити багатих людей, котрі так правильно тратили б гроші. Коли мене познайомили

з Сергієм Орловим, я, звісно, й не думав, що втрачу через нього Лену. Цей вульгарний куций чоловічок, що, як і я, полюбляє літературу (у себе на дачі він побудував веранду на кшталт чехівської в Меліхові), а цинічний настільки, що це навіть тішить. Під час першої нашої розмови він сказав:

— Я люблю Росію, як ото мою матір-пиячку.

— То твоя мати — пиячка?

— Так, але я люблю її. Вона пиячить і валяється в грязюці, мов свиня, та це моя мати! Я не проти був би виїхати відділя, як ото Березовський чи Абрамович, та не можу. Не пощастить мені жити деінде, крім цієї старої смердючої й холодної глушини — моєї клятої батьківщини.

Він повсякчас повторював слово «positiv».

— Мені потрібне щось таке *positiv*, вечірка була *positiv*, намагайся казати мені *positiv*.

Сергій був певен, що росіяни — найбільші мазохісти на світі й настала пора міняти їхню ментальність. Він вбачав у собі гуру майбутньої Росії, тож ця думка тішила порожні дні цього шановного підприємця, що його нащадки ще в дванадцяти поколіннях житимуть як у Бога за пазухою. Він був щиро певен, що позбавить ваш *narod* від фаталізму. Як і будь-який нормальний чоловік, він мало не здурів, угледівши Лену, і я не міг змагатися з ним. Він влип у неї, та й не дивно, бо її янгольське личко напрочуд *positiv*.

— *Sweetheart, make my desire reality! Oooo she so kicks ass!**

* Люба, зроби реальністю моє бажання! Ох, вона така крута! (Англ.).

Короткий кокаїновий відступ про олігархів.

Російські великі цабе нітрохи не гірші від французьких, не розумію, чому з Бернаром Арно можна водитися, а з Романом Абрамовичем — ні. Росія не володіє монополією на скороспілі статки, які набули за допомогою держави. Франсуа Піно своїм успіхом зобов'язаний владі не менше, ніж Михаїл Ходорковський. Та останній сидить у радіоактивній сибірській в'язниці в Краснокам'янську — п'ятнадцять мільярдів доларів не стали йому в пригоді. До речі, у 1989 році ми зустрічалися з Ходорковським «У Кастеля» і в «Палетті». Він здійснював тоді імпорт комп'ютерів разом з Мішеєм Леборнем, моїм давнім приятелем по нічних походеньках. Відкривши на вулиці Морне офіс «Менатеп», Ходорковський їздив Парижем на «порші», та ми дивилися на нього з погордою, як на російського ведмедяку. За тої пори в Парижі було менше росіян, ніж зараз. Ще там вештався Едуард Лімонов, що співпрацював з «Ідіот інтернешнл». Мені нелегко звикнути до думки, що ті нечисленні росіяни, з якими я знався у 80-ті роки, потрапили за ґрати за непокору Путінові, якому, крім усього іншого, належать чотири відсотки акцій «Газпрому» (тобто чотири відсотки від трьохсот мільярдів доларів, полічіть самі, я не дуже знаюся в математиці, та й жити ще хочеться). Пам'ятаю Михаїла Ходорковського, в окулярах у тонкій металевій оправі, з симпатичним обличчям радянського ботаніка, він сидів перед келихом білого вина на терасі кав'ярні на вулиці Сени. Не дуже солодко йому шити капці у виправній колонії ЯГ-14/10 від

22 вересня 2005 року. А ото не треба було фінансувати опозиційні партії («Яблуко» і Союз правих сил), хоч відколи це стало злочином? Ніколи не вірте тому, що пишуть у газетах: мовляв, Росія стала демократичною країною... Наші з вами держави подібні: кожна по-своєму оплакує безповоротно втрачене минуле, адже, спробувавши перейти на ринкову економіку, вони зіткнулися з гіркою дійсністю. Росія і Франція пов'язані між собою, бо і там, і там економіка регулюється державою, хоч вдають, ніби економіка вільна. Підприємці, що значно залежать від державних замовлень, володіють основними ЗМІ, так воно вже у нас ведеться. У Франції голова будівельної компанії Мартен Буїг придбав перший канал телебачення, виробник винищувачів Арно Лягардер потроху скупив «Каналь+», виробник «Міражів» Серж Дассо примудрився придбати «Фігаро». В Росії «Газпром» прибрав до рук щоденну газету «Ізвестія» і всю її медіа-групу, сталевий магнат Алішер Усманов хапнув газету «Комерсант». Що ж стосується Романа Абрамовича, то він зрозумів натяк після справи Ходорковського і вирішив не сваритися з Путіним, тож продав свою компанію «Сібінефть» «Газпрому» і не виступав. Ліпше лежати в гамаці на палубі яхти, ніж на нарах у в'язниці.

Пам'ятаю, як хвалькувато розбалакував «нувориш» Сергій.

— Ви, французи, такі, як українці: любите свободу, та лише за умови, що через неї не зростуть ціни на газ.

— Ох, обережніше, Франція — дуже багата країна.

— Де ж пак! Дівчата, ви чули? Геллоу! Октаве, отямся, у мене є для тебе дуже цікава новина: Франція — МАЛЕНЬКА ВБОГА КРАЇНА! Я ось назву тобі три заможні держави: Росія, Китай, Індія, второпав? Ви, французи, вважаєте нас злидарями, а самі по вуха в боргах. Золотовалютні резерви нашого Центробанку можуть у п'ять разів покрити дефіцит вашого бюджету. Незабаром настане наша черга давати вам милостиню: ми вже достроково погасили двадцять три мільярди доларів боргу Паризькому клубові й незабаром викупимо всі авіабудівельні концерни та медіагодинги. Ще хтозна, чи залишимо ми вас у раді директорів, я особисто не певен цього, та, з другого боку, мені подобаються ваші лисі дідугани з їхніми додатками до прізвищ, такі непогано будуть вимальовуватися на екрані мого «БлекБеррі пірл»... Гаразд, нехай уже, ми не всіх вас викинемо, кількох збережемо для позірності...

Не дуже я захищав мою батьківщину. Може, і справді Франція померла, як і всі інші комуністичні країни.

— Від 1998 року ВВП Росії зростає на 6,8 відсотка щороку.

— Авжеж, але пересічна тривалість життя чоловіків скоротилася на три роки. Пияцтво, бійки, вбивства, автомобільні катастрофи... у 2004 році Росія втратила вісімсот тисяч осіб, це кількість мешканців такого міста, як, наприклад, Марсель. Звісно, бізнес-клас в «Аерофлоті» набагато розкішніший, ніж в «Ер Франс», та ваша агресивна

держава не хоче ділитися заробітками на експлуатації надр, і ви не народжуєте дітей.

— Тим-то і багатіємо!

— І з чеченцями ви недобре поводитесь,— сказав я голосно, щоб Лена вдала, ніби образилася.— Двісті тисяч убитих з-поміж восьмисот тисяч мешканців.

— Уяви, що корсиканці захопили заручників у французьких школах і театрах. Як відреагує французький уряд?

— Погано, але ж ми не такі расисти, як ви оце... Та й іммігрантів ви потребуєте більше, адже чисельність населення у вас падає. (Зараз у вас 142 мільйони населення, а в 1991 році було 150 мільйонів!)

— Та невже? А в якій це, цікаво, країні лепенівський Національний фронт здобув двадцять відсотків на виборах? У нас Жириновський насилу три відсотки набрав.

Що ж, йому ніхто не заперечував. Як і всі можновладці, він звик розбалакувати сам і не слухати, що там кажуть інші. То я й лишив йому останнє слово — нехай ліпше рахунки оплачує.

— Непогано! Світова шахова дошка перевернулася: американці підтримують високі ціни на нафту, щоб зміцнити позиції Росії стосовно Китаю. Второпав, еге? США позичають у Китаю сотні мільярдів, купують на них арабську нафту і спалюють її, забруднюючи атмосферу! Геніально, еге ж?

Набагато цікавіше було, коли він закидав мені, що я переймаюся старими дівками.

— Скільки років твоєї останній? Двадцять два? Октаве, облиш цю дурню. Відтепер ти маєш водитися тільки з такими незайманками, як оце Лена. Чеснотки теж святі, згідно з вашою релігією, правда ж?

— Зате я не святий, у мене німби тільки попід пахвами.

— Користуйся дезодорантом «Етіаксіл», сину мій!

Сергій спав тільки з дівчатами від п'ятнадцяти до вісімнадцяти років. У нього була ціла теорія про невірність.

— Ув основі всіх розлучень лежить шлюб. Якби не було родини, то було б набагато менше вбивств. Людський відчай зумовлюється відомими усім причинами, адже подружню пару, як і передніш, вважають моделлю щастя, а вона ж бо вже відбула свою роль у сучасній цивілізації. Ми вперто підсовуємо людям недосяжний ідеал. І людство конає від фрустрації!

— І все ж таки, Сергію, не можна щоночі міняти жінок. Треба стримувати «пекельне бажання». Он Святий Августин зумів це утнути.

— То він з любові до Бога.

— Та й Будда.

— Будда був гладкий, то йому нічого й не залишалося, хто ж його захотів би!

— Якщо людям подобається жити в парі, то, значить, є якась причина...

— Реклама. Кіно. Жіночі журнали. І ті, і ті, і ті вбивають у наші мізки реакційні ідеї, наче 60-х років і близько не було!

— Ні. Це кохання. Люди мріють про те, щоб кохання тривало якомога довше. І подружні пари тримаються не лише на бажанні. Навіть секс ліпший, якщо кохаєш. Жінками не можна отак розкидатися. Адже часом приязнь виникає поступово, здається, ніби таємниця коханої істоти відома, та потім помічаєш, що вона незбагненна, і ця радість взаємного розуміння і постійні відкриття породжують у душі відчуття, що кохання вічне. А міняти щовечора одне тіло на інше, та ще й недосвідчене, означає подурному ганятися за втіхою, яка стає дедалі більш невловна й ілюзорна... Це прями́сінький шлях до злочину. Убивцею стають не від подружнього життя, а від самотності. Людям хочеться будувати щось удвох, разом з рідною душею...

Пауза. Сергій приголомшено дивиться на мене.

— Октаве, ти здурів?

— Ні, я серйозно... Від кохання можна померти.

— Ти справді кажеш те, що думаєш?

— А ти так і подумав, еге? Ха-ха-ха, гарно я взув тебе!

— Негіднику! Французяко клятий! Ні, ви чули, дівчата, що він мені оце торочив, цей *mother fucking frantsuzik*?

Не міг я довго опиратися світському цинізму, хоч він мені й набрид. Щиро закохана людина під час таких збіговиськ тільки зіпсує всім настрої, а я не хотів, щоб Лена дивилася на мене як на ніякового і загальмованого телепня.

— Знаєш, яка відмінність поміж шлюбом і розлученням? Весілля справляють лише раз, а розлучення — щодня.

— Тим-то розлучатися набагато марудніше, ніж одружуватися.

— Вірність — єдиний спосіб, щоб джигатися без презерватива.

— А ще грошенята.

— До питання про гроші: на найближчих виборах тобі доведеться обирати поміж двома кланами: Абрамовича-Путіна й Березовського-Ходорковського.

— СТУЛИ ПЕЛЬКУ, ОКТАВЕ! Клянуся головою Стівена Сігала, тобі ліпше не вимовляти ці імена в моїй присутності, второпав? — (Він жмакав мій піджак від «Прадо» шаленими червоними лапами).

Ми пречудово ладнали з Сергієм, поки не зводили річ про діряві нафтогони і внутрішню політику. Як і кожен мільярдер, Сергій оточував себе юними модельками і задурманеними джет-сеттерами. Коли він котив броньованим джипом через Москву, за ним завжди мчало авто з охороною, озброєною до зубів, і лімузин, по самісіньку зав'язку напханий п'яними й обкуреними дівчатками. Я під'єднував свій айпод до автомобільного радіо і виконував роль діджея на колесах (ось мій плей-лист: «2 Manu DJ's», «The Methadones», «Prodigy», Джастин Тімберлейк, «Aerosmith» і «ABBA»). Я сьак-так допомагав йому поновлювати його гарем, та ми з ним однаково потрібні були одне одному. Так народжується справжня дружба. Кинувши ключі паркувальнику у фракці, ми пірнали у юрму викидайлів з мікрофонами у вусі та фізіономістів у чорних футболках з кобурою при боці. Спершу дівчата були приголомшені кількістю квадратних

чоловіків, яких доводилося відпихати, щоб просто по вечерах в модному ресторані. Щоразу, заходячи до зали піщаної барви, Сергій волав:

— Тут є чеченські виродки? Нехай забираються відціля на хрін!

Наші подруги вдавано лякалися, побачивши, які він кидав чайові простісінько на долівку. Та минало декілька днів, і вони вже замовляли шампанське «Кристал» по двадцять тисяч євро за пляшку і брали участь у груповому сексі на кораблі, як усі нормальні дівчата. Сергій усе планував до щонайменших подробиць: у Сен-Тропе у нього було три яхти, на двох менших стояли прожектори, котрі освітлювали головну. Ми літали туди на одну ніч його літаком. Дівчата швиденько пристосовувалися до такого способу життя. Одна, пам'ятаю, сказала якимось:

— Я не маю діла з хлопцями, у яких *price/earning ratio** нижче вісімдесятьох.

А друга, коли я запитав, за кого вона збирається голосувати на президентських виборах 2008 року, відказала:

— Обожнюю «Діор».

Попростягавши ноги біля низьких, запорошених снігом столиків у «Шатуші», «Опера-клубі» чи «Сімці», під звуки «Balkan Groove», вони порівнювали розміри своїх годинників, скаржилися на кондиціонер у літаку і цілісіньке літо сякалися. До дурману вони звикали хутко, тож зірватися з цього гачка їм було нелегко.

— А нехай йому! Знову юшка з омара!

* Співвідношення ціна/прибуток (англ.).

Просто жах, як швидко сходять унівеч декотрі дівчата. Через той дурман вони втрачають кілограмів з десять за два тижні, щоки їхні западають, груди в'януть. Рум'яні личка стають сірі мов попіл. Вони більше не всміхаються, або ще гірше буває — всміхаються безперестану, та усмішка їхня фальшива. На ваших очах вони потроху стають шматами. Посеред вечері раптом зойкають: «От халепа! Забула свого водія!» Блюють у вертольотах, нацмулившись рожевого вина. Дарма вони так хутко сходять на пси, адже їх відразу ж безжально викидають на смітник.

Проблема полягала в тому, що моя дівчина була не така. Її круглясті перса, ямочки на спині... Я обачно не виставляв її напоказ, тож повсякчас боявся двох речей: що її одіб'ють у мене або що вона перестане бути найкращою. Я уважно стежив за всіма — й за чоловіками, що становили реальну загрозу для мене, і за потенційними суперниками. Хтозна, чого я більше боявся: чи того, що Лена піде до іншого, чи того, що вона виявиться гірша від своєї сусідки. Я повсякчас був насторожі. Життя моє стало низкою вирячених очей і поглядів крадькома. Я був хлопець найвродливішої дівчини на світі, тобто найбільш недовірливий чоловік у Росії. Я так улягаю чужому впливу, панотче, що це жах просто. Пам'ятаю, якось зсунувся з глузду через одну дівку. Авжеж, то була Таня з Нижнього Новгорода, я казав вам про неї на початку року. Варто було двом моїм друзям зауважити, що вона здоровецька мов коняка і ноги в неї щибаті, та й усміхається вона самими яснами, як я перестав

з нею навіть балакати. Я не обираю, кого кохати, просто надаю змогу іншим вирішувати за мене, й так воно було завжди. Я взагалі сам нічого не обираю — ні роботи, ні дівчат. Я ніколи нікому не кажу «ні», це для мене дуже важко. Пливу собі за течією, бо мені хочеться, щоб усі мене любили, і не хочеться розчаровувати людей. У певному розумінні, я радше поплавок, ніж людина.

10

Пані й панове, *welcome to the official Saint Petersburg's «Aristo Style of the Moment Contest»**!

Режисер погасив світло в залі, щоб глядачі нарешті зааплодували. Дівчата за сценою дригоніли від холодуки і розтирали одна одній руки, очікуючи своєї черги вийти на подіум. Матінки чи тітоньки часом щипали їх за щоки, щоб вони мали ліпший вигляд, чи піднімали їм груденята в боді, щоб вони впадали в око. В декотрих конкурсанток чорніли кружала довкола очей, бо вони всеньку ніч пиячили в «Забава-барі» чи в «Онегіні» — цих забракують першими. Українець Омар Арфуш вимагав нагнати кандидаток, що ремігали жуйку. У нас у всіх свої вибрики. Я тихенько попросив Лену виплюнути мені в долоню абрикосову жуйку «Bubble Yum» і з гордовитим виглядом ступати прямо, наче простуєш уявним дротом. «Дивися вдалину, наче на обрій. Не розмахуй руками як мавпа, ліпше поклади їх на стегна. Крокуй широко, наче ти найщасливіша дівчина, яку вони бачили в своєму житті. Не

* Ласкаво просимо на офіційний конкурс «Арісто стайл контест» у Санкт-Петербурзі (*англ.*).

ходи по-качачому, ліпше став носачи трохи всередину, як дівчинка, що вийшла допіру зі школи, всі педофіли будуть твої, вони шалено аплодуватимуть, їх тут ціла юрма в залі. *Be determined, be fierce**».

Журналісти ставили їй страшенно оригінальні запитання: «Where do you come from?», «How old are you?», «Why do you want to become a model?»** (хоч єдине, що можна було запитати: «What is your goom number, Angel?»***) Церемонія відбувалася дуже просто. Перший вихід в одязі, другий в бікіні, журі ставить оцінки, декілька масних зауважень у мікрофон, та й край. Мені не довелося навіть підгасовувати результати: Ленина цнотливість, так само вдавана, як і національність, легко забезпечила їй перемогу, щоправда, світлини я не маю (хоч то був такий день у її житті, коли фотографували її раз у раз). Таки мав я рацію, жіночі ноги — це вістря циркуля в моїх очах.

* Поводься рішучо, запекло (англ.).

** Звідки ви? Скільки вам років? Чому ви хочете стати моделлю? (англ.).

*** Який у тебе номер кімнати, янголе? (англ.).

11

*Потанцюй зі мною повільно
І промкнися у нірку мою
Може смілості наберешся
і зазирнеш під вії мені?*

*Бо душа моя ніжна слов'янська
До негідників липне завжди
Адже скромна я й дуже підступна
Романтична та ще й циклотомна*

*Може скину я врешті баласт
Буду жити не так бурхливо
Я ж бо мешканка східного краю
То для мене ти ще зам'який*

*Лена Дойчева аж позіхнула
Прочитавши усю цю бридню
Та й подумала час таки лине
Тож за рік вийшла заміж і край*

12

Лена в готельному номері 403, в коротко обрізаних шортиках і футболці без рукавів «American Apparel».

— То ти продаватимеш моє личко фабрикантам ракових пухлин? Дивно.

Я: Продаватиму, але це ще не все. Крім цього, вони виробляють меланому й метастази... Остерігайся Ідіота, бо він замкне тебе на своєму заводі з виготовлення сліз або утне тобі дитину, щоб доїти материнське молоко. Ото він і генджує усіма складниками для молодильної косметики «Л'Ідеаль». І заражає раком споживачів вічної молодості.

Лена: То нащо ти знайомиш лавреатку з цим збоченцем? Ти певен, що кохаєш мене?

Я: Так, любове моя.

Лена: Справді-справді?

Я: Так, любове моя.

Лена: Справді-справді-справді?

Я: Так, любове моя.

Лена: Справді-справді-справді-справді?

Я: Ні, це вже занадто. Ніхто не може бути певен справді-справді-справді-справді, не вимагай забагато. Твоє личко

порятує західний світ. Великому капіталу потрібні твої очі й зубки! Ти допоможеш Заходові владарювати ще декілька місяців. Твоє пасемко, твої вушка, твої вії...

Лена: Годі закохуватися у якісь фізичні дрібниці! Кохай душу!

Я: Краса і Добро — це те саме. Платон сказав це у «Федрі».

Лена: А Бальзак вірив у фізіогноміку, я знаю, ми вивчали в школі морфопсихологію.

Я: Ми маємо те обличчя, на яке заслуговуємо, навіть у чотирнадцять років. Мені подобається твоя зовнішність, тож усе інше я теж люблю. Твій розум, твою дурість, твої тверді груденята, що здаються штучними, твоє огидне нетерпіння, і марнославство, від якого шаріються твої щічки, і сіднички, які скидаються на два м'ячки, що ось-ось застрибають долівкою, і твою пристрасть до невловних чоловіків, сяйливі блакитні оченята й еластичну шкіру — все. Довго гадав я, що бажання можна викликати в собі раціональним шляхом і що мене може привабити найвродливіша дівчина на світі. Та я помилився: зі мною сталося цілком протилежне. Відтоді як я запізнався з тобою, побачив твої обгризені нігті й гостреньке ікло, твою дівочу самотність, клишаві ноженята, твої неймовірні очі, твоє сиротливе читання і ямочку на лівій щоці, ти стала для мене найкращою дівчинкою на світі. Краса терпіти не може об'єктивності. Тільки суб'єктивність може вказати нам правильний шлях, з усім тим, що містить вона в собі: мої спогади.

Твоє майбутнє, цілий світ і ті його літаки, що зазнали катастрофи, твою улюблену пісню і країни, де ми побували й ще побуваємо...

Лена: Ти чомусь так глибоко зітхаєш, дивно.

Я: Ти часто повторюєш «дивно».

Лена: Дивно.

Я: Перестань жувати гумку, коли я закоханий, зрештою, це нестерпно. А може, утнемо дитину?

Лена: Ні, ти застарий. Вона недовго тішитиметься тобою.

Я: Дякую.

Вона везькала по верхній губі ложечкою для кави. Я на-смішив її, намастивши собі зуби шоколадом. Вона була така прекрасна, що нічого, крім білої футболки, їй і не треба було вбирати.

Я: Ти зможеш колись мене покохати?

Лена: Кохання — це довга, тяжка праця... Ти цитуєш Платона, та кепсько пам'ятаєш його. У «Федрі» Лісій радить більше догоджати тому, хто не закоханий.

Я: Гаразд, я тебе ненавиджу і ніколи не покохаю!

Лена: Запізно!

Я: Атож. Гадаю, ти з'явилася, щоб наповнити пустку в моєму серці. Ти навіть не здогадуєшся, яка ти досконала.

Лена: Не здогадуюся... Кажуть... це залежить... Та й що мені від того? Це тільки лякає найкращих чоловіків, ви-кликає ревності в дівчат...

Я: Ще раз дякую, капосне ти дівчисько. Може, покусаш спідню губу, щоб я подивився?

Моя балаканина навіть не тішила її. Я був надто незграбний (у Франції дівчата про таких, як я, кажуть «вайло»). Допіру ми приїхали до Сергія на вечірку на честь перемоги, як я втямив, що всьому край. Вхідні двері з системою ідентифікації за відбитками пальців і голосом, електронне вічко, спостережні камери, озброєна варта на вежах — той дім за містом справив неабияке враження на фальшиву чеченку. Вона тішилася, мов закохана дитина, — відчиняла вікно в автомобілі, щоб підставити обличчя вітрові, а я повторював, ковтнувши з плящини: «Така дівчина не для мене. Не для мене». За п'ять хвилин вона почала балакати з Ідіотом і з його друзями російською; у її зіницях танцювало полум'я свічок. Я лишився осторонь. Вони розмовляли тією мовою, якої я не знав, вона збуджувала його (либонь, щоб я ревнував, або ж хотіла збудити мене, а може, просто клюнула на його лисий череп і жорстоку посмішку). Я намагався вдавати безтурботного, та всередині аж кипів увесь. Я виявився бранцем цього дівчиська, воно вислизало від мене, хоч я й задумав її втечу. Мені слід було удавати невдоволеного, та я повівся, мов останній дурень, здавшись перед владою грошей. І навіть відкоркував їм пляшку «Дом рейнарта», немов служка якийсь. Сидів, наче той лантух з лайном, і супився в кутку, гладив спину хвойдам, що були коло мене. Сподівався, бач, викликати у ній ревності. Я знову став чужинцем, і особисто, і в суспільному плані, й Лена дедалі безнадійніше забувала мене. Ніколи так чітко і виразно не відчував я, що час безповоротно спливає, бо Сергій стирав моє існування черговим

слов'янським дотепом. На ній була декольтована сукенка тілесної барви, аж не знати було, де закінчується тканина, а де починається шкіра, і я аж нетямився від того. Я відчував, що мене охоплюють шалені ревності, наче я раптом усвідомив значення слова «забуття». Я вихилив декілька чарок «Путінки», сподіваючись, що горілка вплине на мене як наркоз. Ноги не слухалися мене від насилу стримуваного болю і холодної люті. Я усміхався, немов приголомшений боксер, що, попри удари, відмовляється визнати нокаут. Не падати ж мені було навколішки зі словами: «Леночко, я кохаю тебе, ходімо відціля!» Страшенно шкодую зараз, що не вчинив цього, боявся, що мене виставлять на посміховисько. Ото вже кумедний страх видатися кумедним! Мені соромно було зізнатися в моєму коханні перед цими йолопами. Я гордував Леною, я відкрито зневажав її, я не поважав її, щоб показати всім, що для мене вона ніщо (та лишившись із нею наодинці, я губився і тікав од неї, як ото Гете від Фредерики Бріон). Сергій ображав мене по російському, повторював «не слухайно» (тобто «не випадково»), його почет підтримував його, Лена віддалялася від мене, зближалася з ним, я нічого не робив, щоб завадити цьому, а вона нічого не робила, щоб захистити мене. Він попровадив її у свій салон для оргій, де дівчата стояли навколішки з голими цицьками. Я заплющив очі, стримуючи сльози від люті, обернувся й пішов собі... Лена гукнула мені вслід, чи не хочу я поїхати відціля. Я сказав: «На добраніч». Мені сумно було сумувати, Лені сумувати подобалося. Нерозуміння поміж чоловіками й жінками

росте, якщо вони не знають, чи кохають одне одного. Я не хотів, щоб вона помітила, як я потерпаю. У сучасних Вальмонів теж розбиті серця, тільки вони поміняли перуки на мобільні телефони з гарнітурою блютуз. Більше я не бачив її. У вікно мені видно було, як дівчата заламали їй рученята за спину і здирали з неї одяг, цілували її в язик, змушували вилизувати чоловіків згори донизу. Сергій командував, і вона покійно все виконувала. Я задкував, наглядаючи за тією сценою. Сподівався почути, як вона гукає мене на поміч, та вона вже розслабилася і здобувала задоволення. Може, вона й гукала мене, та я був надто далеко і не почув, лютий був я від того, що вона поїхала зі мною, ненавидів себе за боягузтво, мені хотілося, щоб вона згадала про мене і почала благати: «Октаве, забери мене відціля, що ми тут робимо?» Та моя дівчинка охоче пристала на ту гру, м'яко заплачавши оченята і забувши про все. Та й не змогла б вона погукати мене, адже рот у неї був зайнятий. Може, їй подобалося, що нею командують. Може, мене взагалі ніколи не було. Ось останнє видиво, що стоїть мені увіччю: Лена нагинається, облизуючи Сергієві пальці. В парку довкола будинку на водяній гладіні басейну плавали п'ятисотдоларові банкноти. Офіціанти ставали рачки, щоб зловити папірці, що застряли в пластмасових ґратках.

Достоевський певен був, що краса порятує світ,— а якщо вона, навпаки, сплюндрує його? У фільмі «Nip/tuck» Доктор Трой каже, що краса — це прокляття

нашого світу (пораючи якусь шмату, якій він нап'яв на голову паперову торбину). Панотче мій, ця хвилина має величезну вагу. Як у «Злочині й карі», я можу натиснути кнопку, і тоді все вибухне, або ж вирішу не робити цього, та це рішення залежить не лише від мене, а й від тебе, і від Лени, і, може, від Бога, якщо Він зверне на нас увагу. Якщо я натисну, то не буду єдиним винуватцем цього вибуху, це буде колективний злочин. Я за колективізацію злочинності. Я комуніст.

13

Не для мене вона. Дізнався я, чим скінчилася та вечірка. Всі так понапивалися, що почали дерти подушки. Випустивши гусячий пух, вони почали змащувати своїх дівок медом і обліплювати пухом. Оргія стала курником з людським обличчям. Здається, наступного дня слуги попросили підвищити їм платню. Вернися, Леніне, вони подуріли!

Сергієві краса не потрібна, навіть гірше — він шукає новизну (як ото Казанова: «Новизна — тиран моєї душі»). Просто йому треба додати до переліку своїх мисливських трофеїв ще одне ім'я. Після того, як я пішов відтіля, Ідіот перестав допомагати мені. Він знає, що я йому вже не друг. Ці люди ненавидять тих, котрі надали їм послугу. Та нехай уже. Зате він навчив мене користуватися вибухівкою. Електричні дроти, підривний заряд, детонатори, якими керують з мобільника, ні, справді, я йому ще й як зобов'язаний. Уторопав? Якщо все злетить у повітря, то тільки завдяки йому. Він збирає вогнепальну зброю. У нього на дачі справжнісінька зброярня: «узі», гранати, базуки, тротил... Коли влада розподіляє

державну власність, він постачає новим власникам усе необхідне для її захисту, у держави просто нема іншого виходу, якщо їй не хочеться, щоб заводи знову опинилися у руках повсталого народу. Того вечора, коли я знову втік і пішов у підпілля, я дещо прихопив у його зброярні й викрав «гаммер» з вибухівкою. Я поміняв Лену на автомобіль, що гідний «Заплати за страх». Його вистарчить, щоб підірвати твій «дурнувятий каламар»!

Лена зараз прийде... Я візьму її за руку і перепрошу, наче на поміч погукаю. Зрозумій мене, старче, я утнув непоправну помилку, бо повсякчас просив її тікати від мене, то вона так і вчинила! Гуляючи Літнім садом після нашої захопливо страшенної першої ночі, ми сіли на лаві під дубами, і тоді я вирішив хитріше до неї підступитися.

— Того дня, коли ти станеш моєю, я занудьгую, і ти дорого заплатиш за це.

— Та невже?

— Такий вже я є. Я кохатиму тебе, поки ти не покохаєш мене.

— Нащо стільки слів? Ви аж тремтите, заспокойтеся...

Вона пила пиво просто з пляшки, і нігті у неї були блакитні, мов зіниці.

— Лено, якщо тобі неважко, не називай мене більше на «ви».

— Таж я не розмовляю французькою!

— Авжеж... Англійською «ти» і «ви» існують і не існують одночасно, як ото Шредингєрова кицька.

— Чудернацький ви чоловік, Октаве. Кажете всілякі недобрі й романтичні слова, хоч ми тільки одну ніч перебули разом.

— Ніч може бути завдовжки у декілька життів.

— Це нереально.

— Реальність нудна.

— А казки про фей облудні.

— Навпаки, це єдине, що існує насправді. Треба просто зважитися і пірнути у казку. Повірити в Перро і братів Грімм, як ото вірять у Бога й Діда Мороза, повірити в кохання і щастя, в перерозподіл прибутків і загальну справедливість, у світовий уряд, відродження тіла і безсмертя душі. І ще в людожерів.

— Ти мені тільки спати заважав. Мені сподобалося цілуватися з тобою, знаєш, я вже з рік не чеснотка, і я могла б звикнути до тебе, мені навіть кортіло б пізнати тебе ближче.

— То ти й далі тікай від мене, о близьке і дивне створіння. Повір мені, так нам обом буде ліпше.

— Чудово, тоді *da svidania*.

Вона підхопилася з місця, і я аж закашлявся. Либонь, на світі є вродливіша істота, проте мені вона не траплялася. Я глянув на вершини ялин, де надсадно кричала чайка. У вкритому ряскою озері відбивалися мерехтливі шматочки Санкт-Петербурга. Я схопив її за руку, як справжнісінький мачо (вдавав із себе тієї миті Михаїла Строгова). Вона сумно глянула на мене.

— Ти такий, як усі чоловіки: варто мені піти, як ви біжите за мною. Я розчарована.

— А я ні.

— Я не ти, я можу покохати. *I can love. You are just pretending**.

І докинула французькою:

— Ти справді хочеш, щоб ми були на «ти»?

Я опустив очі, щоб не відповісти:

— Так, я хочу, щоб ти мене вбила.

Вона дала мені взяти себе за руку. Я ліг на лаві горізнач, вона сіла на мене верхи, стуливши коліна під короткою спідницею, і я зрозумів, що можна любити когось, ніколи не випускаючи його руки.

* Я здатна кохати. А ти тільки вдаєш (англ.).

14

Ох і трусить мене... *Holy man*, я не завжди тебе розумію... Мені взагалі незрозуміло, як можна цікавитися чимось іншим, крім кохання. Коли вона прийде? Чому ти регочеш? Панотче, як тобі не соромно кепкувати з моїх почуттів! Один раз у житті я звіряюся тобі в чомусь прекрасному, великому, небесному, а ти зневажливо шкіришся, ох, це так прикро, я міг би засмутитися і натиснути кнопку, щоб покласти край нашій балачці... Якщо я ще стримуюся і не висаджую в повітря твій новісінький храм, то тільки тому, що чекаю на Лену. Я одвезу її у «Нгоро Нгоро кратер лодж», у хатину масаїв, розбудивши рожевих фламінго на сході танзанійського сонця. Тобто як це вона не повернеться? Що ти таке кажеш... вулиця Дарю? Та начхати мені на вулицю Дарю, я товчу тобі про кохання, про жінку мого життя! Я гадав, ми дійшли згоди: ти віддаєш мені Лену, а я віддаю тобі твій собор. Яким боком тичеться Лена Дойчева до вулиці Дарю, де ми з тобою заізналися в 90-х роках? Що? Служниця в російській крамниці? Авжеж, та й що,

вона була нічогенька, та Ольга, Оленька, не пам'ятаю вже. Гаразд, переспав я з нею тоді кілька разів, і що? Га? Ольга... як? Ні. Дойчева, ні, бути того не може, це ж Ленине прізвище... Дати не збігаються. Зачекай. З Ольгою в мене було... у 1992 році... Ні, ти жартуєш! *Tvair mat!* Ні, це не я, скажи, що ти брешеш, мені начхати, я вимагатиму тестів ДНК! Як міг ти таке учинити зі мною, ти ж знав усе заздалегідь, закохався в Парижі в її матінку і за чотирнадцять років зміг нарешті відплатити мені, тим-то Лена так схожа на мене, підсвідомо я все це знав, ти хотів повернути мені віру, припровадивши мене до моєї доньки... О БОЖЕ МІЙ! Я РИДАЮ, ЦЕ ТАК МЕРЗЕННО, ГОДІ РЕГОТАТИСЯ, ТИ ДИЯ...

Оперативні групи МНС сповістили про завершення пошуково-рятувальних робіт через два тижні після терористичного акту. Вояки російської армії два місяці розбирали руїни, десятки країн надіслали своїх рятувальників і необхідне обладнання; «Френч докторз» і терміново обладнані центри екстреної психологічної допомоги прийняли велику кількість поранених, яких виявили службові пси під руїнами. Внаслідок сплюндрування храму загинуло або пропало безвісти п'ятсот двадцять шість осіб і триста шістдесят дві особи були поранені. Тіло Октава Паранго не впізнали.

Містом довго ходили чутки, наче були люди, що бачили чоловіка, який зовні скидався на Паранго

(високий бородань з довгим волоссям), він сам виліз із-під руїн за три дні після трагедії, обтрусив пошма-тований піджак і, переступаючи через купи сміття, зник за кермом авта, викраденого в Міжнародного Червоного Хреста. Розшукні заходи поліції та ФСБ й до сьогодні не дали позитивних результатів. Ні до чого не призвело і прослуховування телефонних роз-мов його біологічної доньки Єлени Дойчевої, що ви-давала себе за чеченську топ-модель і уклала контракт з фірмою «Л'Ідеаль». Ті самі джерела стверджують, що терорист приїхав до Єлени Дойчевої у Ташкент, де вона ховалася після тієї скандальної історії зі своїм нареченим, славетним сноубордистом Віталієм Рос-товим. Кажуть, родина перебуває під захистом росій-ських секретних служб, тому що терористичний акт сприяв приходу до влади нового уряду. Журналісти, що здійснювали власне розслідування і запевняли, ніби існує зв'язок між концерном «Ойлнафта» і терактом, загинули за кілька місяців після змальо-ваних подій. Ці наклепницькі вигадки не мають під собою жодних підстав, оскільки психічно хворого терориста офіційно визнали похованим під руїна-ми храму. Слідство у справі про зруйнування храму Христа Спасителя у Москві закрили 20 квітня поточ-ного року, коли Сергій Орлов, колишній генеральний директор «Ойлнафти», був обраний президентом Росії після короткої передвиборчої кампанії, під час якої на порядку денному стояло питання громадської

безпеки та збереження національних і православних цінностей.

Окремі особи — шкода їх! — запевняють, що нічого цього насправді не було.

Москва-Париж, 2005-2007

Літературно-художнє видання

Фредерик БЕГБЕДЕР

ІДЕАЛЬ, або НА ПОМІЧ, ПАРДОН

Роман

Головний редактор *В. Александров*

ТОВ «ВИДАВНИЧА ГРУПА КМ-БУКС»
04060, Київ, вул. Олега Ольжича, 27/22, офіс 3
info@kmbooks.com.ua
www.kmbooks.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготівників, розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 5006 від 06.11.2015

Замовляйте наші книжки в інтернет-книгарнях:
www.kmbooks.com.ua; +380 (44) 228 78 24
www.bukva.ua; +380 (44) 359 0 369

З питань гуртових закупівель звертайтеся:
у Києві: +380 (44) 237 70 25;
у Львові: +380 (32) 245 01 71, +380 (67) 370 77 90

Повний асортимент наших книжок представлений
у книгарнях української національної мережі «Буква»
www.bukva.ua; +380 (44) 237 70 24

Центральна книгарня «Буква»:
м. Київ, вул. Богдана Хмельницького, 3-Б
+380 (44) 279-64-38

Формат 84x108/32.

Умов. друк. арк. 13,44. Обл.-вид. арк. 8,1.
Наклад 2000 прим. Замовлення 18-139.

Віддруковано на ПрАТ «Білоцерківська книжкова фабрика»,
09117, м. Біла Церква, вул. Леся Курбаса, 4

Вийшовши з в'язниці, сорокарічний герой роману «99 франків» Октав Паранго не може більше жити у Франції, тож коли йому пропонують стати агентом з пошуку моделей для компанії «Л'Ідеаль», радо їде в Росію. Де ще знайти таке розгульне життя, як не там? І все було б добре, якби не втрутилося несподіване, неможливе кохання до 14-річної Лени Дойчевої, здатної водночас і занепасти Октавові життя, і порятувати душу.

ISBN 978-617-7535-89-7

9 786177 535897